

Kjønn, likestilling og makt i #MeToo

ANNETTE LAURITZEN SKARSTAD

VEILEDER
Kenneth Andresen

Universitetet i Agder, 2018
Fakultet for Humaniora og Pedagogikk
Institutt for Nordisk og Mediefag

Sammendrag

Bakgrunnen for denne oppgaven har vært egen interesse for #MeToo-kampanjen og hvilken virkning den har hatt på samfunnet. Det har derfor vært av interesse å bruke en kritisk diskursanalyse om fenomenet som ser på problemstillingen om hvordan mediediskursen rundt #MeToo-kampanjen fremstiller kjønn, likestilling og makt i norske medier. Gjennom en næranalyse av tre artikler har denne oppgaven sett på hvordan #MeToo-kampanjen blir fremstilt i disse artiklene. Hvilke virkemidler journalistene bruker for å få frem sine poeng, bruk av kilder og språkbruk. Tekstene er hentet fra *Aftenposten*, *NRK* og *Klassekampen*.

Fremgangsmåten har bestått av en tredimensjonal kritisk diskursanalyse inspirert av Norman Fairclough som ser på de tre metafunksjonene; den sosiokulturelle konteksten, diskurspraksisen og teksten. Det er selve teksten som har stått i fokus, hvilke ord og makt som kommer til uttrykk i språkbruken som journalistene og kildene har presentert.

Analysen viser at kvinner og menn blir behandlet forskjellig når det kommer til tema om seksuell trakassering hvor kvinner blir mer inkludert og menn holdt utenfor debatten. Den viser også at kvinner holder en større representasjon i mediene og brukes som kilder mer enn menn, gjerne gjennom en følelsesmessig forbindelse, men også som profesjonelle aktører hvis ekspertise blir verdsatt og utnyttet. Videre så viser journalisten dette frem gjennom den makten hun sitter på gjennom hennes og medienes evne til å sette dagsorden, ordlegging og makt som kommer til uttrykk gjennom eksplisitte og implisitte virkemidler.

Innholdsfortegnelse:

Sammendrag.....	0
1. Innledning.....	3
1.1 Problemstilling og empiri	3
1.2 #MeToo-kampanjens bakgrunn	4
1.3 Oppgavens struktur.....	6
2. Teorikapittel	7
2.1 Habermas og den borgerlig offentlighet	7
2.2 Kvinner og likestilling i mediene	9
2.3 Tradisjonelle medier og offentlig debatt	10
2.4 Forholdet mellom tradisjonelle medier og sosiale medier.....	12
2.5 Bruk av Twitter i tradisjonelle medier.....	13
2.6 Hashtag-kampanjer	15
3. Metodekapittel.....	18
3.1 Utvalg av materialet.....	18
3.2 Etikk og begrensninger	19
3.3 Kritisk diskursanalyse.....	20
3.4 Analyseverktøy	23
4. Kapittel 4: « <i>Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom</i> » (Aftenposten, 25.2.18)....	28
4.1 Den sosiokulturelle konteksten.....	28
4.2 Diskurspraksis	31
4.3 Teksten.....	33
4.4 Sammendrag av kapitlet	42
5. Kapittel 5: «- <i>Kanskje på tide at vi forstår mennene</i> » (NRK, 13.1.18)	44
5.1 Den sosiokulturelle konteksten.....	45
5.2 Diskurspraksis	47
5.3 Teksten.....	49
5.4 Sammendrag av kapitlet	58
6. Kapittel 6: « <i>Hva nå, #metoo?</i> » (Klassekampen, 24.11.17).....	60
6.1 Den sosiokulturelle konteksten.....	61
6.2 Diskurspraksis	62
6.3 Teksten.....	64
6.4 Sammendrag av kapitlet	72
7. Drøftingskapittel.....	73

7.1 Kjønn og likestilling	73
7.2 Makt.....	75
7.3 Mediediskursen og hovedfunn.....	76
7.4 Videre forskning	78
Litteraturliste:	80
Vedlegg 1 – <i>Aftenposten</i>	87
Vedlegg 2 – <i>NRK</i>	89
Vedlegg 3 – <i>Klassekampen</i>	94

1. Innledning

Et aktuelt og interessant fenomen som på mange vis tok over mye av mediediskursen og samfunnsdebatten mot slutten av 2017 var #MeToo-kampanjen. Den startet opp i oktober 2017 og holdt på for fullt utover våren 2018. Dette ble derfor en aktuell sak for meg å ta opp i denne masteroppgaven. Seksuell trakassering har historisk sett endt opp som noe man ikke snakker om, noe som ikke diskuteres på jobb eller andre steder, og derfor er det så viktig at denne diskusjonen nå tas på alvor i alle sider av samfunnet. Det har #MeToo-kampanjen bidratt til gjennom all støtten den har generert, gjennom medieoppslagene den har skapt og gjennom det internasjonale fellesskapet som har oppstått. Nå har kvinner gått sammen i stor skala for å fortelle om sine opplevelser og måten de har blitt utnyttet på av sjefer, kollegaer og andre. Dette har resultert i tusenvis av stemmer som har stått frem med personlige historier i sosiale og tradisjonelle medier på et internasjonalt plan for å få en slutt på denne uakseptable oppførselen og for å sette overgriperne til ansvar. Kampanjen har gitt meg et personlig engasjement for temaet. Jeg mener det er viktig for samfunnet, for de kvinnene og mennene som lever med denne typen trakassering, og for generasjoner som kommer etter oss, at denne bevegelsen ikke stopper opp som en hashtag-kampanjen, men at vi lærer av de historiene som er fortalt, at det blir tatt et oppgjør med de ansvarlige og at vi tar det med oss videre inn i de politiske og samfunnsmessige debattene som oppstår i kjølevannet av kampanjen. På denne måten kan endringene som sårt trengs finne sted og ikke bli bagatellisert.

1.1 Problemstilling og empiri

Problemstillingen rundt seksuell trakassering som har oppstått i løpet av året som har gått har gitt meg en interesse og engasjement for temaet. Mitt personlige engasjement for temaet og bevegelsen har ledet meg til oppgavens problemstilling. Det jeg har vært interessert i å undersøke i denne oppgaven er:

*Hvordan mediediskursen rundt #MeToo-kampanjen fremstiller
kjønn, likestilling og makt i norske medier?*

Ved å sette dette inn i en kritisk diskursanalyse har jeg sett på hvordan tre artikler publisert i Norge er med å skape debatten rundt seksuell trakassering. For å begrense innholdet i analysen bestemte jeg meg for å se på tre perspektiver innenfor #MeToo-kampanjen som kommer til

uttrykk gjennom *kjønn* og *likestilling*, og *makt*. Kjønn og likestilling hører sammen og vil si hvordan menn og kvinner blir fremstilt i medietekstene og hvordan medietekstene uttrykker disse fenomenene. Med makt mener jeg den makten som ligger i rollen journalisten, mediene og kildene har til å påvirke leseren og diskursen om seksuell trakassering.

#MeToo-kampanjen har vært høyt på agendaen i norske og internasjonale medier siden oktober 2017 og det er derfor kommet tusenvis av artikler i mediene om kampanjen. Det har derfor vært avgjørende å begrense dette til noe håndterbart. I metodekapittelet vil jeg gå inn på utvalgsprosessen av artiklene som er brukt, men etter et nøye valg endte jeg opp med tre artikler fra *Aftenposten: Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom*, *NRK: -Kanskje på tide vi forstår mennene* og *Klassekampen: Hva nå, #Metoo?*¹ Jeg har kun grunnlag for å si noe om hvordan disse tre artiklene har lagt frem sine argumenter om kampanjen og ikke hvordan resten av mediediskursen har vært. Det har også vært mitt ønske å se hvordan kvinner og menn fremstilles i en debatt som omhandler seksuell trakassering, om kvinner får tradisjonelle kvinneroller eller om de settes inn i andre kontekster, om hvordan menn blir portrettert og om dette er problematisk. På langt nær hvordan kjønn brukes for å poengtere argumentasjon og hvordan dette virker inn på likestillingsperspektivet i artiklene.

En kritisk diskursanalyse skal forholde seg maktkritisk til det fenomenet som analyseres og derfor vil denne oppgaven ikke bare ta for seg bare positive sider av #MeToo-kampanjen, men også sider som kan være problematiske. Det er viktig å holde et åpent sinn om både de positive og negative sidene en slik kampanje åpner for fordi den diskuterer nye temaer og problemstillinger som kanskje ikke er kommet frem i tidligere debatter om det aktuelle temaet. Derfor kommer ikke denne oppgaven til å være en ren hyllest til #MeToo-kampanjen, men se på problemer som oppstår i en slik debatt.

1.2 #MeToo-kampanjens bakgrunn

Kampanjen startet i kjølevannet av *New York Times* oppslag 5.10.2017 hvor de avslørte at Harvey Weinstein skal ha betalt ofrene for hans seksuelle trakassering i årevis (J. Kantor & Towhey, 2017). Dette førte til at skuespiller Alyssa Milano tok til Twitter og ba alle andre som hadde opplevd seksuell trakassering å bruke ordene *me too*. Enda det ikke var Milanos intensjon om å lage en verdenomspennende kampanje så er det allikevel slik det har blitt (Sayej, 2017). Det var Hollywood som først startet det hele, og som gjorde det mulig for #MeToo og bli en kampanje som har gått fra land til land, og mellom forskjellige yrker og fagkretser. #MeToo

¹ Artiklene er lagt ved som vedlegg bakerst i oppgaven.

hashtaggen er ikke ny og ble først startet opp i 2006, men har frem til oktober 2017 blitt lite brukt (Rønneberg, 2017). Først nå, når stjerner i Hollywood står frem som ofre har dette ført til mobilitet (J. Kantor & Abrams, 2017). Dette er også noe av kritikken rettet mot kampanjen og retter kritikken mot at seksuell trakassering ikke settes på dagsorden før verdenskjente skuespillere står frem som ofre og store mektige menn i Hollywood blir stemplet som overgripere. Zarkov og Davis tar opp dette dilemmaet i *Ambiguities and dilemmas around #MeToo: #ForHowLong and #WhereTo?* (2018). De har sett på hvem som får uttale seg som i dette tilfellet blir hvite og ressurssterke kvinner som ikke har noe å tape som i tillegg gjerne er verdenskjente Hollywood personligheter (2018, s. 5). Dette poengterer Hollywoods makt over mediene som startet det hele, men det er for alle de andre som ikke har denne innflytelse som er grunnen for at vi må fortsette å kjempe for like rettigheter for alle.

I tillegg til Hollywood er det flere som har lagt noe av skylda på Donald Trump (Sayej, 2017). Hans kvinnesyn ble vi kjent med gjennom valgkampen som på tross av alle anklagene om seksuell trakassering ble valgt til USAs president (Bahadur, 2017). Han har også kommet med ytringer mot kampanjen hvor han mener folk må være forsiktig med å anklage fordi det kan være ødeleggende for mannen (E. A. Hansen, 2018). Denne uttalelsen har ført til massiv kritikk.

I Norge har #MeToo hatt stor innvirkning på hvordan debatten om seksuell trakassering og overgrep har foregått. Det er kommet flere store saker i mediene. Et av de første var Alexander Schau som i midten av november gikk ut på Twitter og opplyste om trakassering i mediebransjen som senere ble tatt opp i alle mediekanaler (A. Grønneberg, Marthinussen, Skaug & Gamlem, 2017). I politikken har det kommet opp mange #MeToo-saker og ført til endringer. «En nestleder og mulig fremtidig statsministerkandidat har trukket seg. En justispolitisk talsmann har stilt sine verv i bero. Lederen av et stort ungdomsparti har trukket seg, og i et annet ungdomsparti er det bråk og krav om ekstraordinært landsmøte» (Norum, 2018). Også russeren har tatt et oppgjør og endret russekutene sine (NTB, 2018b). #MeToo har spredd seg til alle bransjer og deler av næringslivet og folk har gått sammen under andre hashtagger som #Stilleforopptak. Omfanget av personer i Norge som sier de er blitt seksuelt trakassert er stort og *Nettavisen* mener at 1 av 3 personer over 18 år har vært utsatt for seksuell trakassering én eller flere ganger (Blaker, Westeng & Brakstad, 2018). Dette viser en tendens som har fått lov til å foregå uten at mye har blitt gjort for å stoppe det. Målet med denne oppgave er å se hvordan mediene er med å skape debatten rundt #MeToo-kampanjen, hvordan kjønn og likestilling fremsettes i denne debatten og hvordan journalistens valg og vinkling av saker er med på å rette søkelyset mot debatten.

1.3 Oppgavens struktur

Det teoretiske perspektivet oppgaven bygger på er hvordan sosiale medier og tradisjonelle medier er med og skaper den borgerlige offentligheten og hvordan mediene fremstiller kjønn og likestilling. De sosiale mediene i samsvar med tradisjonelle medier er også med og skaper det vi kaller hashtagg-kampanjer som #MeToo er. Disse perspektivene skal være med å belyse problemstillingen og gjennom den kritiske diskursanalysen skal disse fenomenene slik de er presentert i artiklene fremstilles.

Hvert kapittel skal bygge opp under problemstillingen for å kunne svare på denne. Kapittel én er innledningen, kapittel to tar for seg teorien, kapittel tre vil se på metoden og fremgangen i oppgaven. Det sentrale temaet i dette kapittelet vil være kritisk diskursanalyse og analyseverktøyet. Kapittel fire-seks inneholder analysen av de tre artiklene, et kapittel for hver artikkel, og til slutt i kapittel syv vil jeg drøfte hva har kommet frem til og vise til hovedfunnene som problemstillingen har generert.

2. Teorikapittel

For å kunne besvare problemstillingen har jeg valgt å trekke inn teori fra Habermas og hans tanker om den borgerlige offentligheten, hvordan kjønn og likestilling blir representert i mediene og hvordan de tradisjonelle mediene og sosiale medier spiller på hverandre. På denne måten kommer det frem både et sosiologisk perspektiv som kan knyttes opp mot den sosiale og kulturelle konteksten, mens mediernes diskurspraksis blir trukket inn i hvordan teknologien har utviklet seg og brukes ikke bare av journalister, men også privatpersoner. For å bygge et teoretisk grunnlag for #MeToo-kampanjen trekker jeg videre inn hvordan hashtag-kampanjer er med og skaper en ny form for offentlig borgerlighet, og måten kjønn og likestilling blir representert i mediene. Disse teoretiske perspektivene er med og legger grunnlaget for besvarelsen av problemstillingen.

2.1 Habermas og den borgerlig offentlighet

Habermas' teori om den borgerlige offentligheten og dennes utvikling mellom 1700-1930 er utgangspunktet for den borgerlige sfæren hvor privatpersoner kan tre ut av det private og inn i mer offentlig rolle. Den borgerlige offentlighet, som Habermas skrev om på 30-tallet, handlet om ytringsfrihet og hvordan den «... utfolder seg i spenningsfeltet mellom stat og samfunn, men på en slik måte at den selv forblir en del av det private området» (Habermas, 1971, s. 131). Habermas påpeker at de tidlige avisene var avgjørende for at dette ble mulig på en større og mer systematisk måte. Den borgerlig offentlighet hadde som oppgave å holde statsmakten etter sømmene ettersom statsmakten får flere oppgaver og mer makt (Habermas, 1971, s. 131). Denne teorien handler om hvordan det i moderne tid har vokst frem en arena hvor privatpersoner kan tre ut av den private sfæren og bli et dømmende publikum ovenfor statsmakten (Habermas, 1971, s. 24).

Denne arenaen har endret seg noe til dagens moderne samfunn, men mediene er like mye med i diskusjonen som tidligere. Habermas mente etter hvert at massemediene tok over diskusjonen på vegne av befolkningen, noe han var spesielt skeptisk til (Habermas, 1971, s. 176). Gjennom rollen som den fjerde statsmakt og dagsordenfunksjonen tok mediene over mye av diskusjonen rundt denne offentligheten (Habermas, 1971, s. 169). Massemediene endret måten vi bruker den offentlige borgerlighet. Der hvor publikum tidligere møttes for å diskutere politikk og samfunnsmessige problemer, hadde publikum nå endret seg til en inaktiv, konsumerende masse (1971, s. 151). «Det kulturelt konsumerende publikums

fritidsbeskjeftigelser finner sted i et sosialt klima som gjør at disse ikke på noen måte behøver å videreføres i diskusjoner» (Habermas, 1971, s. 151).

«The traditional public life of local communities was merging with larger, more centralized forms which now began to 'mediate' public debate and shape public opinion, which was no longer an outcome of traditional 'local' community reasoning» (Volkmer, 2014, s. 12).

Ifølge Habermas er det derfor trygt å si at ved starten av det 20. århundre tok den borgerlige offentlighet et skritt tilbake da det gjaldt enkeltpersoner evne og villighet til å diskutere de viktige politiske og samfunnsmessige problemene fordi den borgerlige sfæren ikke lengre er i bruk som tidligere.

Det har kommet en del kritikk av Habermas og hans borgerlige offentlighet. Siden Habermas mener den borgerlig offentligheten har forfalt og forvitret, og er noe som hører til fortiden, så skaper dette et romantisk preg over den (Papacharissi, 2002, s. 11). Andre kritikere som Fraser og Lyotard mente at «...the public sphere functioned merely as a realm for privileged men to practice their skills of governance, for it excluded women and non-propertied classes» (Papacharissi, 2002, s. 11). Siden Habermas tar for seg utviklingen av den borgerlige offentlighet fra 1700- til tidlig 1900-tallet er det klart at kvinner og fattige ikke har de samme forutsetningene for å delta i disse diskusjonene som menn med en viss posisjon i samfunnet hadde. Hohendahl skriver at det er i sfæren mellom det private og offentlige at vi får uttrykt vår politiske frihet og ytringsfrihet til å være et dømmende publikum, og dennes tilgjengelighet til alle i samfunnet er avgjørende for at den offentlige borgerlighet skal kunne fungere (1995, s. 31). Med utviklingen av sosiale medier har igjen den enkelte person mulighet til å ta opp diskusjoner som skal stille kritiske spørsmål til staten eller institusjoner med samfunnsmakt. Det er derfor flere som mener det ligger et grunnlag for at den borgerlige offentligheten ikke har forsvunnet, men endret seg.

Forskere har også etter Habermas' tid fortsatt å utvikle den borgerlige offentligheten. Noen vil gå så langt å si at den ikke lengre er nødvendig. «Today, most nation-states are multi-cultural societies where the Real-politik of public discourse is already situated within worldwide networks of satellite and Internet communications» (Volkmer, 2014, s. 13). Volkmer fortsetter å si at i moderne multikulturelle stater har den tradisjonelle offentlig borgerlighet blitt en tom kategori som ikke lengre er i stand til å vise den komplekse praksisen rundt den offentlige sfæren (Volkmer, 2014, s. 13). Krieger og Bellinger går så langt og sier at:

«... digital media revolution has largely made both the private sphere and the public sphere obsolete, or at least, questionable, and has created a domain that is neither

private nor public, a domain in which traditional forms of association, including politics, are being called into question» (2014, s. 157).

De skriver om det de kaller *socio-sphere*, altså mange-til-mange kommunikasjonen som en avløser for Habermas borgerlige offentlighet (Krieger & Belliger, 2014, s. 157). Dette er den nye måten å kommunisere på i dag, hvor vi gjennom nye teknologier og kommunikasjonskanaler, som nettopp Twitter og sosiale medier, gir den private mulighet til å publisere og motta private meldinger fra alle, til alle. Når så mektige mennesker, som i henhold til deres posisjon, om det er verdenskjente skuespillere, politikere, eller andre, skriver om så sterke temaer som seksuell trakassering på disse mediene vil andre medier publisere dette hos seg fordi det har nyhetsverdi.

2.2 Kvinner og likestilling i mediene

Problemstillingen skal se på hvordan kjønn og likestilling fremsettes i tekstene som er valgt ut for denne oppgaven. Her snakker vi om hvordan kvinner og menn blir representert i møte med en diskurs om seksuell trakassering og overgrep og hvordan mediene velger å fremsette kjønn og likestilling i debatten. #MeToo-kampanjen handler om hvordan kvinner har gått sammen for å stoppe utnyttelsen av sitt eget kjønn. Da #MeToo-kampanjen startet tok Moira Donegan initiativ til å starte en liste på nett hvor kvinner under anonymitet kunne skrive opp navnene til menn som hadde seksuelt trakassert dem for å beskytte hverandre og fortelle hvilke menn man burde holde seg borte fra (Corcione, 2018). Den fikk sterk kritikk og måtte legges ned nesten med en gang fordi kvinner kunne skrive hva de ville i full offentlighet.

Kvinnerepresentasjon i mediene har endret seg mye de siste tyve-tretti årene. Collins skriver at kvinner gjerne er underrepresentert i mediene og når de er tilstede er de ofte avkledd eller har stereotypiske roller (2011, s. 290). Videre sier hun at dette ikke er noe nytt, men at «... it is noteworthy that the disparity in portrayals of males and females has persisted over decades, during which the roles of women in society has broadly expanded» (Collins, 2011, s. 292). Når kvinner blir sett på som sexobjekter fører dette til at enkelt menn ikke bryr seg om personen, men ser dem som objekter som i verste fall kan føre til seksuell trakassering eller overgrep. Kvinners rolle i nyhetsmediene har endret seg drastisk de siste tiårene. Kvinner har gått fra å være nærmest usynlig til å bli ankerkvinner på nasjonale nyheter, journalister og kilder. Mediene er med på å forme vår verdensoppfatning som blir kalt for *mainstreaming* som defineres med at mye TV-seeing kan føre til at enkelte tar det de ser på TV for å være den virkelige verden (Desmond & Danilewicz, 2010, s. 823). Desmond og Danilewicz påpeker at

dette ikke er sant. Samfunnet har endret seg så mye at det er like mange kvinner i arbeid som menn.

«The dual processes of identification and mainstreaming can underline young viewer's expectations and that certain topics are appropriate for each gender, and limit their expectations of what constitutes professionalism in broadcast news» (Desmond & Danilewicz, 2010, s. 823).

Problemet med å sette kvinner til et arbeid og menn til et annet er måten det kan være ødeleggende og definerende for hva kjønn kan og ikke kan gjøre. Hvis kvinners jobb da blir definert ut fra kjønn og ikke andre sider av en person, kan andre unge kvinner begynne å identifisere seg med denne typen roller som er skadelig for selvbildet.

Kvinnenes representasjoner og identitet kommer frem gjennom hvilken rolle de fremstår i gjennom journalistikken. I 2001 kom Hermano og Turley med en rapport hvor de sa kvinner var mindre sannsynlig som kilder enn menn og der de dukket opp så ble de fremstilt i tradisjonelle kvinneroller, mens menn var representert i en profesjonell rolle. Kvinnelige journalister brukte like mange mannlige kilder som sine kolleger (Desmond & Danilewicz, 2010, s. 824). Kildene spiller en stor rolle på hvordan arbeidet til journalisten fremlegges. Når det kommer til vinkling så er kilder en «... critical element in three of the four framing devices» (*script, syntactical, thematic og rhetorical*) (Schwartz, 2011, s. 266).

«Syntactical structures refer to the arrangement of various parts of a story ... and to journalistic strategies such as quoting expert or official sources in an attempt to indicate objectivity. Thematic structures ... refer to the main idea of the report and often involve the use of quotations to support or make a point» (Schwartz, 2011, s. 266).

Den retoriske delen tar for seg fakta rundt saken (Schwartz, 2011, s. 266). Siden kildene i saken har en så stor innvirkning på hvordan den formes og formidles, men også hvordan mottakerne skaper selvbilde rundt dem, er det viktig at kvinner også får roller som viser dem frem gjennom en kompetent og profesjonell rolle.

2.3 Tradisjonelle medier og offentlig debatt

De tradisjonelle mediene, TV, radio og aviser, har en særegen posisjon når det gjelder samfunnsansvar, samfunnsoppdrag og formidlingsevne. Mediene skal formidle nyheter for å holde samfunnet oppdatert. Det er også medienes oppgave å skrive om maktpersoner og -institusjoner som ikke har skjøttet deres embete verdig eller brukt deres maktposisjon på en måte som stiller tvil om deres etiske eller moralske karakter. Det er derfor mediene kalles den fjerde statsmakt. Den skal sørge for at de tre andre statsmaktene, den utøvende, dømmende og

lovgivende, holder seg innenfor egne mandater og holde dem tilregnelige (Roppen & Allern, 2010, s. 12-13). Medienes oppgaver og samfunnsansvar gjør dem avhengig av kredibilitet for å kunne gjøre jobben sin. Denne kredibiliteten kommer fra flere sider av journalistikken, som at nyhetene er troverdig, nøyaktig, nøytral, rettferdig og har fullstendig informasjon om det de skriver om (Bucy, 2003, s. 249). Norske medier har gitt seg selv et samfunnsoppdrag som kommet til uttrykk gjennom Vær-varsom plakatens første del om ytringsfrihet, informasjonsfrihet, trykkefrihet, at pressen skal ivareta oppgaver som informasjon og debatt, og være samfunnskritiske, de skal sørge for at ulike syn kommer frem og at borgere beskyttes mot forsømmelse eller overgrep fra staten (Norges presseforbund, 2015). De tradisjonelle mediene har derfor egne rammer og oppgaver som styrer deres hverdag hvor de er med og oppdaterer befolkningen på hva som foregår i samfunnet rundt dem.

Mediene har en dagsordenfunksjon.

«Ideen om nyhetene som den fjerde statsmakt, som vaktbikkje er basert på tanken om at nyhetsmedienes påvirkningsevne ligger og bør ligge i den rollen de spiller som forvaltere av den offentlige dagsorden – det at de definerer den «sakslista» som du og jeg er ment å skulle forholde oss til som borgere og mediepublikum» (Tveiten, 2009, s. 40).

Dagsordenfunksjonen er med å gi mediene definisjonsmakt når det kommer til hva vi som samfunn skal forholde oss til, men nyhetene er ikke det eneste stedet hvor vi henter vår informasjon som kan hentes fra autoritetspersoner i nærmiljøet eller andre medier som sosiale medier (Tveiten, 2009, s. 40). «Mediene kan definere, kontrollere og legitimere. Mediene, sett som aktører, opererer i et landskap med en rekke andre aktører» (Tveiten, 2009, s. 45). Det at vi lever i et samfunn hvor teknologi og informasjonsflyten er så stor, gjør at mediene får mer makt.

De etiske prinsippene i journalistikken har tatt en stor vending, spesielt i det 20. og 21. århundre. Allikevel er lobbyisme og sterke, rike private aktører med på og påvirker mediene i stor eller mindre grad. Det er større gjennomsiktighet i dag enn tidligere, og en av de etiske riktige tingene å gjøre overfor publikum er å ha gjennomsiktighet i organisasjonen som journalistene jobber for (2016, s. 34), spesielt i en tid hvor det kan være vanskelig å skille mellom de etiske prinsippene for hva journalistikk skal være og bedriften som mediehusene er en del av. «Mass-media discourse is interesting because the nature of the power relations enacted in it is often not clear, and there are reasons for seeing it as evolving *hidden* relations of power» (Fairclough, 2015, s. 78). Han påpeker at diskursen som skjer gjennom massemediene går bare en vei, mens ansikt-til-ansikt kommunikasjon gjør det mulig å få

tilbakemeldinger, mens man kommuniserer (Fairclough, 2015, s. 78). Etikk er essensielt for både journalisten og konsumenten for å opprettholde tillit.

Integritet er viktig. Uten denne får ikke nyhetsjournalistikken den innvirkningen som den trenger for å ha posisjonen sin i samfunnet. En medietekst skal bestå, så langt det lar seg gjøre, av sannheten (Larsen & Hausken, 1999, s. 198-199). Skulle det da vise seg at mediene tar feil kan det gå utover integriteten deres. «Nyhetsredaksjoner streber etter å gjøre seg til formidlere av nyhetsgenren og til forvaltere av den samfunnsmessige nyhetsinstitusjonen» (Larsen & Hausken, 1999, s. 198). Nyhetsmediene er avhengig av å følge de normene som er satt i samfunnet. I en tid når hver og en av leserne kan gå på nett for å sjekke om det mediene skriver er fakta eller ikke, er blir dette viktigere enn noen gang.

2.4 Forholdet mellom tradisjonelle medier og sosiale medier

Sosiale medier har endret måten vi forholder oss til den borgerlige offentlighet. Det viktigste og nyeste med sosiale medier er dens egenskaper til å lage nettverk og verden har blitt et nettverkssamfunn hvor tele-, data-, og massekommunikasjon har blitt integrert til et medium, internettet (Enjolras, Karlsen, Steen-Johnson & Wollebæk, 2013, s. 21-22). «Til sammen gjør disse egenskapene at enkeltbrukere har lett tilgang til store mengder informasjon, at denne informasjonen enkelt kan spres til andre, og at brukeren kan velge selv hvem informasjonen skal spres til» (Enjolras et al., 2013, s. 22). Dette gir enkeltpersoner og private en større påvirkningsmulighet. «De viktigste egenskapene ved digitale nettverk er at de er grenseoverskridende, både når det gjelder organisatoriske og territorielle grenser» (Enjolras et al., 2013, s. 25). De er med på å forandre hvordan mobilisering foregår i nettverk, som reduserer økonomiske ressurser fordi man gjennom nettverket er i stand til å nå ut til flere personer ved å bruke mindre ressurser. Sosial og politisk mobilisering blir på denne måten endret på grunnleggende vis gjennom sosiale medier hvor personer som ikke tilhører eliter kan organisere seg i stor skala (Enjolras et al., 2013, s. 32-33). Sosiale mediere er med på å skape en annen arena enn tidligere hvor privatpersoner kan skape bevegelser fra grasrotnivå som har påvirkningskraft til å påvirke den offentlige sfæren.

Kjeldsen skriver i *Retorikk i vår tid* at «endringer i en kulturs kommunikasjonsformer er en viktig faktor i kulturens endringer og måter å tenke på» (2006, s. 60). «Hver gang et nytt medium fremkommer og inntar en dominerende plass i den menneskelige kommunikasjon, vil menneskers måte å tenke, tale og handle på forandres» (Kjeldsen, 2006, s. 60). Dette vil i at utviklingen av nye medier endrer måten vi kommuniserer med hverandre på. Dette kommer jeg

nærmere inn på i neste delkapittel. Denne nye måten å bruke mediene på har ført til det vi kaller *fragmentering*. Vi har ikke lengre tid til å sitte å se lange innslag av nyheter, men heller korte snutter som forteller det mest essensielle av nyhetene. F.eks. hører vi ikke en hel tale, bare de delene som er viktigst. Derfor er det så viktig at de som bruker mediene klarer å bruke korte setninger eller slående ordtak for å fange oppmerksomheten til publikum (Kjeldsen, 2006, s. 66) noe Twitter med sine 140 karakterer viser oss. Fragmentering kan igjen trekkes opp mot Habermas og hans tanke om at vi gjennom nyhetsmediene har blitt passive og ikke lenger er interesserte i kompliserte spørsmål når det kommer til samfunnet rundt oss. Vi vil heller bli servert informasjon gjennom sider som Facebook med korte og konsise nyhetsmeldinger som den teknologiske utvikling nå tillater og som har blitt dagligdags.

2.5 Bruk av Twitter i tradisjonelle medier

Som sagt overfor så er nye former for medier med å skape endringer i hvordan vi kommuniserer. Forandringen i hvor journalister finner sine nyheter har endret seg fra en fysisk til en digital sfære gjennom digitalisering og økt bruk av sosiale medier (M. Broersma & Graham, 2013, s. 447). De går så langt som å si at Twitter har blitt omgjort til «a beat: a virtuel network of social relations of which the journalist is a part with the purpose of gathering news and information on specific topics» (M. Broersma & Graham, 2012, s. 405). Og gjennom disse «beats» så er journalister med og opprettholder det sosiale og politiske systemet og maktstrukturen i samfunnet gjennom kildene de bruker (M. Broersma & Graham, 2012, s. 406; M. Broersma & Graham, 2013, s. 447). Selv om stedet som hvor journalister henter sin informasjon er annerledes går journalistene fortsatt etter de samme kildene som tidligere.

Selv om journalister finner mange av sine kilder på nett gjennom Google eller sosiale medier, så er de fortsatt på utkikk etter kilder med tyngde som har politisk makt eller noen form for innflytelse (Lecheler & Kruikemeier, 2016, s. 167). Det er lite som tilsier at den enkelte personen får større innflytelse på dagsordenfunksjonen siden de fleste Twitter-meldingene som blir nyhetsstoff gjerne er gjennom underholdning eller humor (M. Broersma & Graham, 2012, s. 417). Ideelt sett kan Twitter være med å skape nyheter om personer eller saker som tradisjonelt ikke ville komme på trykk, men tendensen viser at journalister gjerne henter kilder fra Twitter som er eksperter eller har noe form for makt og innflytelse (M. Broersma & Graham, 2013, s. 461). «For officials and celebrities, the possibility of their tweets being replicated in traditional media, thus reaching out to an even larger audience, is very appealing» (M. Broersma & Graham, 2013, s. 449). Moon og Hadley, i likhet med Broersma og Graham,

kommer frem til at det er gjerne i de myke nyhetene Twitter blir brukt oftest, mens det skjer mindre i de harde nyhetene som økonomi og politikk (M. Broersma & Graham, 2013, s. 460; Moon & Hadley, 2014, s. 301). Moon og Hadley kom også frem til at journalister ikke bare henter informasjon fra de Twitter-kontoene som har flest følgere, men det er også av interesse å hente nyheter fra andre kontoer, så lenge de er interessante nok, og er derfor utenfor disse «beats» (Moon & Hadley, 2014, s. 301) og oppsummerer at «...news is event-driven, not Twitter-driven» (Moon & Hadley, 2014, s. 301). I tillegg brukes Twitter fordi det ligger informasjon der som man ikke får andre steder. «Twitter is a useful tool and, in special cases, a unique tool available to cover unplanned events such as disasters, crime and political turmoil» (Moon & Hadley, 2014, s. 301). Twitter er blitt et sted journalister går til for å finne saker og ny informasjon.

I de tilfellene hvor sosiale medier brukes som kildematerialet så har kildene mer makt fordi sosiale medier gir kildene større kontroll over den offentlige debatten. Journalister kopierer gjerne direkte sitater fra deres kontoer uten å ta direkte kontakt med kildene (M. Broersma & Graham, 2013, s. 455). Dermed skulle en tro at kildene får mer makt siden deres ord gjerne blir direkte sitert fra sosiale medier, men siden innhold gjerne blir hentet fra personer som allerede har noen form for innflytelse og i myke nyheter, så er det ikke spesielt mye mer makt å hente hos den vanlige personen enn det har vært tidligere med mindre det er noe veldig spesielt eller informasjonen ikke er å finne andre steder.

Journalistene og kildene har selv egne agendaer som det rettes kritikk mot. Journalistene foretrekker en rolle hvor de er «... agents of social control through sturdy connections with the dominant power, rather than as sources for social change. Ideally, Twitter can be an alternative to information subsidy by offering channels for diverse voices from minorities and other communities» (Moon & Hadley, 2014, s. 302). Journalister må også være klar over at kildene har sine egne agendaer for hvorfor de vil komme på trykk.

«Sources have their strategies to influence the news agenda, get their visions across, and set the tone of public debate. Making it into the news strengthens their authority among their peers and the general public, and legitimizes their interpretation of social reality » (M. Broersma & Graham, 2012, s. 406).

Selv om stedet for å hente informasjon er flyttet er mange av mekanismene bak nyhetsjournalistikken den sammen.

Affordansene som Twitter innehar gjør at den fungerer bedre som et journalistisk hjelpemiddel enn andre sosiale medier. Twitter er et mer åpent medium hvor man ikke er avhengig av vennelister for å spre budskapet sitt i motsetning til Facebook (Enjolras et al., 2013,

s. 51). «Aided by technological features such as “retweet” and “hashtag,” Twitter can work like a “broadcast” medium with its short messages becoming breaking news feeds affecting mainstream media coverage» (Ahmad gjengitt i, Moon & Hadley, 2014, s. 289). Twitter fungerer som et nyhetsmedium hvor «News organizations access Twitter to find newsworthy information and, at the same time, to disseminate their own news. They value the function of Twitter as an awareness system» (Gleason gjengitt i, Moon & Hadley, 2014, s. 289). Som et sted å finne informasjon er den mer økonomisk enn andre måter, og er en av grunnene for journalisters bruk av nettopp Twitter for å finne nyheter (M. Broersma & Graham, 2013, s. 447). Det er dermed flere grunner for hvorfor journalister foretrekker å bruke Twitter i sin søken etter nyheter siden det er enkelt å bruke, billig og teknologien ligger til rette for å spre nyhetene.

Det er fire grunner til at de tradisjonelle mediene bruker Twitter som kilde, «... to disseminate news, to market stories, to establish relationships with news consumers, and as a tool for reporting» (M. Broersma & Graham, 2012, s. 403). Journalister bruker sosiale medier til å styrke egen merkevare, øke svarterskelen i medieorganisasjoner og bygge opp forhold til publikum, og for å finne kilder og nyheter gjennom omgående twitring av begivenheter (M. Broersma & Graham, 2012, s. 404). Et av de beste sidene ved bruk av sosiale medier som Twitter er muligheten til to-veis kommunikasjon. Affordansene som ligger i sosiale medier, som nettverksbygging, kommunikasjonsmuligheter og nyhets skaping, gjør de i stand til å skape kampanjer som sprer seg over landegrensener og språkbarrierer.

2.6 Hashtag-kampanjer

På sosiale medier kan de som ikke kommer til uttrykk i de tradisjonelle mediene fortelle sine historier. Sosiale medier kan være en måte for de som ikke blir intervjuet i tradisjonelle medier, eller som blir representert på en spesiell måte, å fortelle egen historie på egne premisser (Bonilla & Rosa, 2015, s. 6). Deres artikkel handler om rase og hvordan afro-amerikanere blir behandlet i mediene og av myndighetene (#Ferguson). Både #Ferguson og #MeToo handler om sensitivt temaer hvor sosiale medier er med på å skape oppmerksomhet rundt disse på en måte som de tradisjonelle mediene ikke klarer eller makter på egenhånd om det måtte være gjennom eierskap, politisk vinkling, påvirkning fra mektige mennesker eller andre årsaker. Twitter kan være en måte for de som ikke vanligvis blir kilder i mediene å komme til ordet og sette dagsorden og skape interesse gjennom andre kanaler enn tradisjonelle medier.

Hashtag-kampanjer er med å vise utbredelsen av et problem. «For, although Twitter activism is said to be fleeting by nature, it is also inherently aggregative» (Bonilla & Rosa,

2015, s. 10). På samme måte som med #Ferguson så samler #MeToo opp alle som har Twitret om uønskede seksuelle tilnærmelser gjennom nettverk som skapes i sosiale medier. Vi kan ikke vite hva alle historiene innebærer eller hva de forskjellige personene har blitt utsatt for, men vi får et inntrykk av hvor utbredt problemet er og hvem som sier ifra. #Ferguson bevegde seg fra en protest i sosiale medier og demonstrasjoner, «... to «generating» new forms of social community» (Bonilla & Rosa, 2015, s. 10). #MeToo-kampanjen har også gjort nettopp dette med f.eks. Times Up og andre grupper med personer som har gått sammen, om det er i lukkede grupper på Facebook, sette sammen et advokatbyrå som alle er en forlengelse av hashtaggen på sosiale medier og som skaper samhold og fellesskap. I #Occupy Wall Street så var sosiale medier spesielt viktig for å rette oppmerksomhet til utviklingen av denne protesten der det ikke var nok å holde seg til en sfære. For at protesten skulle kunne fortsette var de avhengige av å flytte på seg og fornye seg for ikke å komme i glemmeboken (Juris, 2012). Dette samme kan vi si om #MeToo-kampanjen.

Hashtag-kampanjer er noe som beveger seg inn og ut av den digitale og den virkelige sfæren. #Occupy Wall Street er en annen kampanje som bevegde seg til å bli en verdensomspennende bevegelse gjennom sosiale medier og internett. #MeToo har også beveget seg fra den teknologiske sfæren og inn i den offentlig, fysiske verden med demonstrasjoner i hele verden, som byer i Oslo og Los Angeles (E. B. Hansen, Majid & Misje, 2018; Pengelly, 2017) til nye bevegelser som Time's Up under Golde Globe. Kampanjen har forflytter seg fra Twitter-meldinger til ansikt-til-ansikt kommunikasjon. Protester som #Occupy Wall Street er ikke noe nytt, men nye former for teknologi tillater «... activists to more effectively communicate and coordinate across geographical spaces without the need for vertical hierarchies» (Juris, 2012, s. 260). Sosiale medier og hashtag-kampanjer er med på å endre måten vi ikke bare kommuniserer på, men måten vi går sammen for å protestere mot urettferdighet gjennom nye former å skape globale nettverk.

Hashtag-kampanjer og sosiale medier har utviklet en ny sfære for hvor private og offentlige personer kan uttrykke seg. Det er blitt et sted hvor grasrota kan stille myndigheter til veggs, hvor enkeltpersoner kan fortelle om de mest forferdelige hendelser som har skjedd dem, hvor de kan bli hørt og komme sammen i fellesskap. På noen måter er det en videreføring av den borgerlige offentlighet som gjennom teknologi har vært med å gi oss større nettverk og mer makt.

Gjennom teorikapittelet har jeg lagd grunnlaget for hvordan jeg skal besvare problemstillingen. For å forstå temaet har det vært viktig å se på både sosiologiske og teknologiske aspekter. #MeToo-kampanjen har blitt til gjennom en kombinasjon av de to og

utbredelsen og betydningen har vært avhengig av begge delene. Denne bevegelsen har vokst frem gjennom mange faktorer. Noen av dem har jeg prøvd å peke på i dette kapitlet. Videre i metodekapitlet vil jeg forklare hvorfor jeg har tatt de valgene som er gjort når det kommer til fremgangsmåten i analysen.

3. Metodekapittel

Dette kapittelet skal ta for seg metoden som er brukt for å svare på problemstillingen. Problemstillingen spør hvordan mediediskursen rundt #MeToo-kampanjen fremstiller kjønn, likestilling og makt i norske medier? Denne skal sees på gjennom en kritisk diskursanalyse av Norman Fairclough hvor jeg næranalyserer tre artikler hentet fra norske medier. Kapittelet vil ta for seg fremgangsmåten og utvalg, etiske problemstillinger og analyseverktøyet som skal brukes i de neste tre kapitlene. Metodekapittelets hensikt er å vise åpenhet av fremgangsmåten problemstillingen har blitt besvart på.

3.1 Utvalg av materialet

Utvalget er tre artikler som omhandler #MeToo-kampanjen på tre forskjellige måter, hentet fra *Aftenposten*, *NRK* og *Klassekampen*. De er hentet frem gjennom databasen Atekst. Disse vil brukes i en kvalitativ analyse og nærlesning av tekstene. Gjennom søkeordet «metoo» kom det opp tusenvis av artikler mellom oktober 2017 og mars 2018. For å ende opp med tre artikler har jeg tatt noen strategiske valg. Det var enklere å forholde seg til Atekst og norske aviser fordi alle norske publikasjoner kan hentes frem gjennom denne databasen. Valget endte tilslutt med to riksdekkende aviser og web-utgaven av *NRK*. *Aftenposten* er en mer konservativ avis, mens *Klassekampen* tilhører venstresiden. *NRK* er en rikskringkaster som skal forholde seg til befolkningen på en helt annen måte enn aviser som er privateide. *Aftenposten* er eid av Schibsted som er et stort mediekonsern. På motsatt side er *Klassekampen* som eies av partiet Rødt, Fellesforbundet, Klassekampens venner, LO-forbundet etc. (Brække, 2016). Dette gir et bredt utvalg i utgangspunkter som disse mediene sitter på, hvilke saker de er interessert i og hvordan de vinkles. Grunnen for disse valgene var fordi jeg ønsket denne bredden for å se på forskjellige sider av #MeToo-kampanjen og forskjellige sider av norske medier og mediehus.

Disse tre har allikevel publisert nærmere 1000 artikler om #MeToo-kampanjen mellom oktober 2017 og mars 2018. Det neste steget ble derfor å minske dette ytterligere. For å få tak i tre artikler som var nesten like lange bestemte jeg meg for å velge artikler med 1000 ord eller mer. På den måten var jeg sikker på at jeg ville finne artikler med nok innhold til å lage gode analyser. Deretter ekskluderte jeg kronikker og debattinnlegg fordi jeg ønsket redaksjonelt innhold siden det passet best med problemstillingen. Det neste steget var å finne tre artikler som var satt opp likt. Jeg endte opp med tre artikler hvor intervjuer står sentralt, det er lite til ingen direkte inngrep fra journalistens side og temaene som tas opp i hver enkelt artikkel er så

forskjellig at disse tre artikkelen vil kunne si noe om tre aspekter ved #MeToo-kampanjen. Fra *Aftenposten* ble det *Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom. Klassekampens* artikkel ble *Hva nå, #MeToo* og fra *NRK - Kanskje på tide at vi forstår mennene*.

Jeg må få presisere at mitt utvalg er tre artikler av veldig mange tusen som har kommet ut i norske medier mellom oktober 2017 og mars 2018 og er ikke på noen måte et helhetsbilde av hvordan mediene presenterer #MeToo-kampanjen. Jeg håper ved å velge disse tre at jeg kan se på noen trekk som går igjen i artiklene og som vil komme frem i analysen. Disse vil kunne peke på noen sider av #MeToo-kampanjen og hvordan norske medier er med på å sette rammene for diskursen om seksuell trakassering.

3.2 Etikk og begrensninger

Ett av de største utfordringene i denne oppgaven er mitt eget engasjement og interesse i temaet. Jeg skal ikke legge skjul på at #MeToo-kampanjen har vært med å belyse det jeg mener er et stort samfunnsproblem. Allikevel er det fallgruver som kommer med en slik hashtagg-kampanje. Oppgaven skal heller ikke vise mitt personlige syn på hva jeg mener om kampanjen, men være, i den grad det er mulig, en nøytral fremstilling av hva disse tre artiklene viser om #MeToo-kampanjen i norske medier. Kvalitativ forskning har ingen fasit, noe jeg som forsker er klar over. Den, som andre forskningsmetoder, har sine svakheter. Allikevel så er den kvantitative tekstanalysen i stand til å gi meg et svar på min problemstilling om mediediskursen og hvordan denne er med på å fremstille kjønn, likestilling og makt i forhold til hashtagg-kampanjen og norske medier.

Validitet og reliabilitet er måten en kan måle om forskningen har den standarden og kvaliteten som trengs for å regnes som gyldig. Validitet handler om at det finnes relevans mellom problemstillingen og dataene som er brukt (Østbye, Helland, Knapskog, Larsen & Moe, 2013, s. 26), mens reliabilitet ser hvor pålitelige dataene er og kvaliteten som ligger i innsamling, bearbeidelsen og analysen (Østbye et al., 2013, s. 27). Det er et problem å skulle måle kvantitativ forskning fordi det er veldig individuelt og kan derfor skåre dårlig på reliabilitet, men vil muligens skåre høyere på validitet (Østbye et al., 2013, s. 28). Selv om jeg har prøvd å forholde meg så nøytral i analysen som mulig vil mine synspunkter alltid ha en viss innvirkning på forskningsarbeidet. Etterprøvbareheten er derfor vanskelig å skulle validere. Poenget med metodekapittelet blir derfor å vise åpenhet for de valgene som er tatt slik at andre kan følge resonnementene som er gjort og deretter etterprøve mine funn i den grad det er mulig.

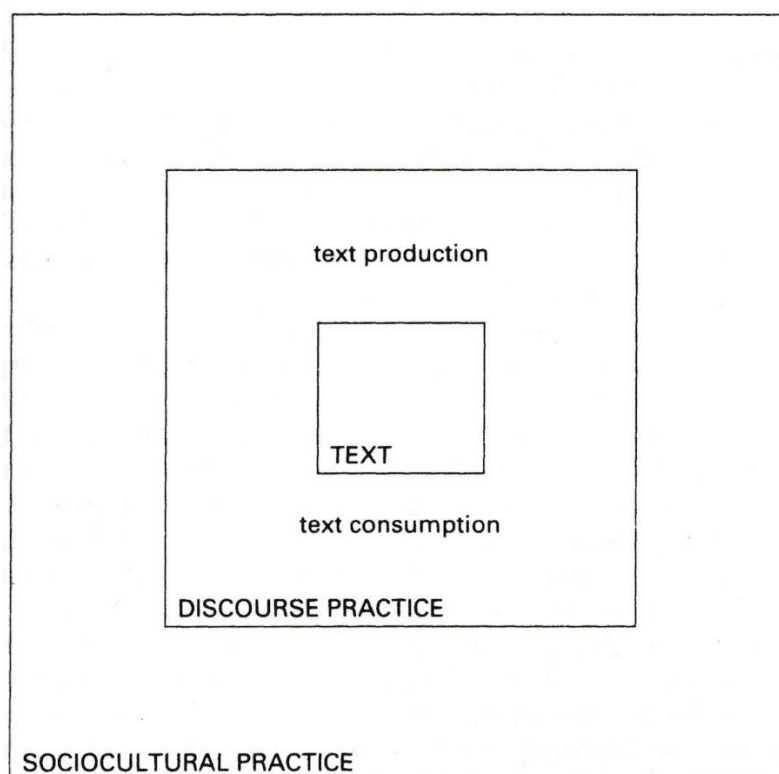
3.3 Kritisk diskursanalyse

Bakgrunnen for valg av den kritiske diskursanalysen av Norman Fairclough er dens tredelte metode og valg av temaet #MeToo-kampanjen, kjønn, likestilling og makt. Kampanjen forholder seg til en side av samfunnet som på flere områder har blitt skjøvet til side eller i bakgrunnen av andre samfunnsengasjerte saker. Det er også et maktspekt i kampanjen som vi ikke kommer utenom, spesielt hvordan politikere har håndtert saker innad i egne partier, men også hvordan mediene er med å belyse sakene og hvilken innvirkning dette får på leserne. Faircloughs tilnæringsmåter til kritisk diskursanalyse handler på mange måter om hvordan ord og språk skaper samfunnet rundt oss. Diskurser ser han på som representasjoner av virkeligheten, noe som er ideologisk og en måte å forstå verden på. Det handler om prosesser og relasjoner, tanker, følelser og tro, forskjellige perspektiver og tilnæringer til verden (Fairclough, 2003, s. 124). «Calling the approach critical is a recognition that our social practice in general and our use of language in particular are bound up with causes and effects which we may not be at all aware of under normal conditions» (Bourieu gjengitt i, Fairclough, 1995, s. 54). #MeToo-kampanjen og det språket journalistene bruker er med på å forme den verdensoppfatningen vi lever i og hvordan vi ser på problemet med seksuell trakassering.

Det er den kritiske diskursanalysens mål å komme inn under huden for å se på maktbegrepene vi bruker i det daglige uten å være klar over det. Makt i relasjon med kritisk diskursanalyse forbindes gjerne som representasjoner av verden. Hvordan tekstene representerer verden, de relasjonene som finnes ikke bare mellom reporteren og intervjuobjektet, men også mellom det som rapporteres og publikum, og hvilke identiteter som skapes er med å skaper den verden vi lever i (Fairclough, 1995, s. 5). Dette igjen uttrykkes gjennom det Fairclough kaller ideologi, gjennom måten vi kommuniserer som tas for gitt. «Ideologies are propositions that generally figure as implicit assumptions of texts, which contribute to producing or reproducing unequal relations in power, relations of domination» (Fairclough, 1995, s. 14). Dette er denne formen for makt som skal utforskes i denne oppgaven om hvordan mediens maktbruk kommer frem gjennom de tre artiklene som en leser av teksten kanskje ikke tenker over, men som kommer frem jo dypere vi går i teksten, tankene bak og måten den blir presentert på.

3.3.1 Tre sider av den kritiske diskursanalysen

Norman Fairclough har delt inn sin kritiske diskursanalyse i tre deler. Disse har jeg kalt for tekst, diskurspraksis og den sosiokulturelle konteksten (Fairclough, 1995, s. 57).

Figur 1. Norman Faircloughs tredimensjonale diskursbegrep (Fairclough, 1995, s. 59).

3.3.2 Den sosiokulturelle konteksten

Denne delen av analysen tar for seg den vide konteksten som kan analyseres på flere måter. Den kan inneholde «...its more immediate situational context, the wider context of institutional practices the event is embedded within, or the yet wider frame of society and the culture. All these layers may be relevant to understanding the particular event...» (Fairclough, 1995, s. 62). Denne konteksten kan inneholde samfunnet ellers, om det er det politiske livet, det kulturelle, eller som i denne sammenhengen hvordan samfunnet gjennom mediene er med å definere hvordan man diskutere en hashtag-kampanje som overgrep og seksuell trakassering. Den sosiokulturelle konteksten i denne oppgaven vil ta for seg den nære konteksten til artiklene som blir brukt i analysen. Her har jeg brukt nyhetsartikler og mediene for å forsvare de påstandene jeg har kommet med når det gjelder hvordan vi som samfunn har blitt påvirket av #MeToo-kampanjen. Konteksten er viktig for å forstå hva som egentlig skjer og er avgjørende for at ikke argumentene skal henge i løse luften, men faktisk ha ben å stå på.

3.3.3. Diskurspraksis

Den neste delen av den kritiske diskursanalysen omhandler diskursive praksiser. Diskurspraksisen er mellommannen mellom teksten og den sosiokulturelle konteksten og derfor av spesiell viktighet (Fairclough, 1995, s. 59-60). «...in the sense that the link between the sociocultural and the textual is an indirect one, made by way of discourse practice, i.e. the ways in which text is produced and consumed, which is realized in features of text» (Fairclough, 1995, s. 59-60). Fairclough har et kritisk blikk til hvem journalister trekker frem som kilder, og hvem som ikke er nyhetsverdige eller troverdige nok til å kunne uttale seg i mediene. «The result is a predominantly established view of the world, manifested textually in, for instance, ways in which the reporting of speech is treated» (Fairclough, 1995, s. 49). Diskurspraksisen handler om hvordan lesere og produsenter av nyhetstekster forholder seg til teksten, hvilke kilder som journalisten bruker og på den annen side hvordan leseren velger å tolke teksten.

Her er både tekstproduksjon og tekstkonsumpsjon representert som to sider av diskurspraksisen. Produksjonen av en nyhetstekst er en kollektiv prosess som involverer journalister og redaktører, produsenter og tekniske personale (Fairclough, 1995, s. 48). Alle disse er med på å skape innholdet i nyhetsmediene ut fra hvilke saker de velger å ta med, hvordan de velger å presentere saken, hvem de velger å intervju og hvordan de redigerer eller kutter saken når den er ferdig. «The production of media texts can thus be seen as a series of transformations across ... a chain of communicative events which links source events in the public domain to the private domain consumption of media texts» (Fairclough, 1995, s. 49). Prosessen til en medietekst er lang og kan føre til store forandringer. Lesing av medietekster foregår for det meste i det private og etter Habermas tankegang forholder leseren seg passiv i stedet for aktiv.

Naturen rundt diskurspraksiser har to sider hvor den ene er kreativ og den andre er homogen. «In very general terms, a conventional discourse is realized in a text which is relatively homogeneous in its forms and meanings, whereas a creative discourse practice is realized in a text which is relatively heterogeneous in its forms and meanings» (Fairclough, 1995, s. 60). Gjennom kreativitet kan nye former for diskurser oppstå og det er naturen rundt denne kreativiteten eller heterogeniteten som gjør analysen interessant og hvordan denne passer inn i den sosiokulturelle konteksten (Fairclough, 1995, s. 60). «Also in general terms, one would expect a complex and creative discourse practice where the sociocultural practice is fluid, unstable and shifting, and a conventional discourse practice where the sociocultural practice is relatively fixed and stable» (Fairclough, 1995, s. 60). Når nye former for diskurser oppstår eller

former for uttrykk kommer frem er det gjennom kreativitet, mens de etablerte formene innenfor f.eks. nyhetsgenrer er homogene og faste.

Sosiale medier som Facebook og Twitter var lenge noe nytt og kreativt, men har nå fått noen faste rammer hvor Twitter blir brukt aktivt for å hente nyheter. «We are living through a period of rapid and continuous change in society and culture, the media play a significant role in reflecting and stimulating more general processes of change, and the practices of the media are correspondingly in constant flux» (Fairclough, 1995, s. 61). Ny teknologi og nye plattformer har ført til at vi forholder oss annerledes til nyhetene og omverdenen enn tidligere.

3.3.4 Teksten

I denne analysen vil jeg kun se på selve teksten og ikke bruke en multimodal analyse. En av utfordringene med denne formen for diskursanalyse er at det er mange muligheter, både når det kommer til innholdet i de enkelte delene, men også når det kommer til hva man er interessert i å trekke frem. Det tekstlige kommer til uttrykk på mange nivåer. I mindre deler og større enheter. Det kan være i vokabular eller semantikk, setninger, fonologi eller skrivesystemer, organisering av tekster, hvordan setninger er koblet sammen og hvordan en nyhetsartikkel er satt opp etc. (Fairclough, 1995, s. 57). «Analysis of texts is concerned with both their meaning and their forms» (Fairclough, 1995, s. 57), hvor mening og form er knyttet sterkt opp mot hverandre. Som sagt ovenfor så er nyhetssjangeren homogen, den holder seg stabil over tid hvor formen og meningsinnholdet skaper en sjanger.

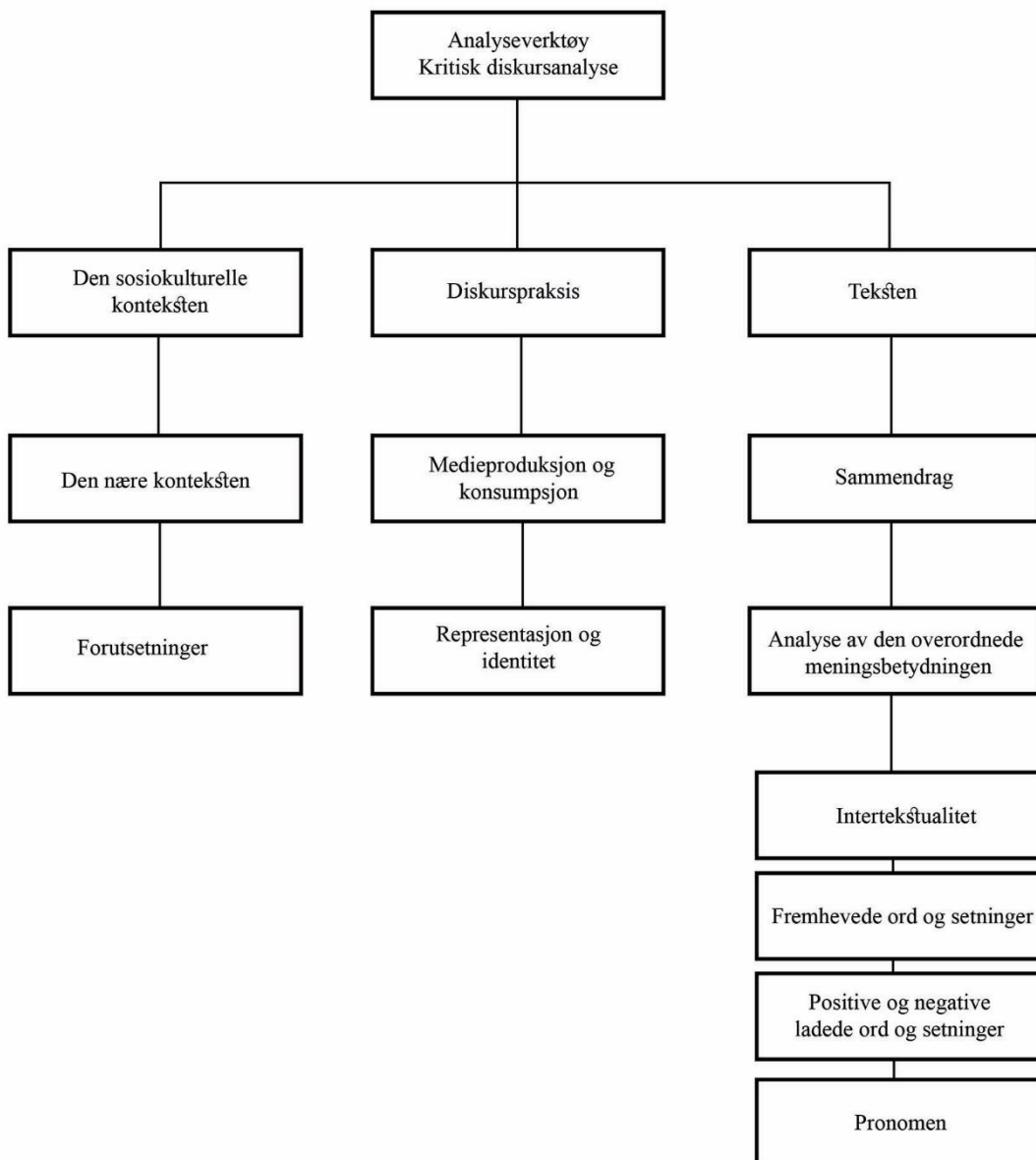
Noe som Fairclough er spesielt opptatt av er ideologier som ligger skjult i tekster vi finner i mediene og det er dette som den kritiske diskursanalysen skal være med å avdekke. «Ideological representations are generally implicit rather than explicit in texts, and are embedded in ways of using language which are naturalized and commonsensical for reporters, audiences, and various categories of third parties...» (Fairclough, 1995, s. 44-45). Den neste delen vil ta for seg analyseverktøyet og hva de forskjellige delene innenfor analyseverktøyet inneholder.

3.4 Analyseverktøy

Utgangspunktet for analysen ligger i Faircloughs egne bøker, *Media Discourse* og *Language and Power*. Jeg har både dratt frem noen av spørsmålene som Fairclough har lagt frem i sine analyser i *Language and Power* (2015, s. 129-130) og noen kapitler han har brukt i *Media Discourse* om intertekstualitet og identitet og representasjon (Fairclough, 1995). ut fra dette har

jeg satt sammen et eget analyseverktøy for å se på aspekter jeg mener er relevant for denne oppgaven.

Jeg har utviklet følgende metode for analysen og nedenfor finner dere analyseverktøyet jeg har laget. Denne forklarer hva analysekapitlene skal analysere og vil gjøre oppgaven i stand til å svare på problemstillingen om hvordan mediediskursen rundt #MeToo-kampanjen fremstiller kjønn, likestilling og makt i norske medier. Det er mange sider ved tekstene jeg også kunne valgt å dra frem, men pga. oppgavens omfang har jeg måttet redusere dette etter hvert som jeg har kommet lengre inn i analysen.

Figur 2. Modell for analysen.

3.4.1 Utvalget av analysedeler

Her skal jeg se nærmere på de delene som er blitt tatt med i analysen og hvorfor jeg har valgt å ta dem med. Den sosiokulturelle konteksten handler om hvilken nødvendighet samfunnet har når det kommer til hvilken rolle den spesifikke artikkelen har, og hvilke forutsetninger som ligger til grunn for journalistens valg i artiklene. «Presuppositions are propositions which are taken by the producer of the text as already established or 'given'...» (Fairclough, 1992, s. 120). En tekstanalyse handler om hva som finnes i selve teksten, men det kan være like viktig å vite hva som ikke er der (Fairclough, 1995, s. 106). Hva er det journalisten mener du som leser allerede vet og derfor ikke tar med i teksten? Dette hører sammen med representasjon og hvordan «... events, situations, relationships, people and so forth is represented in texts» (Fairclough, 1995, s. 103) som vil si at når journalisten velger å ikke ta med visse typer informasjon, blir dette å vinkle en form for representasjon av saken om noe som er tatt for gitt. Forutsetninger handler også om autentisitet fra journalistens side. «But achieving authenticity is also matter of positioning the viewer through presupposition as someone who is already familiar with the culture and community it depicted» (Fairclough, 1995, s. 107). Hvis journalisten er medlem av samfunnet hun kommenterer om vil dette komme frem gjennom hva hun tar med og utelater i artikkelen. Forutsetninger er derfor viktig å ta med fordi den forteller noe om bakgrunnen for artikkelen og de valgene som er tatt.

Kritisk diskursanalyse handler om makt og ideologi. Både journalistens, men også kildenes verdensforståelse og hvordan denne kommer til uttrykk gjennom språket. Representasjon og identitet er viktige fordi de forteller noe om hvem som kommer til ordet og hvordan journalisten har valgt å vinkle saken. Siden kritisk diskursanalyse skal forteller noe om hvordan skjulte maktstrukturer fungerer så må vi se hvordan journalisten velger å ordlegge seg, hvordan saker vinkles og hvilke andre tekster den bygger på. I tillegg er det metadiskursen som forteller hvordan journalisten plasserer seg til kildene, og hvordan hun får frem spørsmålene sine.

«Metadiscourse implies that the speaker is situated above or outside her own discourse, and is in a position to control and manipulate it. This has interesting implications for the relationship between discourse and identity (subjectively): it seems to go against the view that ones social identity is a matter of how one is positioned in particular types of discourse» (Fairclough, 1992, s. 122).

Representasjon og identitet er derfor også viktig for å skjønne på hvilken måte kildene blir presentert, om det er gjennom profesjoner eller andre aspekter.

Den overordnede meningsbetydningen har jeg kalt den delen som ser på analysen av større tekstgrupper. Her er hovedtemaer som kommer opp i artikkelen representert, hvordan argumentene for dem går frem og hvilke ord og setninger som settes sammen for å skape betydning. Denne linkes sammen med intertekstualitet fordi de begge tar for seg overordnede meninger og sammenkoblinger. Intertekstualitet vil også kunne si noe om hvor journalisten henter sitt material, hva som vektlegges av kilder og kildebruk. Intertekstualitet er at alle tekster, uansett om de er skriftlige eller muntlige, refererer og bruker deler av andre tekster (Fairclough, 1992, s. 101-102).

«The relationship between intertextuality and hegemony is important. The concept of intertextuality points to the productivity of texts, to how texts can transform prior texts and restructure existing conventions (genres, discourses) to generate new ones. ... it is socially limited and constrained, and conditional upon relations of power» (Fairclough, 1992, s. 102-103).

Som vil si at muligheten til å skape nye sjangre eller diskurser er avhengig av at den som skaper den har makten til å gjøre det. «Intertextuality entails an emphasis upon the heterogeneity of texts, and a mode of analysis which highlights the diverse and often contradictory elements and threads which go to make up a text» (Fairclough, 1992, s. 104). For å kunne forstå konteksten er det avgjørende at intertekstualiteten i tekstene brukes på riktig måte.

De neste to delene tar for seg et mellomnivå av både ord og setninger. Å fremheve ord forteller leseren noe om hva journalisten vil vi skal fokusere ekstra på. Det blir en måte å trekke frem poenger som blir skilt ut fra resten av teksten og kan være med på å forme meningsinnholdet i teksten, på bekostning av andre mulige måter å tyde den på. Det kan være problematisk fordi det kan understreke saker og meninger som egentlig ikke var meningen, men det kan også fremme poenger. Det å bruke positive og negative ladede ord og setninger er også med på å skape mening og sette tonen for argumentene. Det handler om hvilken kontekst som elementene settes i og hvordan journalisten velger å vinkle en sak. Begge to handler om skjult makt som leserne ikke er klar over. Det er en måte for journalisten å legge frem sine poeng og argument, gjerne på en subtil måte, som igjen kan påvirke leseren til å endre mening.

Pronomen har jeg tatt med i analysen fordi det forteller noe om hvordan kildene og journalisten forholder seg til hverandre og til leseren. Den forteller også noe om hvordan de forholder seg til temaet, om det er et personlig eller mer distansert forhold. Bruk av *jeg* og *vi* kan gjøre at det er enklere å relatere seg til det kildene sier og som skaper en patos² følelse hos leseren, mens grunnen til at man bruker ordet *man* kan være mer logisk eller distansert og på

² Patos er et retorisk bevismiddel som spiller på følelser (Kjeldsen, 2006).

den måten skape distanse til temaet. «Another case where it pays to try to work out relationships which are being implicitly claimed is when the pronoun you is used, also in mass communication, where there are many actual and potential addressees whose identity is unknown to the producer» (Fairclough, 2015, s. 143). Det finnes også et inklusivt vi, og et eksklusivt vi. Det inklusive referere til både den som skriver eller holder en tale og alle de som hører på denne talen, mens det eksklusive vi'et er bare ment for den som utfører talehandlingen og noen spesifikke andre (Fairclough, 2015, s. 143). Pronomen ligger da til definisjonsmakten som både kildene og journalisten har ut fra hvordan de ønsker å assosiere seg med handlingen.

I neste del av oppgaven er analysen som har blitt fordelt på tre kapitler. Kapittel fire-seks vil fokusere på hver sin artikkel hvor jeg systematisk vil se på de tre sidene innen kritisk diskursanalyse som har blitt introdusert og forklart i dette kapitlet. Teksten står mest sentralt, mens det sosiokulturelle og diskurspraksisen er viktig for å forstå de større linjene og konteksten som ligger rundt teksten. Disse skal sørge for at jeg kan svare på problemstillingen som er hvordan mediediskursen rundt #MeToo-kampanjen fremstiller kjønn, likestilling og makt i norske medier.

4. Kapittel 4: «Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom» (Aftenposten, 25.2.18)

Denne artikkelen ble skrevet av Caroline Enge, journalist i *Aftenposten*, og publisert den 25. 2. 2018. Den har 1341 ord og er hentet fra Atekst 1.3.2018. Den forteller om hvordan lukkede grupperom på Facebook har vært med å skape oppropet mot seksuell trakassering i Norge og Sverige. Hovedbudskapet for denne artikkelen er viktigheten av å føle seg støttet av menneskene rundt seg og hvor vanskelig og krevende det er å være varsler. Dette er argumentasjoner som bygger opp ideen om at slike lukkede rom er nødvendige i dagens samfunn, om hvordan disse kan brukes til å stå sammen, diskutere seksuell trakassering og overgrep i et fora hvor de som overgriper ikke har mulighet til å ta del i samtalen. Kildene den benytter er varslere, politikere, forskere og journalister som både argumentere for og imot denne formen for diskusjonsfora. Hele artikkelen ligger nederst i vedlegg 1.

Metoo-oppropene oppsto i lukkede Facebook-grupper.

Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom

CAROLINE ENGE

Lukkede Facebook-grupper har fått kritikk for å være ensporede ekkokamre og ekskluderende «kvinnekallas». Men #metoo-oppropene ville ikke oppstått uten dem.

En desemberkveld i fjor får leder av det svenske ungdomspartiet Grön Ungdom, Sandra Fogelberg, en SMS. «Vi skal ikke starte et metoo-opprop blant politikerne?», spør partifelle Aida Badeli Rohani.

Fogelberg oppretter en Facebook-gruppe med navnet «I maktens korridorer» og inviterer kvinner hun kjenner som driver med politikk. På få minutter melder flere hundre seg inn, og forteller om sine opplevelser. To dager senere har de mer enn 5000 medlemmer og 250 historier, blant annet om grove overgrep og voldtekter.

– Det vokste veldig raskt. Vi startet en tråd hvor man kunne skrive under på oppropet, og opprettet et dokument slik at folk kunne fortelle anonymt om de ville, sier Fogelberg.

Likevel fortalte mange om private, ubehagelige opplevelser under fullt navn. Til 5000 mer eller mindre ukjente lesere.

– Gruppen har betydd utrolig mye. Mange skriver at det er første gang de forteller historien sin. Jeg tror det har vært lettere å dele i et slikt forum hvor man vet at alle vil en vel, sier Fogelberg.

Slike fora er det mange av.

Oppropene startet på Facebook
#Når musikken stilner, #stillefor-opptak, #systemdown, #når dansen stopper, #metooakademia og #ikketilforhandling er bare noen av de norske metoo-oppropene som kom i fjor høst. Felles for de fleste av dem er at det startet med en hemmelig gruppe på Facebook.

Noen oppsto kun for å lage et opprop og er nå deaktivert eller slettet. Andre er blitt til nye grupper og kvinnennettverk.

– Det handler ikke om å hate menn eller å kalle alle menn overgripere, men at det føles tryggere å dele i lukkede grupper der menn ikke er til stede, nettopp fordi det

Figur 3: Faksimile hentet fra vedlegg 1, side 1.

4.1 Den sosiokulturelle konteksten

Den vide konteksten er viktig i denne sammenhengen fordi artikkelen blir en kritikk av samfunnet. Den viser til at kvinner finner det tryggere å kunne skrive om egne historier i lukkede rom, hvor de har fellesskap og kan dele med en spesiell gruppe personer som har vært utsatt for det samme eller som ønsker å støtte opp om dem som forteller sine historier. Et

eksempel er «*jeg tror det har vært lettere å dele i et slikt forum hvor alle vil en vel*» (1,2,8³). Artikkelen forteller om et større problem som går mye lengre enn #MeToo-kampanjen. Den viser at vi ikke klarer å holde en konstruktiv debatt i det offentlige rom, som i verste fall kan bli til personangrep og netthets av personer som kun ønsker å ødelegge for andre eller komme med sine meninger uten å vise hensyn til den andre parten. En av undertitlene i artikkelen bruker ordene *safe spaces* (2,2,3) og videre så argumenterer andre om at disse lukkede gruppene skal være med å hjelpe folk å «... *tenke høyt uten å være redd for å bli latterliggjort*» (2,5,58). Det bevitner om en kultur hvor de som står frem som ofre, gjerne kvinner, blir sett ned på i mediene og kommentarfeltene når de kommer ut med sine historier i offentligheten.

Et annet problem er gapestokk-kulturen som folk er redde skal vokse frem. Det har kommet mange debattinnlegg og kronikker om at #MeToo har gått for langt, at det har blitt en gapestokksensasjon (Veberg, 2017a), at man ikke kan flørte med andre på byen uten å bli fortalt i sosiale medier dagen etterpå hvordan man trakasserte en person kvelden før (Forsberg, 2017). Et av de største oppropene mot #MeToo kom fra Catherine Deneuve og 100 andre franske kjendiser som gikk offentlig ut med en underskriftskampanje for å beskytte menn fra å bli anklaget for noe de ikke hadde gjort eller som kunne bevises (Ighanian, 2018). I midten av januar kom Deneuve med en unnskyldning for denne underskriftskampanjen til ofrene for seksuelle overgrep. (Willsher, 2018). Det er i disse temaene mye av kritikken mot #MeToo har kommet fra. Zarkov og Davis sier:

«The #MeToo phenomenon has provided public recognition and support for individuals who have experienced sexual harassment or sexual violence. However, it has also generated a 'trial by media' where individual men are publicly 'blamed and shamed' for actions for which they often suffer severe consequences, and before having a chance to defend themselves» (2018, s. 6).

Dette er grunnen til at norske medier ikke har villet gå ut med navnene til de som er blitt beskyldt for å trakassere noen (Lien & Misje, 2017) fordi det er vanskelig å bevise og fordi man ikke i Norge har ønsket denne utviklingen. I motsetning har vi Sverige hvor det er mange flere som har måttet bøte med å bli uthengt i mediene (Veberg, 2017a).

Lukkede grupper på Facebook kan også være problematisk for ytringsfriheten, både for varslerne som av personlige grunner ikke tør stå frem av grunner som allerede er sagt, men også fordi det kan være ødeleggende for den offentlige debatten hvis ingen tør stå frem når det kommer til viktige saker som seksuell trakassering. Lukkede grupper i sosiale medier skaper en

³ Leses: side 1, kolonne 2, linje 8 (1,2,8). «Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom» er vedlegg 1 og alle referanser til teksten i denne artikkelen er hentet fra dette vedlegget.

annen sfære å uttrykke seg, men den har ingen innvirkning på det offentlige med mindre de som sier ifra i disse rommene faktisk tør å stå frem i den offentlige debatten også. Andreassen påpeker at hun ikke ville «... stått frem kun i gruppen og ikke offentlig. Det er ikke en sånn type trygghet» (2,4,25) som sier noe om karakteren til Andreassen, men ikke noe om resten av gruppen og alle de andre som har fortalt sine historier i disse rommene.

Facebook-gruppen til Fogelberg, *I maktens korridorer* (1,1,14), så en stor økning i antall medlemmer hvor det på to dager ble mer enn 5000 medlemmer. Denne, og alle de andre utallige gruppene som har vokst frem under #MeToo-kampanjen, viser at det finnes en nødvendighet for denne typen forumer hvor man kan snakke utelukkede med folk som er av samme mening som en selv. «To dager senere har de mer enn 5000 medlemmer og 250 historier, blant annet om grove overgrep og voldtekter» (1,1,19). Fogelberg forteller at mange har fortalt sine historier for første gang. «Jeg tror det har vært lettere å dele i et slikt forum hvor alle vil en vel» (1,2,8). Dette er noe de fleste kildene i artikkelen mener. «Det handler ikke om å hate menn eller å kalle menn overgripere, men at det føles tryggere å dele i lukkede grupper der menn ikke er til stede, nettopp fordi det i disse tilfellene handler om kvinner som har opplevd overgrep fra menn, sier Miranda Moen» (1,2,26). Problemet er jo egentlig at samfunnet ikke er så flinke til å ta vare på de som står frem som overgripsofre. «Med en gang man åpner munnen i det offentlige rom, kommer det mye hets og personangrep. Det var blant annet derfor jeg vegret meg så lenge for å stå frem» (2,4,11) som viser at man angriper personen, ikke saken. Dette er en artikkel som forteller noe om kvinners kamp for å kunne uttrykke seg i debatter som angår dem på en konstruktiv måte og derfor er dette en vesentlig artikkel både for kvinner, men også for hvordan samfunnsdebatten i Norge foregår. Den forteller noe om hvordan kvinner må beskytte seg selv for å kunne tåle å uttrykke seg i det offentlige ordskiftet og hvordan ytringsfriheten til noen få som kommer med slibrige kommentarer på nett og over epost er ødeleggende for andres personvern.

4.1.1 Forutsetninger

Forutsetninger er ting som blir tatt for gitt og som blir implisitt forklart. Fairclough kobler gjerne dette opp mot intertekstualitet, men det handler også om journalistens og leseres forståelse av teksten og samfunnet rundt seg. I denne artikkelen blir ikke leseren opplyst om hva som har skjedd i #MeToo-kampanjen til nå, og får nesten ingen informasjon om hva den faktisk går ut på. Det blir tatt for gitt at leseren allerede er oppdatert på hva denne kampanjen er. Det som er nytt og eksplisitt er at mange av de oppropene som finner sted kommer lukkede

grupper på Facebook hvor kvinner tør å fortelle sine historier som også forklarer hvorfor de ikke ønsker å fortelle historiene sine i offentligheten. Det blir heller ikke tatt et oppgjør med hvorfor samfunnet er slik, når det kommer til personangrep og netthets.

Journalisten i denne saken tar for gitt at leserne hennes vet hva #MeToo-kampanjen står for og hva som har skjedd både internasjonalt og i Norge opp til dette punktet. Det er først langt nede i artikkelen at et spor av tilknytning mellom #MeToo og seksuell trakassering blir uttalt eksplisitt. «*Lenge før metoo-bevegelsen startet hadde kvinner også fortalt om overgrep og seksuell trakassering her*» (2,5,41). Nå har vi kommet til punktet hvor vi blir forklart om *Den selskabelige* som startet allerede i 2012. På dette punktet er vi i siste del av artikkelen, så det å poengtere koblingen mellom #MeToo og innholdet i kampanjen er ikke viktig siden en nyhetsreportasje har dalende viktighet. Det samme gjelder for Giske-saken. «*Andreassen ble den andre varsleren mot tidligere nestleder i Arbeiderpartiet Trond Giske som sto frem*» (2,4,18). Den ene kommentaren nevner også Giske «*Du kan no kje ha opplevd mykje her i denne verden når du må stå frem med at du har vært på fest med Giske ...*» (2,4,2). Ut fra dette er det umulig å skulle tolke hva som egentlig har skjedd. Det ligger en forutsetning at vi også vet hvordan disse sakene og seksuell trakassering er koblet sammen. Journalisten skaper autentisitet til sin egen rolle gjennom å vise kunnskap, og å ta for gitt at alle vet hva hun skriver om i et så utbredt og kjent tema som #MeToo-kampanjen.

4.2 Diskurspraksis

I teorikapittelet har jeg allerede skrevet om sosiale medier og hvordan de brukes for å skape nyheter. Kvinners rettigheter og likestilling har vært et hett tema siden #MeToo-kampanjen tok til for fullt etter Harvey Weinstein ble anklaget for seksuell trakassering. Da Alyssa Milano publiserte Twitter-meldingen førte dette til at tusenvis av kvinner og menn i ettertid har skrevet enten bare *#metoo* eller gått ut med sine personlige erfaringer på Twitter eller andre sosiale medier. Det har igjen ført til at de tradisjonelle mediene har tatt til seg og publisert saker knyttet til #MeToo-kampanjen om seksuell trakassering av flere grunner. Nyhetsbransjen handler like mye om profitt og å selge aviser som det handler om et samfunnsoppdrag. Sakene er nyhetsverdige og salgbare og #MeToo selger. Det er skandaler og etisk forfall, det er unge kvinner og menn som har blitt offer for menn med makt, det er kjendiser som står frem og forteller sine historier. Eksempler som Kevin Spacey hvor Netflix tapte over 300 millioner kroner (Anders Grønneberg, 2018) eller hvordan de norske politiske partiene har håndtert varslinger innad i egne partier, om det er Høyre, FrP eller Ap (Norum, 2018; Simonsen, 2018).

Ikke minst handler det om omfanget av alle de tusener som har stått frem som ofre for seksuell trakassering og som nå endelig kommer frem i lyset.

Omfanget er enormt. Da artikkelen om Milano ble skrevet sa de at #MeToo er aktiv i 85 land på Twitter med over 85 millioner meldinger på Facebook, og dette bare på 45 dager (Sayej, 2017). Med denne typen popularitet blir seksuell trakassering satt på dagsorden fordi det er sensasjonelt. Det er aktuelt, det er vesentlig og noe veldig mange personer kan identifisere seg med. Det er stor interesse for denne typen nyheter og det er noe de fleste av oss kjenner igjen fra det daglige. Når man på toppen av det hele får skandaler som Giske-saken, Tønnesen og Weinstein så er det umulig å ikke få de med seg.

Diskurspraksis handler om mer enn bare konsumenter og salg. Det blir tatt avgjørelser fra starten av om vinkling, valg av kilder og hvilke saker som skal publiseres. Her har journalisten påvirkningsmakt når det kommer til hvem hun bruker som kilder og hvordan hun velger å vinkle en sak.

«A basic assumption is that media texts do not merely 'mirror realities' as is sometimes naively assumed; they constitute versions of reality in ways which depend on the social positions and interests and objectives of those who produce them. They do so through choices which are made at various levels in the process of producing texts» (Fairclough, 1995, s. 103-104).

Den som sitter med makten er den personen som bestemmer hva temaet skal være fra starten av og dermed også hvem som får uttale seg eller ikke uttale seg (Fairclough, 2015, s. 150). Mediehus, redaktører og journalister har en indirekte makt i hva de velger å putte på dagsorden og hva de ønsker å skrive om.

Endringer i bruken av sosiale medier er noe artikkelen er opptatt av. Å poste personlige saker offentlig i Facebook blir beskyldt med at ingen bryr seg (2,5,49), som indirekte sier at de private rommene er mer personlige og folk er interessert i det som står der. *«Facebook har satset veldig på gruppeformatet, fordi de ser at det er et sted hvor folk deler mer fritt. Det er blitt færre åpne statusoppdateringer, og mye av diskusjonene på Facebook er flyttet til grupper»* (2,2,27) sier Petter Bae Brandtzæg, forsker ved SINTEF og kilde i artikkelen. SINTEF er *«... et av Europas største uavhengige forskningsinstitutter»* (SINTEF). Ifølge Brandtzæg har vi gått fra dele i det offentlige på Facebook til å dele mer i private grupper hvor man har mye mer kontroll over hvem som kan se innleggene som blir delt.

4.2.1 Representasjon og identitet

I denne teksten er det syv kilder. Én mann og seks kvinner. De profesjonelle i denne artikkelen er Mina Ghabel Lunde fra *Dagens Næringsliv*, Melody Kramer som blir sitert fra *The Guardian*

og Petter Bae Brandtzæg som er forsker ved SINTEF. Det er også disse tre som forholder seg skeptiske til bruken av disse lukkede rommene. De resterende fem kildene kobles opp mot forskjellige lukkede grupper på sosiale medier. Sandra Fogelberg fra Sverige startet den lukkede gruppen *I maktens korridorer*, Maria Gossé startet i 2012 *Den Selskabelige Diskusjonsforening* som varsleren og kilden Sunniva Andreassen har brukt for å stå frem med sin historie. Miranda Moen er den siste kilden som startet oppropet #nårmusikkenstilner.

Av disse så er det ingen som er fra minoritetsbakgrunn, selv om Lunde har mellomnavnet Ghabel, så har hun i sin posisjon som journalist i *Dagens Næringsliv* en sterk stemme hvor hennes mulige minoritetsbakgrunn ikke har noen innvirkning på artikkelen. Lunde, Brandtzæg og Kramer representerer den profesjonelle siden som setter dem i en annen posisjon enn Andreassen som er varslere, eller Moen, Gossé og Fogelberg som skapere av slike fora. #MeToo har blitt mye kritisert for å kun ha stemmene til de kvinnene som er sterke, som har en posisjon i samfunnet og som ikke er redde for å miste jobb eller posisjon (Zarkov & Davis, 2018) og denne artikkelen lever opp til det gjennom bruk av kilder som er hvite, sterke kvinner. Andre grupper i samfunnet, innenfor konservative miljøer, fikk etter hvert egne emneknagger som #mosquemetoo, #churchmetoo og #templemetoo (Wernersen & Solvang, 2018). Representasjonen og identitetene som kommer frem i denne artikkelen er derfor veldig homogen og ikke noen overraskelse.

4.3 Teksten

4.3.1. Analyse av den overordnede meningsbetydningen

Problematiske for et likestillingssamfunn

I tittelen ligger det underforstått en kritikk i «*Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom*» (side 1, tittel) om hvordan det er vanskelig å bli hørt i samfunnet og at det finnes en trygghet i lukkede rom som man ikke finner andre steder. Ordet «*derfor*» skaper en tanke om at denne artikkelen skal forklare hvorfor kvinner ønsker å fortelle sine historier i nettopp lukkede rom. Det er enkelt å se at noen mener denne form for lukkede grupper ikke hører hjemme i et likestillingssamfunn som vi sier vi har i 2018. Lunde fra *Dagens Næringsliv* sier direkte at «... *det er latterlig at man trenger egne diskusjonsgrupper for kvinner i 2018*» (2,5,81) som er en kritikk på samfunnet at vi ikke har kommet lengre enn dette, når vi i Norge står frem og skryter av at vi er en av de mest likestilte samfunnene i verden i dag. Derfor burde det ikke være nødvendig med kjønnssegregerte grupper på Facebook. Det at vi ikke tør å uttale

oss om seksuelle overgrep uten å få negative kommentarer slengt etter seg som f.eks. «*du e bra PR kåt*» (2,4,2). Problemet med å segregere seg innenfor lukkede grupper hvor bare deler av befolkningen har tilgang kan trekkes tilbake til kritikken mot Habermas. Grunnen for bruken av lukkede forklarer Gossé med at «*man føler at man får støtte og kan dele ting man ikke deler andre steder*» (2,5,28) og videre står det at gruppen er lukket «*... fordi vi ønsker at folk skal tørre å være personlige og tenke høyt uten å være redde for å bli latterliggjort*» (2,5,56). Det sier noe ganske fundamentalt om hvordan samfunnsdebatten har endret seg og hvordan vi som personer håndterer å debattere offentlig. Og det sier noe om hvorfor det er så viktig å få frem debatten om seksuell trakassering. Det finnes en taushetskultur her til lands hvor vi ikke tør å snakke om slike ting som er så viktig for oss som personer og som samfunn.

Et annet dilemma med denne typen lukkede grupper er at de er ekskluderende. I disse lukkede rommene kommer det bare frem en side av saken. Brandtzæg, som har forsket på lukkede rom, tar opp denne siden av artikkelen på en konstruktiv måte og er med på å gi artikkelen litt nyanser. «*Gruppen tar litt av, og de som har motforestillinger, orker ikke ta diskusjonen ...*» (2,3,28). «*Det blir fort et slags ekkokammereffekt hvor man sterber mot harmoni innad i gruppen, og det blir lite rom for kritikk og nyanser*» (2,3,18). Dette kan relateres til det Brandtzæg forteller angående våre vaner på sosiale medier. «*Facebook har satset veldig på gruppeformatet, fordi de ser at det er et sted hvor folk deler mer fritt. Det er blitt færre åpne statusoppdateringer, og mye av diskusjonene på Facebook er flyttet til grupper*» (2,2,27). Selv om vi har alle muligheter nå til å ta del i og skape endring så er vi redde for å bli hengt ut eller latterliggjort som individer. Brandtzæg er mer nøytral enn kritisk. Han snakker så vidt om #MeToo-kampanjen, men er ikke en deltaker på samme måte som de kvinnelige kildene er. Denne formen for ekskludering er ødeleggende for likestillingen, i den forstand at vi kan ikke ha en god debatt når deler av samfunnet ikke har tilgang til debatten.

Skaper trygghet, men ...

På tross av kritikken så kommer det frem en ganske positiv holdning til dette å ha mulighet å kunne uttale seg i en gruppe hvor forståelse for hva en har gått gjennom står sentralt. For noen, som Sunniva Andreassen, var den lukkede gruppen med på å vise at det finnes folk der ute som ville være på hennes side etter hun sto fra som en varsler i Giske-saken. «*Uten den innsikten og forståelsen jeg har tilegnet meg fra dere, hadde jeg aldri hatt guts til å ta denne kampen. Å vite at jeg ikke kjemper kampen alene betyr alt*» (2,5,16). Den positive siden handler mest om trygghet, at lukkede rom skal være der for de som har vært utsatt for overgrep eller seksuell

trakassering og som ikke har turt å fortelle noen om det som har skjedd fordi de er redde for å ikke bli tatt alvorlig eller få negative kommentarer tilbake.

Av de som uttrykker seg i artikkelen så går flere til forsvar for å segregere de som ikke hører hjemme. «*Det handler ikke om å hate menn eller å kalle alle menn overgripere, men at det føles tryggere å dele i lukkede grupper der menn ikke er til stede, nettopp fordi det i disse tilfellene handler om kvinner som har opplevd overgrep fra menn*» (1,2,26). Fogelberg presiserer at dette skal være et fristed «... *hvor en vet at alle vil en vel*» (1,2,9) hvor terskelen for å dele er mindre enn andre steder. Gossé sier «*Det er åpenbart et behov for slike grupper. Man føler man får støtte og kan dele ting man ikke deler andre steder*» (2,5,28). For å skulle kunne ta opp diskusjonen i det hele tatt er det viktig å være klar over at det finnes personer der ute som støtter deg. Det fokuseres mye på hets og personangrep fordi det tar mye plass, både mentalt og fysisk i diskusjonsforumene.

Lukkede grupper gir mening hvis de brukes som støttegrupper, men hvis tanken er at dette skal føre til samfunnsendring så er de lite hjelpsomme fordi de er lukkede. Når journalisten skriver at «*Metoo oppropene oppstod i lukkede Facebook-grupper*» (side 1, tittle) eller «*men #metoo-oppropene ville ikke oppstått uten dem*», altså lukkede rom, (1,1,5) så tror jeg ikke dette stemmer. Ja, som Andreassen sier «*Jeg ville ikke stått frem kun i gruppen og ikke offentlig. Det er ikke den typen trygghet. Men jeg skjønnte etter hvert at mange ville stille seg bak meg, og det betyr mye*» (2,4,25). Lukkede rom er der for å vise støtte, men debatten må tas ut i det virkelige liv for å gjøre en forskjell, og da må den enkelte, som Andreassen, tørre å ta den debatten, og dessverre ta imot alle de negative kommentarene som kommer med det. Kanskje fokuset og problemet også burde rettes mot hvordan vi oppfører oss offentlig. Lunde spør i sin artikkel om *Den selskabelige* «*hva skal en kjønnsmur skåne for, beskytte mot eller bidra til i debatter som i aller høyeste grad angår oss alle som mennesker i dagens samfunn?*» (2015). Et annet poeng er at slike grupper er ekskluderende, ikke bare mot menn, men andre kvinner som kanskje ikke vet at de eksisterer eller hvor disse er å finne.

Et annet problem er at denne formen for debatt setter personer opp mot hverandre. Brandtzæg sier at «... *de som har motforestillinger, orker ikke ta diskusjonen ...*» (2,3,29) er med og skaper en distansering mellom oss og dem. De som er med i gruppene mot alle de som ikke er det eller de som har motforestillinger mot majoritetens meninger innenfor en lukket gruppe. Det er problematisk fordi det ødelegger for debatten som vi må ha i samfunnet. En debatt skal selvsagt åpne for flere meninger, men det må allikevel ligge respekt til grunn for de andre debattantene, noe netthets og personangrep ikke gjør. Derfor er det viktig å tenke rundt hvordan vi oppfører oss på internett og hvordan våre handlinger kan være skadelig for andre.

Kvinner mot menn

Det underliggende temaet i denne artikkelen, og i #MeToo-kampanjen, er kjønn, likestilling og makt. Det er kjønnssegregerende å skulle ha lukkede rom som bare vil ha et kjønn med i debatten, og argumentasjonen går frem gjennom temaet om at menn overgriper kvinner, og derfor er disse foraene akseptable. Det kommer tydelig frem at de lukkede gruppene representert i denne artikkelen ser på kvinner som offer og menn som overgripere. Moen sier «*Det handler ikke om å hate menn eller å kalle alle menn for overgripere, men at det føles tryggere å dele i rom hvor menn ikke er tilstede, nettopp fordi det i disse tilfellene handler om kvinner som har opplevd overgrep fra menn*» (1,2,8). Det blir ikke nevnt at menn kan være offer også, og i så fall hører de ikke hjemme i disse foraene, eller at kvinner kan være overgripere. Det blir understreket at privatpersoner ikke skal henges ut og at hets ikke er tillatt (2,5,76). Lunde forsvarer også bruken av lukkede grupper i en #MeToo-setting. «... *det er konkrete hendelser som har vært vanskelig å si ifra om. Da gir det mening å gå sammen med andre som har vært utsatt for det samme*» (2,5,84). Disse gruppene er utelukkende for kvinner som har den samme mentaliteten når det kommer til temaet, som har vært utsatt for det samme og som er villige til å lytte og ikke dømme. Det å ikke være dømmende eller komme med andre innfallsvinkler virker som et viktig moment i å ta del i disse samfunnene av kvinner.

Det handler om at kvinner skal stå sammen og ikke la andre mene at man ikke er god nok eller ikke skal få lov til å komme med egne historier. Det er også hva hashtag-kampanjer jobber for. Det er en grasrotbevegelse hvor man skaper nettverk innenfor et sosialt medium som både #MeToo-kampanjen, #Ferguson eller #Occupy, hvor man ønsker å skape en bevegelse som kan gjøre en forskjell og får å få oppmerksomhet fra de tradisjonelle mediene. Det handler også om at man ikke er trygg nok på at de varslene som kommer ut blir tatt fullt på alvor (Delebekk, 2017). Det at seksuell trakassering ikke blir tatt på alvor er også en av grunnene til å bruke slike lukkede grupper fordi medlemmene vet at de blir hørt og trodd på, som er med og skaper trygghet. Spesielt siden den andre part ikke er tilgjengelig for å skape problemer eller benektelser.

Det ligger makt i å kontrollere tilgangen av medlemmer i slike grupper. Selv om alle i gruppen ser og leser det som skrives har man likevel kontroll over hvem disse er og hvordan de vil reagere. Grunnen til utbredelsen av lukkede grupper kommer Brandtzæg inn på når han sier at «... *40 prosent av oss aldri ytrer noe i sosiale medier av frykt for å bli misforstått eller satt i bås*» (2,3,10). Når man da er medlem av en slik gruppe, hvor alle vil hverandre vel, så gir det trygghet og makt hos den enkelte til å stå frem med sine historier. Noe man ellers kanskje ikke

ville vært i stand til. En del av kritikken mot #MeToo-kampanjen er at det kun er de velstående sterke kvinnene som har turt å stå frem med sine historier (Zarkov & Davis, 2018), og da kan man bare tenke seg hvor mange andre det finnes der uten som ikke tør å si noe i offentligheten av frykt for å bli hetset eller sett ned på. #MeToo-kampanjen har ført til at mye av det som har ligget i skjul og ulmet, har kommet frem i lyset på en måte som aldri før. Det er selvsagt umulig å bevise alle de historiene, men det at tusenvis av personer fra hele verden har stått frem med sine historier viser en klar tendens i at kvinner blir seksuelt trakassert på et nivå som er overveldende stort. Det viser et samfunn hvor denne typen oppførsel har blitt feid under bordet, både privat og i arbeidslivet.

4.3.2. Intertekstualitet

#MeToo-kampanjen er intertekstuell, det samme kan sies om samfunnet for øvrig. Vi henter tanker og ideer fra hverandre, og mediene er ikke annerledes. Medienes flittige bruk av Twitter som et sted å hente nyheter er ikke nytt. Journalister bruker også andre nyhetsartikler for å fremme sine egne poenger. En form for intertekstualitet er gjennom siteringer som denne artikkelen har to av. Den ene er fra Lunde som er journalist i *Dagens Næringsliv* som kom med en kritikk av den lukkede Facebook-gruppen om *Den selskabelige* i 2014, oppdatert versjon i 2015, under tittelen *Hemmelig kvinnekalas* (Lunde, 2015). Den andre artikkelen er fra *The Guardian*, skrevet av journalisten Caty Enders som har brukt Melody Kramers avsløring av hemmelige nettverk i en artikkel for poynter.org (Kramer, 2015) som spør om slike hemmelige rom er inklusive (Enders, 2015).

Det er vanskelig å forstå dobbeltbetydningen hva Lunde og Kramers innslag i artikkelen egentlig betyr. På den ene siden er de begge kritiske til lukkede grupper, men på den andre siden forstår de også hvorfor disse gruppene trengs. *Det selskabelige* er et kvinneforum som ble startet i 2012, som skal være «... et sted å utforske hva det vil si å være kvinne i dag, sammen med andre kvinner» (2,5,35). Dette var lenge før #MeToo-kampanjen tok til, og det er denne gruppen Lunde stiller seg kritisk til. Her er det ikke meningen, som f.eks. *I maktens korridorer* at kvinner skal snakke om trakassering og overgrep begått av menn, men alt mulig rart, og det er denne gruppen som får kritikk av å være et «hemmelig kvinnekalas» (2,5,62). Et av Lundes utsagn sier at man kan «... tillegge menn hensikter uten at de kommer inn og korrigerer og ødelegger moroa» (2,5,72). I sin egen ingress skrevet i 2015 sier Lunde at «Menn som får gjennomgå på Facebook-forumet «Den Selskabelige Diskusjonsforening» aner ikke hva de utsettes for» (Lunde, 2015) og fortsetter lengre nede «her diskuteres alt fra skjønnhetstyranni

og barneoppdragelse til kvinneundertøy og voldtekt. Du kan diskutere abort, deltidsarbeid og kvinner i musikkbransjen» (Lunde, 2015). Problemet sier Lunde er at menn ikke kommer til ordet, man snakker på en annen måte siden menn ikke er med og de kan ikke forsvare seg (2015). «At gruppen er lukket ser ut til å senke kravene til å være nyansert og rettferdig i sine uttalelser. Hva hvis dette var menn, og ikke kvinner?» (Lunde, 2015). Når man går inn og leser Lundes artikkel på *Dagens Næringsliv* så har ikke denne artikkelen mye å gjøre med seksuelle overgrep eller #MeToo-kampanjen som kom mange år seinere. Derfor er det interessant å merke seg at denne artikkelen har blitt tatt med her. Til tross for kritikken får hun tilslutt kommentere #MeToo-kampanjen hvor hun sier følgende: «*Metoo handler om noe annet, det er konkrete hendelser som har vært vanskelige å si ifra om. Da gir det mening å gå sammen med andre som har opplevd det samme. Men jeg er fortsatt kritisk til grupper som Den selskabelige hvor man diskuterer alt mulig, og det eneste kriteriet for å være med, er kjønn. Jeg tror ikke det er sånn man oppnår likestilling*» (2,5,84). Problemet er at den lukkede gruppen Lunde er skeptisk til er *Den selskabelige* som andre steder i artikkelen får skryt. Varsleren Andreassen stod frem gjennom hjelp og støtte fra *Den selskabelige* (2,4,21).

Den andre artikkelen, skrevet av Enders, handler om hvorvidt hemmelige grupper på Facebook kan være inklusive (2015) hvor gruppen *Binders Full of Women Writers*, en eksklusiv klubb for kvinnelige skribenter, blir karakterisert som «... an invite-only digital clubhouse ...» (Enders, 2015). Denne refererer til Kramer som har laget en liste for nettsiden poynter.org om hemmelige grupper i flere sosiale medier som Twitter og Facebook, og har videre gruppert dem etter jobber, identiteter og media (Kramer, 2015). Kramers uttaler seg kritisk til slike grupper og disse «... ble kritisert for hemmelighet og ekskludering. Kramer understreker allikevel at hun mener at lukkede grupper, eller «safe spaces», er nødvendige» (2,2,15). Noe av problemet er at all den kritikken hun kommer med er bortkastet fordi hun tilslutt stiller seg forstående til bruken av gruppene. Kramer blir sitert til å mene at lukkede rom er nødvendige, men det er også tatt litt ut av sin egen kontekst. Enge har unnlatt å ta med en viktig kommentar som Kramer kommer med til *The Guardian*. «I think safe spaces are absolutely necessary. It seems like the big question is: when does ‘safe’ rub up against ‘accessible’?» (Enders, 2015). Siden Kramer selv ikke har blitt spurt om sine tanker rundt #MeToo og lukkede grupper reflekterer bruken av Kramer mer tilbake på Enge. Et annet problem ved å bruke denne artikkelen om *Binders Full of Women Writers* er at den tar for seg en profesjon som er noe ganske annet enn seksuell trakassering.

I begge artikkelene viste journalisten av *Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede grupper* til kritikk som fant sted mange år før #MeToo-kampanjen og kan derfor ikke direkte

relateres til dette temaet om seksuell trakassering. På den måten blir argumentene som viser til de negative sidene ved slike grupper ikke like sterke som først antatt. Det virker også som journalisten har hatt problemer med å finne relevante kilder som sier noe negativt om hvorfor kvinner skal diskutere på lukkede grupper eller hvorfor det kan være problematisk å gjøre det.

Enge har også hentet ut fire anonyme kommentarer som Andreassen har mottatt etter hun sto frem som varsler i Giske-saken. En negativ og tre positive. «*Du e bra PR kåt. Du kan no kje ha opplevd mykje her i denne verden når du må stå frem med at du har vært på en helt vanlig fest med Giske ...*» (2,4,2) er den negative kommentaren «*... som har dukket opp i innboksen ...*» (2,4,7) hennes. De positive kommentarene som hun har fått har kommet gjennom Facebook-gruppen. «*Kjempegodt og modig intervju med Sunniva Andreassen i Dagsnytt 18 i dag! Jeg ble både stolt av henne og alt vi har fått til med # metoo så langt*» (2,5,4), «*så det nettopp og håpet noen hadde skrytt av deg her inne. Det var et bra intervju og synes du uttrykte deg godt*» (2,5,8) og «*så utrolig stødig, tydelig og godt! Takk!*» (2,5,13). Disse kommentarene viser en motsetning og det virker som det er hovedsakelig tatt med for å vise de konkrete forskjellene mellom den typen kommentar man får hvis man står frem i mediene og samfunnet generelt, versus å stå frem i et lukket rom hvor fellesskap og støtte står sentralt. Dette er med i argumentasjonen til journalisten da hun plukket ut disse fire kommentarene, samt artiklene overfor. Måten Eide legger frem argumentasjonen, med den negative kommentaren først og de positive etterpå er et virkemiddel for å få frem et poeng.

4.3.3. Fremhevede ord og setninger

Det er viktig å vise til hvordan journalisten og kildene poengterer det som blir sagt og det blir en form for ideologi som kommer frem i det som sies. Enge har trukket frem noen enkeltord eller setninger. Der det brukes anførselstegn er en av grunnene fordi det er sitater hentet fra andre artikler for å vise til nettopp dette. «*Vi skal ikke starte et metoo-opprop blant politikerne?*» (1,1,10), «*Kjempegodt og modig intervju med Sunniva Andreassen i Dagsnytt 18 i dag! ...*» (2,5,4). De har et poeng i den forstand at journalisten med vilje har hentet akkurat disse sitatene for å poengtere hennes argumentasjon for hvorfor bruken av disse rommene er bra for kvinner.

En annen grunn er at journalisten har plukket ut sitater hun mener er viktig for å illustrere saken. «*Hemmelig kvinnekalas*» (2,5,71) er en av disse som tilhører Lunde og «*... tillegge menn hensikter uten at de kommer inn og korrigerer og ødelegger moroa*» (2,5,72). Den selskabelige er også trukket frem som «*... et sted å utforske hva det vil si å være kvinne i dag, sammen med andre kvinner*» (2,5,35). Bruk av ordet *avslørt* (2,2,9) vitner om at disse rommene ikke bare har

funnet eller oppdaget, men nesten som om de er kriminelle som nå har kommet frem i lyset. Disse sitatene i motsetning til de overfor er med for å frem motsetninger, for å skape spenning og en fortelling som er mer interessant for leserne. Det er også journalistens måte å prøve å skape nøytralitet på ved å vise to sider av saken.

4.3.4. Positive og negative ladede ord og setninger

Positive og negative ladede ord og setninger handler om ideologi. Den forteller noe om hvordan kildene og journalisten har ordlagt seg i artikkelen og hvilken vinkling den spiller på. Eksempler på negative ladede ord er «*hemmelig kvinnekalas*» (2,5,62) som kan settes i konteksten av artikkelen til Lunde som kritiserte *Den selskabelige* for «... å omtale enkeltpersoner uten at disse fikk muligheten til å forsvare seg selv» (2,5,68), «... hvor man kan tillegge menn hensikter uten at de kommer inn og korrigerer og ødelegger moroa» (2,5,72). Det at den er hemmelig gjør det slik at motparten ikke kan forsvare seg og mange innenfor et demokratisk land som Norge vil stille seg tvilende til dette som kan gå ut over en persons rettigheter til å forsvare seg. Artikkelen skal prøve å forsvare bruken av disse rommene, på bekostning av, i denne omgang, menns rettigheter. «*Lunde mener det er latterlig at man trenger egne diskusjonsgrupper på Facebook i 2018*» (2,5,81). Det å bruke ordet latterlig er nærmest å gjøre narr av både rommene, medlemmene og de som mener det er nødvendig å ta i bruk disse rommene for å diskutere problemer i 2018.

Videre snakker Brandtzæg om ekskludering og ensporede ekkokamre. «*Det blir fort en slags ekkokammereffekt hvor man streber mot harmoni innad i gruppen, og det blir lite rom for kritikk og nyanser. Alle med innvendinger fryses effektivt ut*» (2,3,18). Dette er hans måte å vise at det ikke er bare positive sider som kommer frem gjennom denne typen lukkede grupper på Facebook. Brandtzæg sier også at disse rommene er eksklusive, altså de som ikke tilhører det riktig kjønn eller har riktige meninger ekskluderes. Den viser at noen, med sine holdninger og kommentarer, rett og slett ikke er velkomne i gruppene, selv mellom kvinner kan det være problematisk fordi ikke alle har samme mening. De holdningene og meningene som kommer frem blir gjentatt og forsterket og det kan være vanskelig å skape konsensus hele tiden (2,3,19). Lunde trekker frem siden ved *Den selskabelige* som er ekskluderende. «*Lunde kalte gruppen for et 'hemmelig kvinnekalas' hvor man kunne 'tillegge menn hensikter uten at de kommer inn og korrigerer og ødelegger moroa'*» (2,5,71) som viser det største problemet med ensporede ekkokamre og ekskludering i denne sammenhengen. Den som blir anklaget for å gjøre noe har liten til ingen mulighet til å forsvare seg.

For å forstå hvorfor vi trenger disse rommene kommer det frem ubehagelige og negative kommentarer fra de som driver med netthets og personangrep. «*Du e bra PR kåt. Du kan no kje ha opplevd mykje her i denne verden når du må stå frem med at du har vært på en helt vanlig fest med Giske ...*» (2,4,2). For å kontekstualisere dette blir det også eksplisitt fortalt hvordan Andreassen mottok denne responsen. «*Dette er en av meldingene som dukket opp i innboksen til tidligere AUF-medlem Sunniva Andreassen*» (2,4,7) etter hun sto frem offentlig som Giske-varsler. Den er med for å vise hva man kan forvente av kommentarer når man uttaler seg offentlig. Det at kommentaren i tillegg er på dialekt gjør den ekstra virkningsfull. Den illustrerer hva som skjer med de som står frem i offentligheten for å fortelle sine historier og forteller leseren konkret hvorfor lukkede Facebook-grupper trengs. Det at kvinner utsettes for hets og personangrep når de står frem som offer er et stort problem. For å beskytte seg selv trenger man disse lukkede rommene i sosiale medier.

Det finnes også en positiv side i alt dette. Det snakkes mye om at «*det er et slags fellesskap. Vi er heldige i den forstand at det er mange som føler eierskap og ansvar for det som legges ut i gruppene*» (2,5,45). Det at disse kvinnene har gått sammen for å kunne utfolde seg i omgivelser hvor de føler seg trygge nok til å stå frem med sine historier i offentligheten, «*... hvor man vet at alle vil en vel*» (1,2,9) gjør det enklere å skulle takle denne typen utfordringer. Spesielt kommentarene som Andreassen får viser den positive siden av hva slike rom kan bety.

4.3.5. Pronomen

Pronomen forteller noe om hvordan individene forholder seg til teksten og hvordan journalisten ordlegger individene. Den forteller noe om hvordan både kilder og journalisten konstruerer sine identiteter, både mellom hverandre og mellom dem og leserne. Denne teksten er flink til å skape dette samspillet som igjen kan gjøre det enklere å overtale leseren til å være enig i argumentasjonen til journalisten.

Fogelberg, og de fleste i artikkelen bruker ord som *vi* og *jeg* som er med på å understeke dette med fellesskapet som disse rommene er med og skaper, samtidig som de gjør det personlig ved at deres egne meninger kommer sterkt frem. «*Jeg tror det har vært lettere å dele i et slikt forum ...*» (1,2,8), «*Jeg har snakket med involverte i #metoo-grupper ...*» (2,3,25), «*Jeg ville ikke stått frem kun i gruppen ...*» (2,4,25) og Lunde som sier «*Men jeg er fortsatt skeptisk til grupper som 'Den selskabelige' hvor man diskuterer alt mulig, og det eneste kriteriet for å være med er kjønn. Jeg tror ikke det er sånn vi oppnår likestilling ...*» (2,5,89). Også de som har

skrevet personlige meldinger på noen av de lukkede Facebook-gruppene bruker ordet *vi*. «*Jeg er så stolt av både henne og alt vi har fått til med #metoo så langt*» (2,5,6). Ikke bare er dette *vi*'et et uttrykk for hva gruppen har fått til, men inkorporerer også kvinner og menn som har jobbet for #MeToo-kampanjen for at den skal få den virkningen den har fått. *Vi* er i stand til å skape fellesskap. «*Vi startet en tråd hvor man kunne skrive under på oppropet ...*» (1,1,23), «*Det er et slags fellesskap. Vi er heldige i den forstand at det er mange som føler eierskap og ansvar for det som legges ut i gruppen*» (2,5,45) sier Gossé om *Den selskabelige*. Gjennom disse måtene å forholde seg til hverandre innad i teksten, men også inkludering av leserne gjennom fellesskapet *vi*, så blir denne artikkelen veldig personlig og argumentasjonen for hvorfor kvinner deler i lukkede rom står sterkere.

Det finnes en mer nøytral del av artikkelen også. Her blir ordet *man* brukt i stedet for *jeg* og *vi*. Gossé sier blant annet «*Det er åpenbart et behov for slike grupper. Man føler at man får støtte og kan dele ting man ikke deler andre steder*» (2,5,28). Ved å bruke dette ordet blir det distanse mellom henne og leseren og henne og temaet. Språket blir mer nøytralt og formelt. «*Det er ikke sånn at man deler noe personlig, og så er det ingen som bryr seg, det kan jo skje med en vanlig Facebook-status, sier Gossé*» (2,5,50). Brandtzæg er representert gjennom sin forskningsrolle, «*... det er trygget å dele med folk man allerede er enig med*» (2,3,6) eller «*det blir fort en slags ekkokammereffekt hvor man streber mot harmoni innad i gruppen ...*» (2,3,19) sier han. Siden han er kilde gjennom sin rolle som forsker er det enklere å forstå hans distansering. Det er klart et personlig preg på denne artikkelen som kommer frem gjennom ordbruken og måten de velger å adressere både hverandre og leserne som gjør det enklere for leseren å sette seg inn i hvorfor bruken av lukkede rom burde være noe positivt.

4.4 Sammendrag av kapittelet

Denne artikkelen argumenterer for hvorfor kvinner trenger å gå sammen i lukkede grupper på Facebook. Den gjør det problematisk å uttrykke seg kritisk om bruken av lukkede grupper på Facebook fordi artikkelen spiller klart på følelser som Lunde, Kramer og Brandtzæg får erfare.

Ser vi på likestilling og kjønn er denne artikkelen veldig fokusert på kvinner som ofre. Det er kvinnene som går sammen i lukkede rom for å kunne skape et fellesskap dem imellom hvor menn ikke er velkomne. Dette kan være med å skape en *oss versus dem* debatt. Den poengterer også at lukkede grupper kan være problematisk for en balansert offentlig debatt fordi disse foraene er ekskluderende og hemmelige. Det er tydelig at kildene i hovedsak mener denne

formen for lukkede grupper må til for å tørre å stå frem offentlig siden det er stor sannsynlighet for å bli angrepet over nett eller epost av fremmede personer.

Gjennom bruk av pronomen som jeg og vi er det enkelt for leseren å sette seg inn i og ha empati med kvinnene som stiller seg bak hvorfor det er så viktig med lukkede rom. Denne vinklingen går igjen når det kommer til positive og negative ladede ord hvor de positive grunnene for dette overgår de negative grunnene. Også kritikken som er hentet utenfra gjennom Lunde og Kramer forsvinner når leseren først setter seg inn i konteksten til disse tekstene.

Teksten blir passiv i den forstand at den ikke tar noe oppgjør med hvorfor samfunnet er slik, den ønsker ikke å forandre noe, men heller bare fortelle hvorfor kvinner delte sine historier i disse rommene. På den måten skiller disse rommene seg bort fra den borgerlige offentlighet eller sfæren. Saken kan sees på som politisk korrekt siden den ikke ønsker å gjøre endringer, den tør så vidt å si ifra hva problemet egentlig er, ikke at folk kun tør å si i fra i lukkede rom, men at diskusjonen som foregår på utsiden av disse rommene blir til personangrep heller enn konstruktive diskusjoner. På denne måten har journalisten ikke brukt sin stemme godt nok til å komme med samfunnskritikk av hva som er årsaken til bruken av lukkede grupper.

5. Kapittel 5: «- *Kanskje på tide at vi forstår mennene*» (NRK, 13.1.18)

Denne nyhetsreportasjen ble skrevet av Tiril Mettesdatter Solvang, journalist i NRK. Den ble publisert på web den 13. 1. 2018 og hentet fra Atekst 1.3.2018. Det ble også sendt et innslag på Dagsrevyen tidligere den dagen, men da i et litt annet format hvor den ene kilden ikke ble intervjuet. Dette innslaget er ikke med i denne analysen. Hovedbudskapet som journalisten og kildene vil ha frem er at det finnes en forskjell mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting på arbeidsplassen. Kildene, som er forskere, er redde for at ikke alle er i stand til å forstå forskjellene mellom disse to. Virkelighetsforståelsen om at kjønn og psykologi er avgjørende for forståelsen av seksuell trakassering og de rammene som samfunnet setter om hva som er tillat oppførsel eller ikke er det som kommer til uttrykk i denne artikkelen. Artikkelen har derfor en annen vinkling på #MeToo-kampanjen enn de to andre i dette utvalget. Der det hovedsakelig har vært fokus på kvinner som offer og menn som overgriper, stiller denne spørsmål om ikke #MeToo har gått for langt siden folk nå er redde for å flørte med hverandre. Artikkelen tar utgangspunkt i en spørreundersøkelse Norstat har gjort for NRK. Her kommer det frem at 183 av 237 kvinner som sa ja til å ha blitt trakassert på arbeidsplassen ikke har gått videre med sakene fordi disse ikke var alvorlig nok. Hele artikkelen ligger nederst i vedlegg 2.

- Kanskje på tide at vi forstår mennene

NRK. 13.01.2018 21:30

Tiril Mettesdatter Solvang Journalist

Trakassering eller ubehagelig flørtning? NRK-undersøkelse viser at flere tilfeller av seksuell trakassering forekommer i «gråsonen». Ekspertene mener det handler om mistolkning av seksuelle signaler.

- Menn og kvinner tolker seksuelle situasjoner ulikt. Jeg er bekymret for at noen kvinner kan sette likhetstegn mellom ubehagelig flørtning og seksuell trakassering.

Dette sier Mons Bendixen, sosialpsykolog og førsteamanuensis ved Psykologisk Institutt ved NTNU.

Den kjente kampanjen MeToo, har det siste halvåret avslørt både grove og mindre grove tilfeller av seksuell trakassering i norsk arbeidsliv.

Flere begynner kanskje å gå lei av debatten, men på bussen, i middagsselskap eller på jobb, er det likevel vanskelig å unngå diskusjonen og spørsmålene som enda holdes varme.

«Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit?»

«Skal man ikke kunne flørte med hverandre lenger?»

«Skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?»

Figur 4: Faksimile hentet fra vedlegg 2, side 1.

5.1 Den sosiokulturelle konteksten

Artikkelen tar opp et fenomen ved #MeToo-kampanjen som har fått kritikk og oppmerksomhet etter at stadig nye personer har stått frem med sine historier. Mange er av den oppfatning at kampanjen har gått for langt (Ighanian, 2018). Noen mener de ikke lenger kan flørte med det motsatte kjønn uten å bli anklaget for seksuell trakassering eller blir uthengt i mediene for det.

Personene som argumentere for at debatten har gått for langt, og at man ikke kan flørte med andre uten å bli uthengt i mediene, havner i en forsvarsposisjon. Det er forståelig siden #MeToo-kampanjen har en tendens til å si at alle menn er overgripere, mens kvinner er ofre (Lund, 2017). Få menn har stått frem som ofre i #MeToo-kampanjen. Terskelen for menn å stå frem som ofre for seksuell trakassering er høyt fordi seksuell trakassering blir assosiert med kvinnelig ofre (Granbo, 2018). På motsatt side av argumentasjonen er det mange som

karakteriserer denne typen innspill som ødeleggende for debatten om seksuell trakassering. Monica Flatabø sier til *Aftenposten* at «Jenter tåler dårlige sjekketriks, men #metoo handler ikke om fomlete flørting. Det handler om seksuelt maktmisbruk» (Veberg, 2017b). Det er også de som mener disse personene som er i en slik forsvarsposisjon kanskje har noe å skjule gjennom egen oppførsel (Sveen, 2018; Veberg, 2017b). Derfor kan det virke litt ubehagelig at *NRK* har publisert denne artikkelen, som om kvinner ikke er i stand til å forstå forskjellen.

Det er selvfølgelig mange kvinner som har blitt seksuelt trakassert og misbrukt på en skala på verdensbasis og i Norge som ikke er til å fatte. Det er også mange som nå kanskje går og tenker på tidligere oppførsel og reflekterer over måten en har behandlet sine medmennesker på. Det en selv trodde var greit ble kanskje ikke oppfattet slik av motparten. Det er derfor det er viktig å få frem disse forskjellene som denne artikkelen setter ord på og for å vise at det finnes mer enn en side ved #MeToo-kampanjen. Den retter fokus og vinkling på den problematikken som ligger i å se forskjellene på hva som er seksuell trakassering og hva som er ubehagelig flørting. Det er flere sider ved #MeToo som må komme frem, og det er i mediens og samfunnets interesse at nettopp det skjer. Det er umulig å være enig i alt som står i alle artiklene siden innholdet har stort omfang, men jo flere sider ved saken som blir belyst, jo bedre er det for oss og kunne ta opp debatten rundt seksuell trakassering og overgrep.

De spørsmålene Solvang stiller på starten av artikkelen, «*Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit?*» (1,1,19⁴), «*skal man ikke kunne flørte med hverandre lengre?*» (1,1,20) og «*skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?*» (1,1,21) er spørsmål som har floreret i kommentarfelt og debattinnlegg i mediene i Norge og ellers. Et eksempel er kvinnene i Frankrike som skrev under på et opprop mot #MeToo «... der de forsvarer menns rett til å prøve å sjekke opp kvinner» (Ighanian, 2018). Noen aviser har til og med kommet med en guide på hvordan man fortsatt kan sjekke opp personer hvis man ikke har vært klar over at det finnes uskrevne regler som må følges (Forsberg, 2017).

Det er tydelig at fokuset på #MeToo har vært ensidig, og som en av kildene, Mons Bendixen, sier i denne artikkelen: «*Vi har gjennom hele #MeToo debatten satt oss inn i hvordan kvinnene opplever det. Dette har vært veldig viktig*» (2,1,33), men *NRK* og samfunnet trenger å vite mer enn en side av saken. Dette er ikke en svart-hvit debatt. Her finnes det mange gråsoner og denne artikkelen prøver å se nærmere på ett av dem.

⁴ Leses: side 1, kolonne 1, linje 19 (1,1,19). «-*Kanskje på tide at vi forstår mennene*» er artikkel to og vedlegg to. Alle referanser fra denne artikkelen finnes i vedlegg to.

5.1.1 Forutsetninger

Artikkelen er veldig eksplisitt i den forstand at allerede i ingressen kommer spørsmålet om «*Trakassering eller ubehagelig flørting?*» (1,1,2). Den tar ikke mye for gitt når det kommer til #MeToo-kampanjen og forklarer greit hva som har skjedd og bakgrunnen for hvorfor akkurat denne artikkelen nå er skrevet. «*Flere begynner kanskje å gå lei av debatten, men på bussen, i middagsselskapet eller på jobb, er det likevel vanskelig å unngå diskusjonene og spørsmålene som enda holdes varme. Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit? Skal man ikke kunne flørte med hverandre lenger? Skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?*» (1,1,15). Man kan spørre seg selv, hva har disse spørsmålene med arbeidsplassen å gjøre, men det er tanken bak dem, og ikke nødvendigvis disse tre konkrete spørsmålene, som er gjeldende. Det blir aldri presisert hva som menes med arbeidsplassen, hverken i spørreundersøkelsen eller i artikkelen. Om det er vanlig arbeidstid eller på jobbfester, turer eller lignende. Ut fra hva som står i artikkelen kan man tenke seg at det er i vanlig arbeidstid, men det er ikke nødvendigvis det som deltakerne i spørreundersøkelsen mener.

Det er derfor lite som er implisitt når det kommer til tema i denne artikkelen også fordi spørsmålene journalisten stiller ofte er tatt med for å presisere fremgangsmåten i intervjuene. «*En dårlig flørt?*» (1,2,9), «*er ikke det litt gammeldags å si det?*», (2,1,20), «*følsomme kvinner?*» (2,2,8), «*men hva skal man gjøre da?*» (3,2,10). Et problem disse spørsmålene fører til er at man som leser setter spørsmålsteget ved det forskerne sier som går ut over deres kredibilitet og autoritet på området.

5.2 Diskurspraksis

Kritikken i artikkelen kommer frem av at et kjønn, menn, har blitt stemplet som syndebukker gjennom hele #MeToo-kampanjen, mens det andre er uskyldig. Her kommer tydelig noe av kritikken frem om hva det kan bety når et kjønn blir sittende som offer, mens det andre er overgriper. «A single text on its own is quite insignificant: the effects of media power are cumulative, working through the repetition of particular ways of handling causality and agency, particular ways of positioning the reader and so forth» (Fairclough, 2015, s. 82). Jo mer en idé repeteres, jo sterkere blir den. Og mediene, både de tradisjonelle, men også sosiale medier har en enorm makt til å påvirke konsumentene i deres tankegang som ikke må undervurderes. Det finnes selvfølgelig en sannhet i dette, det er veldig mange kvinner som er ofre og mange menn som er overgripere. Denne tankegangen er også generaliserende. Og disse mennene som ikke er overgripere blir gjerne kastet inn i samme bås som andre av sitt kjønn.

«Thus through the ways it positions readers, for instance, media discourse is able to exercise a pervasive and powerful influence in social reproduction because of the very scale of modern mass media and the extremely high level of exposure of whole populations to a relatively homogeneous output» (Fairclough, 2015, s. 82).

Derfor tror jeg også ideen bak denne artikkelen muligens har vært å se nærmere på den andre siden av saken og tar et mer upopulært utgangspunkt enn mange andre aviser og artikler ville gjort.

Denne artikkelen tror jeg kommer fra nettopp tilbakemeldinger som folk har hatt. Vi ser det i starten av artikkelen hvor det står at *«Flere begynner kanskje å gå lei av debatten ... er likevel vanskelig å unngå diskusjonen og spørsmålene som enda holdes varme» (1,1,15).* Deretter kommer tre spørsmål om hvor grensen går, hva som er greit og ikke greit når det kommer til flørting og å fortelle en dame at hun er sexy. Hvor kommer disse spørsmålene fra? Massemediene er gjerne en enveiskanal, men ved å bruke kommentarfeltene og sosiale medier er man i stand til å høre med folket hva de mener om en sak og på denne måten kan nødvendigheten for artikkelen oppstå.

Selv om leseres spørsmål blir besvart så er dette ikke en toveiskommunikasjon på samme måte hvis man skulle holdt en samtale. Det er ikke sikkert alle er fornøyd med svaret eller muligens spørsmålene som stilles heller. Det er fortsatt redaksjonen som bestemmer hvem og hva som skal komme frem i artikkelen som settes opp på deres premisser. Den viser også at redaksjonen og NRK er villige til å få frem sider av debatten som opp til dette tidspunktet har blitt skyvet til side. Heldigvis lever vi i et land hvor ytringsfrihet settes høyt, og som gjør oss i stand til å takle og forvente at flere sider av en sak kommer til uttrykk uten problematikk.

5.2.1 Representasjon og identitet

Det er kun to kilder i denne teksten, Mons Bendixen og Bente Træen. De er begge blitt intervjuet ut fra deres posisjon som forskere. De trekker inn sin egen forskning i artikkelen og baserer seg på denne når de uttaler seg om #MeToo-kampanjen. Dette gjør at de fremstår som upåvirkede av #MeToo-kampanjen og veldig bastante i sine uttalelser. Kildene bygger også opp om hverandre for å argumentere hvorfor det er slik at noen ikke forstår forskjellen på seksuell trakassering og ubehagelig flørting.

Bendixen blir introdusert som *«... sosialpsykolog og førsteamanuensis ved Psykologisk Institutt ved NTNU» (1,1,10)* og har *«... tidligere forsket på blant annet seksuell trakassering, mistolkning av seksuelle signaler og seksuell anger (1,2,10).* Han blir introdusert med sine meninger hvor han *«... er bekymret for at noen kvinner kan sette likhetstegn mellom ubehagelig*

flørting og seksuell trakassering» (1,1,7). Bente Træen blir introdusert på side tre, og blir introdusert som «... professor i helsepsykologi ved Universitetet i Oslo, og har forsket på menneskers seksualvaner» (3,1,13). I likhet med sin kollega Bendixen er også hun bekymret for at menn og kvinner ikke forstår hverandre og utdyper dette i hennes del av artikkelen. Dette gjør at de fremstilles som profesjonelle, hvor de skal guide leseren til å forstå forskjellen mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting.

Spørreundersøkelsen er en annen sentral del av artikkelen som nesten blir brukt som en kilde i seg selv. Dette er en undersøkelse som Norstat har gjort for NRK hvor «NRK har spurt rundt tusen personer fra ulike bransjer i Norge» (1,1,31). «Til sammen er 1326 personer spurt» (4,1,25), «791 kvinner og 535 menn» (4,2,5), innenfor bransjene hotell og restaurant, helse og omsorg, politi og sikkerhet, kultur og kunst, varehandel og butikk, økonomi, regnskap og finans og maritim, olje, gass, on- og offshore (4,1,32). Spørreundersøkelsen i sin helhet er lagt frem nederst i artikkelen i vedlegg 2.

5.3 Teksten

5.3.1 Analyse av den overordnede meningsbetydningen

Kildene og journalisten

Journalistens (Solvang) spørsmål er med i teksten som underoverskrifter i fire tilfeller. Hun spør om «En dårlig flørt?» (1,2,9), «er det ikke litt gammeldags å si det?» (2,1,20), «følsomme kvinner?» (2,2,8) og «men hva skal man gjøre da?» (3,2,10). Hun har tydelig en agenda for å komme dypere inn i de svarene hun har fått, muligens fordi hun ikke er enig i de svarene som har kommet frem. Spesielt der hun spør om det ikke er gammeldags å tenke at kvinner oftere sier nei til sex fordi det er «... knyttet til at konsekvensene av å ha sex er annerledes for kvinner. De kan blant annet bli gravid og få barn» (2,1,15). Når journalisten stiller spørsmål på denne måten får vi hva Fairclough kaller en «unequal encounter» (2015, s. 73). De kan sees på som en avbrytelse av kildenes fremstilling av saken. Det er selvfølgelig slik at journalisten er den som setter dagsorden, bestemmer hvilke spørsmål som stilles og hvordan artikkelen skal bygges opp og hun kan derfor tillate seg disse avbrytelsen. På den måten utøver hun makt over kildene. «... power in discourse is to do with powerful participants controlling and constraining the contributions of non-powerful participants» (Fairclough, 2015, s. 75-76). Kildene i seg selv har også makt, de er der pga. sin profesjonelle rolle og har autoritet gjennom sin ekspertise. Det er en grunn til at de har blitt valgt ut og det er deres meninger som kommer til uttrykk. Måten

spørsmålene har blitt tatt med i denne artikkelen er interessant. Formen til artikkelen er ikke spørsmål og deretter svar, bortsett fra i disse fire tilfellene. Og det gjør at leseren enkelt kan legge en ekstra mening i disse interaksjonene, som her nærmest fremstilles som kritikk av det Bendixen sier at kvinner ikke har mer sex fordi de er redde for å bli gravide.

Forskerne prøver å forholde seg så nøytrale til temaet som de kan og å forklare hva som kan sees på som seksuell trakassering og hva som er ubehagelig flørting. Det kommer frem at 184 av 237 (1,1,25) spurte i spørreundersøkelsen ikke har meldt fra om seksuell trakassering fordi de mente det «... ikke var alvorlig nok» (1,1,28). «*Han mener noen av tilfellene hvor kvinner i undersøkelsen ikke har sagt fra, kan dreie seg om at de har opplevd ubehagelig flørting – ikke nødvendigvis seksuell trakassering*», sier Bendixen (2,1,1). Han bruker ord som *nødvendigvis* og *kan*, og på den måten blir det ikke en påstand, men en antakelse og et litt mer forsiktig ordbruk. Det kan ha noe med at dette ikke er hans forskningsprosjekt og derfor har han vanskeligere for å trekke konklusjoner.

Artikkelen starter med tre retoriske spørsmål som journalisten ønsker svar på. Et retorisk spørsmål er når «... taleren stiller spørsmål, men forventer ikke et svar. Enten fordi svaret er gitt på forhånd og derfor ikke behøves å forsvares, eller fordi taleren selv svarer» (Kjeldsen, 2006, s. 207). Det er flere grunner for å bruke retoriske spørsmål. De gjør at leseren må søke etter svaret på spørsmålet og det skaper et fellesskap mellom taleren og leseren (Kjeldsen, 2006, s. 207). Spørsmålene Solvang stiller er; «*Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit?*» (2,1,1,19), «*skal man ikke kunne flørte med hverandre lengre?*» (1,1,20) og «*skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?*» (1,1,21). Disse fremstilles som noe vi alle lurte på når det kommer til #MeToo-kampanjen og hun engasjerer leseren til å være med å finne ut av nettopp disse spørsmålene.

Forskjellen mellom ubehagelig flørt og seksuell trakassering

Seksuell trakassering er et vanskelig tema fordi det er skjønnbasert. «-Akkurat hvor grensen for seksuell trakassering går, er vanskelig å definere. Men jeg tenker at det er den som er utsatt for seksuell trakassering som avgjør om det som skjer er grenseoverskridende eller ikke», sier Flatabø om seksuell trakassering (Veberg, 2017b). Det at forskerne sannsynliggjør at noen av de kvinnene eller mennene som av forskjellige grunner valgte å ikke melde ifra om sine hendelser er ikke nok til å komme med en konklusjon om det var seksuell trakassering eller ubehagelig flørting. Artikkelen tar for seg forhold på arbeidsplassen og derfor kan en si at uansett om det er ubehagelig flørting eller verre så burde det ikke være akseptabelt. Forskerne argumenterer for at det ikke er skadelig med litt ubehagelig flørting på arbeidsplassen.

Artikkelen er ment å skulle skape interesse og klikk gjennom tittelen «-Kanskje på tide at vi forstår mennene» (1,1,1). Den forteller oss hvordan menn og kvinner sender og tolker forskjellige signaler til hverandre. «Jeg tror det er mange kvinner som ikke tenker gjennom at kjønnetes seksuelle psykologi er forskjellig. De vil gjerne at den skal være lik, men det er den ikke» (2,1,36). Det viser seg ganske tidlig at det i denne artikkelen er snakk om menn som uskyldige personer hvor misforståelser oppstår. «Han feiltolker kanskje rett og slett bare hva som er kvinnens ønske og intensjon, og gjør et feil fremstøt ...» (2,1,30) og hvor mange kvinner ikke er i stand til å forstå forskjellene mellom trakassering og ubehagelig flørting. Brødteksten starter med Bendixen som kommenterer at «Menn og kvinner tolker seksuelle situasjoner ulikt. Jeg er bekymret for at noen kvinner kan sette likhetstegn mellom ubehagelig flørting og seksuell trakassering» (1,1,7). Denne tilnærmingen er problematisk fordi den legger skylden over på kvinner som angivelig ikke forstår forskjellen mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting, mens menn som angivelig heller ikke kan forstå forskjellene blir uskyldiggjort.

Det er viktig å påpeke at det ikke er snakk om grove overgrep eller gjentatte seksuelle tilnærmelser. «Bendixen understreker at trakassering ikke bare skjer av 'klønete menn' som mistolker. Det finnes også dem som oppfører seg hensynsløst og ufølsomt ovenfor andre» (2,2,4). Enda lengre nede forteller undersøkelsen hva både kvinner og menn mener er uakseptabelt som for kvinner kan være «upassende kommentarer på kropp og utseende, eller med seksuelt innhold ...» (2,2,31), mens for menn er det «... berøring eller klemming, samt beføling av andre kroppsdelene ...» (2,2,35). Begge kjønn er enige i at det er trakasserende med «... handlinger som involverer seksuell tvang» (2,2,20). Det er først på side to, kolonne to at dette med grove tilfeller blir tatt opp som uakseptabelt. Dette er på mange måter en fin nyansering å få inn i en debatt hvor alt for det meste har vært svart-hvit og tar saklig opp dette problemet om hvor grensene går og det burde presiseres at både kvinner og menn alle har forskjellige grenser.

Uskyldige menn, følsomme kvinner

Et underliggende budskap er at dette er en mann som har gjort et lite overtramp og som ikke har vist hvor grensen gikk, eller som ikke er i stand til å forstå spillereglene og er derfor uskyldig når det kommer til hva han gjør. Bendixen sier «han feiltolker kanskje rett og slett bare hva som er kvinnens ønske og intensjon, og gjør et feil fremstøt» (2,1,30) og «Bendixen understreker at trakassering ikke bare skjer av «klønete menn» som mistolker» (2,2,4). Å definere menn som driver med seksuell trakassering og/eller ubehagelig flørting som *klønete* er med på å undergrave hele #MeToo-kampanjen. Bendixen sier også at: «Vi har gjennom hele metoo-

debatten satt oss inn i hvordan kvinnene opplever det. Dette har vært veldig viktig, men nå er det kanskje på tide å forstå hvordan mennene opplever dette. Jeg tror det er mange kvinner som ikke tenker gjennom at kjønnes seksuelle psykologi er forskjellig» (2,1,33). Videre sier Bendixen at «Jeg tror det er mange kvinner som ikke tenker gjennom at kjønnes seksuelle psykologi er forskjellig. De vil gjerne at den skal være lik, men det er den ikke» (2,1,36). Denne tankegangen er problematisk fordi den forskyver problemet over på kvinnen, mens mannen ikke trenger å forstå problemet med at psykologien er annerledes for kvinner og menn.

Træen prøver i den andre delen av artikkelen å fortelle om kvinners side av saken. Hvor kvinnen «*avviser med omsorg» (3,1,12)* på en måte som gjør at mannen ikke er i stand til å forstå avvisningen. «*Træen legger til at det ikke bare er frykten for å såre, men også frykten for at mannen kan bli sint eller ubehagelig, som gjør kvinnene redde for å avvise på en direkte eller tydelig måte» (3,2,6). Denne delen fortsetter å forklare hvorfor mannen er uskyldig, mens kvinnen ikke klarer å avvise mannen på en tydelig nok måte og derfor er kvinnen selv skyld i å bli utsatt for tilnærmelser hun ikke ønsker.*

Et problem er at begge forskerne argumenterer for det samme. Det er ingen som kommer med motforestillinger eller konstruktiv tilbakemelding på det som vi får fortalt. Træen er «... *enig med Bendixen i at noen kvinner kan blande ubehagelig flørting og seksuell trakassering, men mener det handler om underkommunikasjon av seksuelle følelser» (3,1,19). Der Bendixen avslutter sin del av artikkelen med at kvinner er følsomme fortsetter Træen å si at kvinner avviser med omsorg. Journalisten stiller seg kritisk til det det forskerne sier som kommer frem gjennom spørsmålene hennes, hvor hun spør om ikke dette er gammeldags, eller hva kvinner skal gjøre hvis mannen ikke skjønner at kvinnen sier nei.*

Enkel fiks på problemet

Træen kommer også med et forslag for hvordan man kan stanse denne typen oppmerksomhet ved at «... *vi må tørre å være mer direkte med hverandre. Kvinnen må tørre å være tydelig og si: «Kan du slutte med det der? Jeg synes det var ubehagelig?» (3,2,13). Problemet med dette er i de situasjoner hvor man sier ifra og det ikke fører noen sted. Det er også enkelt for en forsker som er en sterk, hvit kvinne med mange ressurser og komme med denne uttalelsen, men det er ikke like gjennomførbart for alle og bare si ifra. I mange sammenhenger handler det om å si ifra til personer med mer makt enn en selv og det kan gjøre situasjonen verre. Træen fortsetter med «*da får mannen en klar beskjed. Fortsetter han likevel er det jo klar trakassering ...» (3,2,14). Grunnen til at #MeToo-kampanjen har fått så stor betydning er fordi disse fenomenene**

er så utbredt, om det er på arbeidsplassen eller ellers. Det at sjefer i mange sammenhenger heller ikke gjør noe for å bedre situasjonen, men lar personer som trakasseres fortsette i jobbene sine uten konsekvenser er med på å skape mistillit og gjør det enda vanskeligere å skulle si ifra.

På den annen side så er det sikkert mange som ville sluttet hvis man bare turte å si ifra. For å kunne skape denne endringen må hele selskapet fra ledelsen og nedover ha en policy som sier noe om seksuell trakassering på jobb. Det er det ikke alle som har og som #MeToo-kampanjen har klart vist oss (Skevik, 2017). Seksuell trakassering må settes på dagsorden på en helt annen måte og vi som borgere må oppdras mer konkret for å forstå problemene som kommer av å bli seksuelt trakassert. Til nå virker det som en konsensus i mange sammenhenger at det kan legges til side uten konsekvenser. Da er det ikke nok å være mer åpne mot hverandre, hele samfunnet må endre holdningen sin til hva som er greit og ikke greit å gjøre når det kommer til denne typen problematikk. Dette bagatelliseres i denne artikkelen og de konklusjonene som forskerne sitter på er veldig generaliserende.

Makt og seksuell trakassering

Nesten sist i artikkelen tar Træen og Bendixen opp problemet med hvordan makt og seksuell trakassering blir brukt sammen. «*Snakker man om motivasjonen for seksuell trakassering, er den åpenbar seksuell. Mannen trakasseres ikke for å styrke sin maktposisjon – han benytter denne posisjonen til å oppnå noe seksuelt, sier Bendixen*» (3,2,28). Træen sier «*når MeToo så ofte blir nevnt i samme åndedrag som maktkamp, så risikerer vi også en bagatellisering av fenomenet. Når de to begrepene ikke skilles, så maskerer vi kampanjen, og man blir slukt opp av andre tankespor*» (4,1,8). I Ap har det vært snakk om en maktkamp for å bli kvitt Giske hvor #MeToo-kampanjen har blitt brukt som middel for å oppnå dette (Tollefsen, 2017). Hvis ikke maktmisbruk er en årsak til seksuell trakassering så er det hvert fall en konsekvens at makt er medvirkende, men som Træen og Bendixen sier trenger makt ikke nødvendigvis å være den «*... stillingen du har på jobben ...*» (4,1,15). Det er heller ikke å legge skjul på at de med makt utøver den gjennom å trakassere noen. Helle Stensbak skrev i *Aftenposten* at «*Metoo-historiene har som oftest en seksuell side, men det som støter, er ikke det seksuelle. Det er maktmisbruket. Jeg tror selv klumsete seksuelle tilnærmelser fortsatt vil være innafor når initiativtaker forstår grensen ...*» (2018).

Træen og Bendixen er igjen enig om at #MeToo-kampanjen ikke bare handler om makt gjennom den stillingen man har på jobben. «*Det ligger også mye makt i å være attraktiv, fysisk eller på andre måter. Det er mange som har lyst på deg, og du kan velge blant disse. Dette er det samme, der makten blir et middel man bruker for å oppnå et mål*» (4,1,1) og «*det kan være*

alt fra hvor pen du er, til alder, erfaring eller kanskje et godt sosialt nettverk som gjør deg populær» (4,1,15). Hele #MeToo-kampanjen har tatt for seg temaet som inneholder seksuell trakassering og maktmisbruk. *Kilden kjønnsforskning* sier noe helt annet i den studien de har hatt. «Det handler ikke om seksuell tiltrekning, men om makt. Det er de som har vært der lengre eller har makt som utøver sjikane, det ligger i arbeidshierarkiet» (Lilleslåttén, 2017) og fortsetter «... i mange av sakene er det sjefen som trakasserer» (Lilleslåttén, 2017). Denne artikkelen handler for så vidt om danske forhold og ikke norske og viser at forskere er uenige i dette med seksuell trakassering og makt og hvordan de påvirker hverandre. Derfor er det interessant at Solvang har plukket ut to kilder med så like meninger fordi leseren bare blir presentert en side av en veldig komplisert sak.

5.3.2 Intertekstualitet

Spørreundersøkelsen som Norstat har gjort for NRK handler om uønsket seksuell oppmerksomhet og er den mest åpenbare formen for intertekstualitet i denne artikkelen. «*En spørreundersøkelse utført av Norstat for NRK ...*» (1,1,24) og «*Resultatet fra NRKs spørreundersøkelse ...*» (2,2,28) gjør at spørreundersøkelsen og resultatene fra denne er brukt som grunnlag for artikkelen og dras frem gjennom hele saken. Undersøkelsen er trykket på side fire og fem i vedlegg 2. Det er viktig å legge merke til at Solvang og NRK har lagt vekt på spesielt en side av denne undersøkelsen som handler om kvinner, når de like lett kunne ta for seg menn som offer siden 59 av 535 menn svarte ja på at det har blitt seksuelt trakassert i arbeidslivet (4,2,10).

Artikkelen spiller på andre tekster som har lurt på det samme. «*Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit? Skal man ikke kunne flørte med hverandre lenger? Skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?*» (1,1,19). Hvor har disse spørsmålene kommet fra som journalisten stiller i starten av artikkelen? Mest sannsynlig har de kommet fra kommentarfeltene til tidligere artikler som er publisert, i debattinnlegg og kronikker. Temaet i seg selv viser til en utvikling innenfor #MeToo-kampanjen som er ganske naturlig, men som også kan være med å endre retningen i hva mange mener kampanjen egentlig skal ta for seg. Det er også en mulighet for menn som føler seg uthengt til å få en slags tilbakemelding på at ikke alle av deres kjønn er overgripere, mens kvinner også må tenke på hva de sier og gjør.

Forskningen til Træen og Bendixen blir naturligvis kommentert i saken. Begge forskerne trekker frem egen forskning som eksempler og konklusjoner de har kommet frem til rundt seksuell trakassering. «*Bendixen er spesielt opptatt av hvordan kvinner og menn vurderer*

seksuelle situasjoner forskjellig. Hans tidligere forskning viser at kvinner kan oppleve flere situasjoner som trakasserende enn menn» (2,2,9), «vi har også gjort forskning på verbalt nedsettende uttrykk, og funnene er interessante. Vi spurte både mannlige og kvinnelige studenter om hvor krenkende ulike typer kommentarer var for kvinner og menn. Her er det en enighet hos begge kjønn i at det var verst for kvinner, sier Bendixen» (3,1,3). Hos Træen står det «... gjennom forskningen min har jeg sett flere tilfeller hvor kvinner avviser med omsorg, fordi hun ikke vil såre mannen» (3,1,24). Deres egen forskning er konteksten de bruker for å trekke konklusjoner fra tallene som spørreundersøkelsen kommer frem til. Denne ekspertisen er grunnen til at de har blitt brukt som kilder. Disse kildene og deres arbeid kan ha blitt plukket ut fordi de var kompatible med hva journalisten ønsket å få frem eller det kan være snakk om tilfeldigheter. Den er med på å bygge opp under argumentasjonen som journalisten og kildene jobber hardt for vise frem, at kvinner synes flere situasjoner er trakasserende enn menn og derfor er det større sannsynlighet for at kvinner ikke forstår forskjellen mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting.

5.3.3. Fremhevede ord og setninger

Enkelt ord og uttrykk har blitt lagt ekstra vekt på fra journalistens side som et virkemiddel for å trekke ekstra oppmerksomhet. «Bendixen understreker at trakasseringen ikke bare skjer av «klønete menn» som mistolker» (2,2,4). Når journalisten og Bendixen velger å ordlegge seg og legge vekt på at trakassering ikke bare skjer av *klønete menn* som mistolker, skaper dette et inntrykk av at det er greit og litt morsomt at disse klønete mennene får prøve seg på damene på jobben, de kan jo ikke spillet skikkelig og vet derfor ikke hva de gjør. Det er heller ingen mellomting, enten er man klønete menn eller så er man hensynsløse og ufølsomme (2,2,6).

Trykket på enkelte ord er med og fremhever setningen og intensjonen bak dem. I setningen «Bendixen understreker at trakassering ikke bare skjer av «klønete menn» som mistolker» (2,2,4). Det er en setning hvor journalisten parafraiser kilden sin og legger trykk på ord som antagelig er direkte sitert fra kilden. Videre står det: «såkalt «flørteatferd» i jobbsammenheng, er noe som oftere oppleves som trakasserende for kvinner enn menn» (2,2,17), «hun forklarer at kvinners tankegang og opplevelser av en «gråsonesituasjon» gjerne er annerledes en for mannen» (3,1,16) og «er det en mann som ikke kan «spillet» er det ikke gitt at han tolker disse indirekte avvisningssignalene ...» (3,2,3). Gjennom disse fremhevingene markerer journalistens en distanse mellom seg selv og kildene og poengterer at dette er ord som kilden

har lagt ekstra vekt på. Denne artikkelen tar heller ikke opp kvinner som flørter på jobben hvor de er aktive deltakere, men heller passive mottakere, de er bare der for å bli flørtet med.

Det at journalisten velger å legge spesielt trykk på akkurat disse ordene er viktig. Det gir innblikk i hva kilden selv eller journalisten viet spesiell oppmerksomhet til og som de vil at vi som lesere skal legge merke til. Når det er snakk om kvinner som har blitt utsatt for trakassering på arbeidsplassen, «184 av disse sier de aldri har meldt fra om det, der 70 prosent sier årsaken ikke var «alvorlig nok»» (1,1,29). Påpekelsen av *alvorlig nok* er interessant fordi det virker som dette er bakgrunnen for artikkelen og den vinklingen som journalisten har tatt. Allikevel kan ikke Solvang sette seg inn i hva disse kvinnene mener er alvorlig nok til å velge å ikke rapportere en hendelse.

5.3.4. Positive og negative ladede ord og setninger

Denne artikkelen er nøytral i den forstand at kildene holder seg nøytrale til #MeToo-kampanjen. De ønsker ikke å ta noen side og er ikke deltakende, men heller observatører som ser problemet utenfra. Solvang er der for å gjennfortelle det fakta sier gjennom spørreundersøkelsen og forskerne. Ordene *seksuell trakassering* og *ubehagelig flørting* virker nøytrale, som et emne de tar opp. Ja, vi får fortalt at det ikke er greit, men at det finnes grader av hva som er uønsket seksuelle tilnærmelser og at det ofte kan bli mistolket for seksuell trakassering av kvinner. Når det kommer til personer som utfører grove voldshandlinger eller personer som ikke tar nei for et nei blir ordene mer harde og negative. «Bendixen understreker at trakassering ikke bare skjer av «klønete menn» som mistolker. Det finnes også dem som oppfører seg hensynsløst og ufølsomt overfor andres grenser og behov» (2,2,4). Menn er derfor enten *klønete* eller *hensynsløse* og *ufølsomme*. Bruk av ordet *dem* er også interessant fordi her kan man refererer til både kvinner og menn, men siden forrige setning handlet om *klønete menn* vil leseren automatisk tenke at det er menn som er hensynsløse og ufølsomme. Når Træen senere karakteriserer kvinnen som for følsom kommer denne betydningen enda sterkere frem.

Kvinner blir karakterisert som *for følsomme* (2,2,8). Det å være følsom har for mange blitt sett på som en kvinnelig karakteristikk. Der menn ikke skal vise følelser fordi det får dem til å virke svake er dette et kjennetegn på kvinnelighet som historisk har blitt sett på som det svakere kjønn. Denne ideen er i endring, hvor det å vise følelser ikke lengre er noe negativt. I denne artikkelen så er følelser vinklet negativt fordi det gjør kvinner ubesluttsomme, vinglete og ikke i stand til å stå opp for egne rettigheter når de får seksuelle tilnærmelser. Træen sier at kvinner «avviser med omsorg» (3,1,12) og fortsetter dermed å karakterisere dette kjønn

gjennom følsomhet. «Gjennom forskningen min har jeg sett flere tilfeller hvor kvinner avviser med omsorg, fordi hun ikke vil såre mannen» (3,1,24), «Træen legger til at det ikke bare er frykten for å såre, men også frykten for at mannen skal bli sint eller ubehagelig, som gjør kvinnene redde for å avvise på en direkte og tydelig måte» (3,2,6). Generaliserbarheten kommer også tydelige frem når vi ser det på denne måten.

5.3.5. Pronomen

Det er få uttalelser som tyder på at kildene er personlig investert i det som sies. De ser debatten utenfra gjennom en forskningslinse. Dette tror jeg også er grunnen til at de ikke bruker mer ord som *jeg* og *vi* fordi de forholder seg til temaet i artikkelen gjennom sin rolle som forskere og er derfor nøytrale til det de forsker på. Det meste leserne får ut av kildene er Bendixen som uttaler seg med bekymring om hvordan kvinner ikke er i stand til å se forskjell på seksuell trakassering og ubehagelig flørting, som Træen sier seg enig i. Bendixen bruker setninger som «psykologien er knyttet til at konsekvensene av å ha sex er annerledes for kvinner» (2,1,14) hvor psykologien blir en aktør som er medvirkende i samtalen, i stedet for en profesjon. «Han feiltolker kanskje rett og slett bare hva som er kvinnens ønske og intensjon, og gjør et feil fremstøt ...» (2,1,30) er måten Bendixen snakker om hvordan mannen ser på situasjonen hvor Bendixen som person er ikke ser personlig på denne typen oppførsel. Træen uttaler seg slik: «Kvinner kan være utydelige på å avvise mannen når han flørter ... Mannen forstår kanskje ikke avslaget og fortsetter, mens kvinnen blir mer og mer frustrert og til slutt sint ...» (3,1,23). På denne måten distanserer de seg fra temaet og er tilstede kun i sin kapasitet som forskere.

Allikevel refererer Bendixen til seg selv som *jeg* ved to anledninger. «Jeg er bekymret for at noen kvinner kan sette likhetstegn mellom ubehagelig flørting og seksuell trakassering» (1,1,7) og «jeg tror det er mange kvinner som ikke tenker gjennom at kjønnenes seksuelle psykologi er forskjellige» (2, 1, 36). Begge gangene snakker han på vegne av kvinner og hva han mener de ikke er klar over. Træen bruker også *jeg* i to sammenhenger. Den ene gangen snakker hun om sin egen forskning «Gjennom forskningen min har jeg sett flere tilfeller hvor kvinner avviser med omsorg, ...» (3, 1, 24) og den andre gangen forteller hun om hvordan hun vil få en slutt på seksuell trakassering i arbeidslivet «jeg tror en løsning er at vi må tørre å være mer direkte med hverandre» (3, 2, 11). Ut fra en artikkel på fire-fem sider er disse de eneste stedene hvor forskernes personlig meninger kommer direkte frem.

Det skiller også mellom eksklusivt og inklusivt *vi*. Det ene er gjerne hvor alle er inkludert, den andre hvor noen få er inkludert. Når Træen sier «når MeToo så ofte blir nevnt i

samme åndedrag som maktkamp, så risikerer vi også en bagatellisering av fenomenet» (4,1,8), «... vi må tørre å være mer direkte med hverandre ...» (3,2,11) og «vi har gjennom hele MeToo-debatten satt oss inn i hvordan kvinnene opplever det» (2,1,33). Disse er inklusive vi hvor leserne er en del av fellesskapet. Det eksklusive vi'et kommer til uttrykk når forskerne snakker om egen forskning; «... men vi ser på hvilket kjønn i gruppe som gjør det mest, ...» (2,1,21), «Vi vet at mannens seksuelle psykologi varierer fra kvinnens ...» (2,1,6) og «vi har også gjort forskning på verbalt nedsettende uttrykk ...» (3,1,3) så er ikke den allmenne leseren inkludert i disse. Dette vi'et representerer de som forsket på disse fenomenene og leseren holdes derfor på utsiden.

5.4. Sammendrag av kapittelet

Artikkelen skaper et inntrykk av at menn er uskyldige og ikke forstår spillet, mens kvinner ikke forstår forskjellen mellom menn og kvinners seksuelle psykologi. Den er nøytral og logisk orientert med forskere som kilder og bygges på en spørreundersøkelse laget av Norstat. Maktaspektet kommer til uttrykk gjennom journalistens bruk av spørsmål og fremhevninger spesielt. Der stiller hun seg adskilt fra kildene og det virker ikke som hun er enig i de konklusjonene de kommer frem til eller måten de uttrykker seg om fenomenet. Måten gjennom fremhevede ord og bruken av positive og negative ord gjør at temaet rundt seksuell trakassering får mindre betydning enn det i realiteten burde ha.

Innenfor kjønn og likestilling prøver artikkelen å gjøre opp for hva som har vært mennenes rolle i denne kampanjen til nå. Gjennom #MeToo-kampanjen har mennene blitt tilsidesatt av kvinner og denne artikkelen ønsker at debatten nå skal ta for seg uskyldige menn som har blitt satt i samme bås som Weinstein og Giske. Deres muligheter til å forsvare seg er nærmest null. Den retter en pekepinn mot at kvinner også må tenke over hva de poster på sosiale medier og at det finnes forskjeller mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting. Artikkelen legger også opp til at menn er uskyldige gjennom deres klønete fremtreden hvor de ikke forstår forskjellene mellom kjønnene, og kvinner burde vite at kjønnene har forskjellige tilnæringsmuligheter når det kommer til det seksuelle. Kvinnens rolle blir mer passiv enn mannens og blir karakterisert som for følsomme til å ta egne avgjørelser. Dessverre legger artikkelen opp et oss mot dem mentalitet hvor kvinner og menn står på forskjellige sider av debatten, når det heller burde være et problem som vi alle er enige i må ta slutt. Den er også uheldig i den forstand at kildene, til tross for deres egnethet som forskere, generaliserer kjønn og problematikken rundt temaet uten egentlig å komme med noen konkrete svar eller bedre

alternativer å gi leseren annet en Træen som mener det er en lett måte å stoppe seksuell trakassering på jobben gjennom og kommuniserer bedre.

6. Kapittel 6: «Hva nå, #metoo?» (Klassekampen, 24.11.17)

Denne artikkelen er skrevet av Yngvild Gotaas Torvik og publisert i *Klassekampen* 24.11.2017. Den inneholder 1756 ord og er hentet ut av Atekst 1.3.2018. Hovedbudskapet her er å se til fremtiden. Nå har #MeToo-kampanjen vist oss at seksuell trakassering er et mye større problem enn mange har vært klar over, men artikkelen mener kampanjen i seg selv er ikke god nok til å skape endring. Den trekker frem kilder som tidligere politikere, feminister, varslere, forskere, journalister også videre. Hovedbudskapet er å snakke om feminisme på en god måte som skal sørge for at kvinner spesielt får beholde sine rettigheter og at det må en forandring til på andre stede enn i sosiale medier for å gjøre en forskjell. Artikkelen starter med å stille spørsmålet om det holder å «... luften ut seksuell trakassering og kaste ut mannsgrisene? Nei, mener flere feministprofiler som etterlyser politisk handling» (1,1,2⁵). Hele artikkelen kan leses i vedlegg 3.

Er det fare for at politikken drukner i havet av personlige vitnemål? Hva nå, #metoo?

Holder det å «luften ut» seksuell trakassering og kaste ut mannsgrisene? Nei, mener flere feministprofiler som etterlyser politisk handling.

Av Yngvild Gotaas Torvik

– Jeg ante jo ikke hvordan det kom til å føles etter jeg hadde trykket «publiser» på Facebook. Men jeg følte en veldig lettelse. Det var som å få sol

FAKTA

Seksuell trakassering:

- Debatten om seksuell trakassering har blusset opp i kjølvannet av overgrepssakene mot Hollywood-produsent Harvey Weinstein.
- I Sverige er flere overgrepssanklagede menn blitt navngitt i både sosiale og etablerte medier.
- I Norge har flere hundre kvinnelige musikere og skuespillere skrevet under på opprop mot seksuell trakassering og overgrep.
- I forbindelse med oppropene har Aftenposten publisert en rekke anonymiserte vitnemål om erfaringer med trakassering.

inn i et dypt og mørkt rom i sinnet.

Maren Anne Terjesen hadde en lysende karriere som nyhetsanker i TV 2 foran seg. Så sluttet hun plutselig i jobben. Etter at historier om seksuell trakassering i kanalen nylig ble kjent som følge av #metoo-opprøret, valgte Terjesen å også dele sin historie.

Det var ikke sant, det at hun takket for seg og flyttet – på grunn av alt regnet i Bergen», som Se og Hør meidte

da ankeret la TV 2-karrieren på is. Den virkelige årsaken var vedvarende seksuell trakassering.

I Terjesens eget vitnesbyrd og i et intervju med nettstedet Journalisten forteller hun om trakassering fra en høytstående leder. En sjef som stadig ringte og fortalte at han satt og masturberte, som strøk henne over ryggen da han gikk forbi, spurte om det fantes sensitive videoopptak av henne og som fikk holde på

uten at noe skjedde. I 18 år holdt hun det for seg selv. Inn til nå.

– For meg personlig ble dette en forløser. Det at andre åpnet seg, gjorde at jeg endelig var kom til et punkt hvor jeg også kunne lette børen fra mine skuldre, sier Terjesen.

Oppgjør «en gang for alle»

– Det er åpenbart at #metoo virker ekstremt forløsende, som Terjesen forteller. Nå ser vi at det er noe som brister. Og det er stort.

Journalist og forfatter Marte Michelet, for anledningen på telefon fra Sverige, har fulgt nøye med på kampanjen fra vårt naboland i øst. I Sverige ligger man, tradisjonen, akkurat et hode foran oss her hjemme når det kommer til likestillingsspørsmål.

Etter at svenske jurister samlet hele 4450 underskrif-

«Faren er at vi risikerer å gjøre dette til et spørsmål om god versus dårlig moral!»

ANNE BITSCH

ter i sin bransjekritiske kampanje #medvilkenrätt og svenske skuespillere dro i gang oppropet #tynsnadtagning, har norske kvinnelige skuespillere og musikere fulgt etter – og flere ventes å komme.

Michelet understreker at hun utvilsomt ser at #metoo-kampanjen har vært ekstremt virkningsfull og sier oppropene «har vært fantastiske med tanke på å belyse problemets omfang og bygge søsterskap».

– Samtidig tenker jeg at kampen mot seksuelle overgrep og kvinneundertrykking er en svært langsiktig kamp. Og særlig i Sverige nå finnes det en slags eufori som bejubler at «når gjør vi slutt på dette en gang for alle», liksom. Jeg forstår hvorfor man ordlegger seg slik i en appell.

Men seksuell undertrykking mot kvinner er selvfølgelig ikke over med dette, sier hun.

– På en måte minner #metoo om den arabiske våren med den sterke troen på å bruke sosiale medier for å oppnå sosial forandring. Samtidig er det veldig langt fra at et problem synliggjøres til at det blir slutt på problemet. Det er virkelig ikke det samme.

Klikk og følelser

Michelet er tydelig på at hun ikke vil undergrave

Figur 5: Faksimile hentet fra vedlegg 3, side 1-2.

⁵ Leses side 1, kolonne 1, linje 2 (1,1,2). «Hva nå. #metoo?» er artikkel nr tre og finnes i vedlegg tre bakerst i oppgaven. Alle referanser hentet fra denne artikkelen finnes i vedlegg tre.

6.1 Den sosiokulturelle konteksten

I likhet med de to andre artiklene så tar den for seg et viktig aspekt i #MeToo-debatten når det kommer til seksuell trakassering og overgrep. Der de to andre har fokusert på fortiden og nåtida ser denne mot fremtiden hvor artikkelen krever politisk handling. Den viser frem det store problemet hvor anklager om seksuell trakassering har blir skjøvet til side. Dette har spesielt kommet godt frem i politikken, hvor politikere ikke har maktet å ta et oppgjør med sine egne som har blitt anklage for seksuell trakassering. Eksempler er Siv Jensen som har kommet med unnskyldninger av hukommelsestap og oppfølgingen av varslinger i Høyre (NTB, 2018a; Skjetne & Ertesvåg, 2018). Det er ikke bare i politikken det har sviktet. Også mediehus, der Alexander Schau tok et oppgjør på Twitter om denne ukulturen, har fått kjørt seg (Lien & Misje, 2017). Allikevel savner *Hva nå, #metoo?* politiske tiltak for at kampanjen virkelig skal føre til endringer i samfunnet.

Rettsikkerhet rundt varslere er viktig, men det har kommet frem at terskelen for å ta varslings om seksuell trakassering til retten er for høy, dvs. at få gjør nettopp dette (S.V. Olsson & M.H.W. Zondag, 2018) som er et av tiltakene artikkelen tar opp, «å få til på plass et lavterskeltilbud for håndtering av forbud mot seksuell trakassering» (3,5,21). Det handler ikke bare om å tørre å si ifra, men også å ha ressursene til å ta kampen til domstolene som ikke alle har. (S.V. Olsson & M.H.W. Zondag, 2018) Når man da i tillegg har sjefer og kolleger som ikke tar anklagene på alvor så blir problemene enda større. Forhåpentligvis i fremtiden blir de som varsler tatt på alvor pga. #MeToo-kampanjen.

Det er viktig at denne typen debatter kommer frem i lyset, akkurat som #MeToo-kampanjen har vært med å vise hvor mange som faktisk blir seksuelt trakassert og omfanget av problemet. Dette er en ypperlig mulighet til å skape denne endringen og den må formidles når det er så aktuelt i mediene ellers er det ikke sikkert mye vil endre seg. Hvor man i Norge har vært skeptisk til å skape en gapestokk-kultur (Veberg, 2017a) har man i Sverige hatt en mindre terskelen for å henge ut folk i mediene og regjeringen har allerede satt inn politiske tiltak for å skape endring gjennom å fremme en lov om samtykke (Senel, 2017).

#MeToo-debatten har ført til at vi ikke kan fortsette som vi har gjort. Kvinner og menn over hele verden har fått nok av denne typen oppførsel. At seksuell trakassering ikke tas alvorlig nok i arbeidslivet og at personer med makt har fått lov til å gjøre som de vil uten at det har fått konsekvenser. I tillegg er det kjempeviktig å se fremover på hvilket samfunn vi ønsker å være en del av, hvordan vi skal forholde oss til hverandre som medmennesker og sørge for at alle

blir behandlet med respekt. Det er viktig å stille spørsmål om hva som skjer videre og derfor er denne artikkelen så vesentlig.

6.1.1 Forutsetninger

Artikkelen tar for seg mye på liten plass. Journalisten har derfor satt lista høyt når det kommer til kunnskapen som leseren burde sitte med når man tar for seg denne artikkelen. Torvik er flink til å introdusere nye personer og henviser til mange sider av samfunnet, både nasjonalt og internasjonalt. Vi må ha en forståelse for hva som har skjedd så langt, ikke bare i #MeToo-kampanjen, men også når det kommer til seksuell trakassering. Bl.a. snakker Skjeie om lavterskeltilbud og hvordan dette må innføres (3,5,21).

Artikkelen kommenterer også politikk, og hvordan man gjennom politikken må endre behandlingen av saker rundt seksuell trakassering. Den arabiske våren blir trukket frem som en annen kampanje hvor sosiale medier spilte en rolle for å føre til samfunnsendringer. Denne startet opp i 2011 og handlet om at folk i Afrika og Midtøsten ønsket endring i sine politiske regimer, noen med suksess og andre mindre suksessfulle.

Den trekker på historien til feminismen her til lands og i Sverige. Vi må også sette oss inn i hvordan #MeToo-kampanjen har gått frem i Sverige. Det kan være komplisert å vite hvem alle disse kildene er selv om de blir introdusert på rekke og rad, og ønsker vi en større forståelse for hvorfor de er tatt med er dette noe vi må sette oss inn i selv. Artikkelen er nok hovedsakelig ment for folk som er spesielt interessert.

Forutsetninger handler ikke bare om hva som er med, men også om hva journalisten har valgt å ekskludere. Kun én tidligere politiker er med og det refereres til Erna Solberg, men utover det er ikke en eneste nåværende politiker brukt som kilde, som kan uttale seg eller forsvare seg for den kritikken som fremlegges. Noen av problemene handler om hvilke tiltak som trengs og hvordan midlertidige ansatte har større problem for å si i fra (3,2,8), om kutt i rettshjelpstilbud til kvinner (3,1,87) og Skjeie forteller om problemer med anmeldelser av seksuell trakassering (3,5,29).

6.2 Diskurspraksis

I motsetning til de to andre artikkelen setter denne frem et krav om handling. Den prøver ikke bare fortelle noe til leserne, den krever også politiske tiltak og kommer med logiske argumentasjoner på hvordan disse tiltakene kan skje. *«#Metoo må ikke eskalere i «outing» av enkeltpersoner og folkeDOMstoler, argumenterer Bitsch. Hun mener det må stilles politiske*

krav. For det første må vi innramme dette som et arbeidslivsproblem og ha kjønnskonskvansanalyser av for eksempel dereguleringen av arbeidslivet. For midlertidige ansatte er terskelen for å melde fra om trakassering trolig langt høyere» (3,1,95) og «Skjeie peker særlig på ett konkret politisk tiltak man bør kjempe for: Å få på plass et lavterskeltilbud for håndheving av forbud mot seksuell trakassering» (3,5,19) er to av disse argumentene. Som nyhetsmedium stiller *Klassekampen* seg på venstresiden. Selv om mediene skal forholde seg nøytrale kan de allikevel skilles fra hverandre gjennom hvilke saker de publiserer, vinkling av disse sakene og deres politiske standpunkter.

Denne artikkelen stiller seg kritisk til den blåblå regjeringen og mener regjeringen ikke har gjort nok for kvinner, den har faktisk gått helt andre veien og tatt fra kvinner rettigheter (3,1,85). Den kritiserer også statsministeren for å være for passiv i hennes holdning til #MeToo-kampanjen når hun sier at «... vi må ta et oppgjør med holdninger i samfunnet vårt» (3,1,83). På denne måten kommer den fjerdestatsmakt til sin rett sammen med den borgerlige offentligheten som brukes for det den er verdt.

Saken vinkles gjennom en positiv feministisk tankegang som tør si rett ut at kvinner trenger mer makt for å gjøre noe med dette problemet. «På spørsmål om hvilke politiske krav kvinnebevegelsen må stille for å smi mens #metoo-jernet er varmt, er Skard krystallklar. Mer makt til kvinner, mer makt til kvinner, mer makt til kvinner!» (3,2,96). Dette oppropet er ikke noe de to andre artikkelen har turt å gjøre. På den annen side, der de to andre artikkelen har kommet med unnskyldninger om at man ikke skal hate menn (artikkel 1) eller se det fra mannens perspektiv (artikkel 2), så snakker ikke denne artikkelen om menn i det hele tatt. Denne artikkelen er vinklet på en slik måte at denne tar for seg kvinnesaken rundt #MeToo-kampanjen. Denne artikkelen tør å sette problematikken på spissen på en måte de to andre artiklene ikke makter.

6.2.1 Representasjon og identitet

Det er ni kilder i denne artikkelen, åtte kvinner og én mann. Det har vært en tendens innenfor #MeToo-kampanjen at kvinner har skrevet saker om #MeToo-kampanjen hvor kildene deres har vært dominert av kvinner, men det har ikke vært tilfelle innenfor politikken hvor mannlige journalister har dominert og hovedsakelig brukt mannlige kilder (Stephansen, 2018).

Her har den ene mannlige kilden blitt sitert fra politiken.dk, en dansk uavhengig avis som har sine røtter fra Radikale Venstre (Stor Norske Leksikon, 2015) hvor den slaviske

filosofen Slavoj Zizek uttrykker seg om hvordan vi ikke må la denne muligheten til revolusjon gå fra oss, men heller bruke den nå som vi har fått muligheten.

Mange av de kvinnelige kildene identifisert som feminister. Feminisme handler selvsagt om likestilling, noe #MeToo-kampanjen er myntet på. Marta Breen, Liv Strömqvist og Torild Skard blir alle identifisert som feminister i tillegg til yrke. Feminisme blir av mange sett på som negativt, og flere mener feminisme er mindre viktig siden vi her til lands har oppnådd likestilling (Birkvad, 2016; Jakobsen, 2014). Kvinnene i denne artikkelen og #MeToo-kampanjen viser at dette ikke er sant. Deretter har vi gruppen med de vi kan kalle de profesjonelle. Marte Michelet er journalist og forfatter, Hedda Lindås Fossum blir både identifisert som feminist og redaktør for det feministiske tidsskriftet *Fett*. Hege Skjeie er professor og Anna Bitch er voldtektsforsker. Zizek er også med i sin rolle som filosof. Det er derfor mange forskjellige roller som fylles i denne artikkelen.

Maren Anne Terjesen er med i rollen som varsler. Det er hennes personlige historie som setter i gang hele diskusjonen at noe må skje og at nok er nok. Dette er åpenbart en veldig personlig kampanje og sak for Terjesen. «*Jeg ante jo ikke hvordan det kom til å føles etter jeg hadde trykket 'publiser' på Facebook. Men jeg følte en veldig lettelse. Det var som å få en sol inn i et dypt og mørkt rom i sinnet*» (1,1,11). Terjesens bidrag gjør at argumentasjonen i resten av artikkelen hviler på noe konkret og følelsesmessig. Det gjør at vi som lesere har en større kontekst og forståelse for hvorfor resten av kildene argumenterer som de gjør.

6.3 Teksten

6.3.1. Analyse av den overordnede meningsbetydningen

Krever politisk handling

Kildene kommer med både kritiske og positive sider ved #MeToo, likevel er alle såpass samstemte i sin argumentasjon for hva de mener trengs for at kampanjen skal føre til endringer i samfunnet. Et eksempel er Skard som sier «*Jeg synes det er helt fantastisk. Det er som om sceneteppet endelig rives til side slik at folk får se virkeligheten ... Så er det klart jeg tenker 'jammen, jammen – hva blir det nå av dette'*» (3,2,56).

Kritikken mot regjeringen og politikken kommer godt frem. Både Skard, Bitsch, Skeie og Breen tar opp viktige poeng om hva de mener burde skje videre. Bitsch startet denne diskursen av innlegget med å kritisere Solberg direkte og sier «*Erna Solberg sier vi må ta et oppgjør med holdningene i samfunnet vårt. Da blir #metoo begrenset til et normativt plan. Når*

regjeringen samtidig foreslår å kutte i rettshjelpstilbud til kvinner og konsekvent vil utvide mulighetene for midlertidig ansettelse, blir det litt som å gi med den ene hånda og ta med den andre» (3,1,83). Strömqvist sier «publisering av vitnesbyrd blir ikke nødvendigvis til varig endring» (3,1,43). Skjeie, professor i statsvitenskap og tidligere leder for likestillingsutvalget fortsetter kritikken av regjeringen. «Jeg har jobbet for å endre offentlig likestillingspolitikk. Den har oppsiktsvekkende dårlig vern mot seksuell trakassering. I mer enn fem år har storting og regjering latt være å ta tak og sluppet unna med dette» (3,5,6) sier hun. Disse kommer med konstruktiv kritikk fordi de deretter kommer med konkrete måter dette kan endres på gjennom f.eks. et lavterskeltilbud. Dette er noe regjeringen allerede jobber med, problemet er at det tar tid som regjeringen også får kritikk for (S.V. Olsson & M.H.W. Zondag, 2018). Stavanger FrP ønsker å kutte støtten til abort f.eks. Selv om dette antageligvis ikke kommer til å gå gjennom, er det allikevel et annet eksempel hvor man angriper kvinners rettigheter (NTB, 2018c).

Det er varsleren som får både begynne og avslutte artikkelen. Terjesen står frem som en varsler i TV2. Hun har tydelig savnet noen å snakke med om det som har skjedd henne: «For meg personlig ble dette (#MeToo) en forløser. Det at andre åpnet seg, gjorde at jeg endelig var kom til et punkt hvor jeg også kunne lette børen fra mine skuldre» (2,1,4). Hun forteller om hvordan hun i jobben ble trakassert av «... en høytstående leder. ... og som fikk holde på uten at noe skjedde. I 18 år holdt hun det for seg selv» (1,2,8). Det at hun har blitt trakassert i 18 år uten at det har fått konsekvenser for vedkommende er ekstremt og viser på en tydelig og klar måte at slik systemet er nå ikke fungerer. Kritikken mot det politiske systemet blir på denne måten enda skarpere fordi her vi ser konsekvensene av å ikke handle. Vi kan fortsatt bare forestille oss hvor mange der ute som sitter på lignende historier, men som ikke tør å komme med dem av frykt for at ingenting blir gjort, at de ikke vil bli trodd, at det kommer til å gå ut over jobb eller andre deler av livet. #MeToo er med på å vise at alle de som har opplevd eller opplever seksuell trakassering ikke står alene.

Marta Breen legger vekt på forebygging. «Når et opprør vokser seg så stort tvinger resultatene seg fram. Det kanskje viktigste konkrete kravet tror jeg bør være at kropp, seksualitet og grensesetting kommer inn som et fag i skolen» (3,5,56). Bitsch påpeker også at «ikke alt hører hjemme i en domstol» (3,2,25). Hun snakker om den mildere formen for «... brysom seksuell oppmerksomhet» (3,2,14). «Når det gjelder den «mildere» enden av skalaen, må vi jobbe for generell bevisstgjøring og anerkjenne på jobb at seksuell trakassering er et problem» (3,2,19) gjennom forebygging som også Breen legger frem i sin del av artikkelen. Fossum mener «det koker ned til at vi må få på plass og styrke allerede eksisterende tiltak» (3,5,49) når det kommer til domstolene. Hun kritiserer systemet når hun sier at seksuell

trakassering på jobben må anmeldes siden man ikke kan klage dette inn til likestillingsnemda fordi «*det er «for belastende å bli beskyldt for det», sier Fossum » (3,5,38) og «... grunnen til at man ser «outing» av navn og folkedomstoler på sosiale medier som følge av seksuell trakassering, er at man gang på gang ser at seksuell trakassering ikke får reelle konsekvenser» (3,5,41). Når man ikke er i stand til å beskytte de personene som utsettes for seksuell trakassering, når voldtektsmenn (og kvinner) går fri da er det noe som ikke stemmer (Oppegård, 2016). Dette er nok flere av årsakene til at #MeToo-kampanjen har blitt så omfattende som den har blitt gjennom misnøye fra borgere som ikke føler seg beskyttet.*

Feminisme og kvinner

Artikkelen legger stor vekt på likestilling og feminisme. Feminisme handler ikke bare om kvinners rettigheter, men om begge kjønn og hvordan man kan oppnå likestilling mellom dem. Allikevel tar den ikke for seg mannlige ofre og kildene snakker ikke direkte om menn. Siden #MeToo-kampanjen for det meste har tatt stilling til kvinner og siden de fleste av kildene er kvinner så kan det virke som denne debatten er myntet kun på kvinners rettigheter. I de delene som omhandler politiske endringer nevnes ikke kvinner eksplisitt. Der bruker kildene mer nøytrale ord som *man* eller *kjønn*. Fossum sier at «*opplever man seksuell trakassering på jobben i dag, må man anmelde og ta det til retten» (3,5,29). Det kan derfor virke mer inkluderende for både menn og kvinner hvis vi ser på disse delene av teksten.*

Kvinner står i sentrum av artikkelen. Det er en kvinnelig varsler. Det snakkes om «... *norske kvinnelige skuespillere ...» (2,2,4) kvinner i Sverige når de startet #tysnatagning, på norsk #stilleforopptak. Michelet sier at kampanjen har vært en stor suksess og «... sier oppropene har vært fantastiske med tanke på å belyse problemets omfang og bygge søsterskap» (2,2,12). Søsterskap settes ikke bare i en norsk eller svensk sammenheng, men en internasjonal en. Her har kvinner stått sammen for å stille både menn og samfunnet ansvarlig for måten kvinner har blitt behandlet, dette i en skala som aldri har skjedd tidligere når det er snakk om seksuell trakassering. Videre sier Michelet at «*samtidig tenker jeg at kampen mot seksuelle overgrep og kvinneundertrykking er en svært langsiktig kamp» (2,3,1) «men seksuell undertrykking mot kvinner er selvfølgelig ikke over med dette» (2, 3, 11). Bitsch snakker også om «vold mot kvinner ...» (3,1,68) i et internasjonalt perspektiv. Skard blir koblet opp til «... nyere, norsk kvinnehistorie ...» (3,2,42) og «... etableringen av Norges kvinnelobby ...» (3,2,46). Hun kommer også med utrope «*Mer makt til kvinner, mer makt til kvinner, mer makt til kvinner!*» (3,3,5). På denne måten skaper artikkelen et fellesskap mellom kvinner verden over som står sammen om denne typen overgrep.**

Denne artikkelen tar oss også tilbake i tid til 70-tallet og kampen for kvinners rettigheter som fant sted da. Michelet trekker det inn først og «... konstaterer at '70-tallsfeministene garantert hadde benyttet seg av de sosiale medie-redskapene denne kampanjen har brukt, hadde de hatt muligheten» (3,2,28). Deretter får vi høre fra en av de som jobbet for feminisme på 70-tallet, Torild Skard som «... kan bekrefte Michelets teori» (3,2,49). Vi får også inn en setning hvor journalistens kommer med en påstand om «Den norske kvinnebevegelsen på 1970-tallet ville sannsynligvis juble for emneknaggene og eksponeringen vi ser med #metoo» (3,2,50). Det er en effektiv måte å trekke frem hvordan vi har kjempet for likestilling i dette landet og når Bitsch snakker om hvordan «... regjeringen ... foreslår å kutte i rettsstilbudet til kvinner og konsekvent vil utvide mulighetene for midlertidig ansettelse ...» (3,1,87) så skaper det harme hos leseren fordi vi vet at denne typen rettigheter for kvinner har vært en lang og hard kamp som veldig mange tar for gitt i dag.

Verden og likestilling

Bitsch setter likestilling inn i et verdensperspektiv og ikke bare #MeToo-kampanjen som en hendelse i Skandinavia, Europa og USA. «Vi vet jo at alle mulige former for vold er mer utbredt i land med mindre likestilling. Vold mot kvinner og seksuell trakassering skjer overalt i hele verden, men i land med aktiv likestillingspolitikk og mindre sosiale og økonomiske ulikhet, har dette dårligere vekstbetingelse» (3,1,63). Dette er en enkel måte og si at vold mot kvinner er et større problem i andre deler av verden hvor likestilling ikke står like sterkt. Det tok mye lenger tid før muslimske kvinner fikk sin egen hashtagg (Wernersen & Solvang, 2018). #MeToo-kampanjen ble allerede startet opp av Tarana Burke i 2006.

«She didn't start the #MeToo movement for affluent and powerful white women om Capitol Hill and in Hollywood whose voices often have the most influence. Burke sought to draw attention to the pervasiveness of sexual assault in all racial, cultural and socioeconomic backgrounds - and perhaps mainly for women such as Maria, a 26-year-old bartender from California whose boss tried to touch her during every shift» (Scott, 2017).

Los Angeles Times har også tatt et oppgjør med hvordan #MeToo-kampanjen først ble et fenomen når de rike og mektige kvinnene stod frem. «Missing have been the stories of the hotel maids, farmworkers, restaurant servers and others whose economic need and relative powerlessness has often left them without recourse» (Editorial, 2017). Det har seg slik at kvinner i lavtlønnede posisjoner utsettes for mer seksuell trakassering enn andre kvinner (U.S. Department of Justice, 2016, s. 3). Det er også disse kvinnene som trenger hjelp, men som ikke har ressursene til å stå frem.

Michelet trekker også #MeToo-kampanjen opp mot Den arabiske våren. «På en måte minner #metoo om den arabiske våren med den sterke troen på å bruke sosiale medier for å oppnå sosial forandring» (2,3,13). Der ble sosiale medier brukt for å spre informasjon og få med seg folk i et oppgjør med systemet. Som sagt i teorikapittelet bruker også andre hashtag-kampanjer sosiale medier for å skape et nettverk. #MeToo-kampanjen viser at man ikke trenger være redd for at unge ikke engasjerer seg. Tanker om slactivisme hvor man bidrar gjennom liker klikks på Facebook er utbredt, men #MeToo viser at når det er saker som står en nær er det mange som er villige til å delta i protester og i samfunnsdebatten.

6.3.2 Intertekstualitet

Det er mange andre tekster som blir hentet inn i denne artikkelen. Terjesens intervju i *Journalisten* (Arnesen, 2017), sitater fra Zizek i *Politiken* i Danmark og Strömqvist fra podcasten *Lilla Drevet* fra Sverige er med. Videre blir det referert til svenske appeller om hvordan tilstanden er i Sverige, Den arabiske våren og Berit Ås' hersketeknikker.

Slavoj Zizek⁶ formaner alle til å ta opp denne revolusjonen som #MeToo-kampanjen har blitt. I ingressen står det at «der taler om en vækkelse, men dens revolutionære potentiale risikerer at gå tabt i de tidstypiske offerlogikker» (Zizek, 2017). Her sier han at «Det her er en epokegjørende forandring ...» innenfor likestillingsarbeidet «... hvor kvinner offentlig, åpent og i massevis deler deres erfaringer med mandlig seksuel vold» (egen oversetting) (Zizek, 2017). Dette er ifølge Zizek et oppgjør med kapitalismen og systemet som skaper patriarkalske samfunnsnormer. Det som er nytt er at det ikke er minoriteter som denne gangen ønsker forandring, men kvinner verden over. Han sier videre at i neste omgang må denne endringen «... sikre, at den igangværende eksplosjon af bekendelser om seksuel undertrykkelse ikke forbliver begrenset til de rige og berømte offentlige figurers verden, men 'siver ned' og gjennomtrænger dagliglivet hos millioner af ordinære 'usynlige' individer» (2017). I artikkelen til Torvik sier Zizek at «... finne ut av hvordan vi kan koble denne vekkelsen til igangsatt politiske og økonomiske kamper. Det må ikke forvandle seg til enda et eksempel på at politisk legitimering funderes i subjektets offerstatus» (3,1,17). Zizek er enig i at vi trenger politiske tiltak og ikke la det dagligdagse, om hvor krenket vi er av de historiene som kommer ut eller hvordan folk blir fremstilt, stå i veien for virkelig forandring.

⁶ Jeg var ikke i stand til å finne Slavoj Zizeks kronikk i *Politiken*, men jeg fant et innlegg på Information.de med de samme sitatene (Zizek, 2017) og tror det er gjort en feil av journalisten.

Liv Strömqvists innlegg i artikkelen kommer fra den svenske podcasten til *Aftonbladet* som ble publisert 23.11.2017 og heter *Vitnesmålets epistemologiske skörhet* (Aftonbladet, 2017) som er trenden rundt gapestokken og hvor skjørt dette er, og hvordan dette ikke nødvendigvis fører til varig endring (3,1,44). Med vitnesbyrd menes det at det ikke er nok å stå frem i nyhetene med egne historier, men at vi som kvinner må stille krav til politiske endringer i samfunnet. Videre refereres det til Berit Ås og hennes fem hersketeknikker av Skard. «Tilsløringen av Norge er gjennomført. Berit Ås viste oss hvordan denne hersketeknikken virker. Politikerne benekter problemene. Når Hege Skjeie og likestillingsutvalget konkluderte at likestillingspolitikken i Norge har spilt fallitt, bare legges det til side og vi fortsetter som før ...» (3,2,83) sier hun. Her fortsettes regjeringen å kritiseres hvor de har brukt hersketeknikker for å sette til side et problem som likestillingspolitikken uten hensyn eller mulighet til å forsvare seg om kritikken.

6.3.3. Fremhevede ord og setninger

I denne artikkelen kommer det frem et ambivalent forhold til sosiale medier. På den ene siden var det å trykke «publiser» på Facebook en forløser for Terjesen (1,1,10), mens resten av gruppen med feminister mener det ikke er nok å «lufte ut» seksuell trakassering (1,1,1) som hele artikkelen mynter på. På den måten blir sosiale medier nærmest å regne som noe negativt. «En strategi bygget på å angripe sosial urettferdighet gjennom å appellere til folks følelser, koblet sammen med «klikkøkonomien» i sosiale medier, fortjener et kritisk blick ...» (3,1,37). videre underbygges det med tanken om at sosiale medier alene ikke kan ta et oppgjør «en gang for alle» (2,1,12) og «... nå gjør vi slutt på dette en gang for alle ...» (2,3,7). Det er kun hvis samfunnet klarer å mobilisere seg bak kampanjen for å skape politisk endring er vi på riktig vei.

Kritikken mot både det politiske systemet og hashtag-kampanjen får et ekstra sterkt uttrykk når de blir fremhevet på denne måten. «Holder det å «lufte ut» seksuell trakassering og kaste ut mannsgrisene» (1,1,1), «Også Bitsch mener det ikke holder å «lufte ut» og «renske opp» i dårlige holdninger» (3,1,79) og «... seksuell trakassering er ... unntatt (likestillings)nemda fordi det er «for belastende å bli beskyldt for det», sier Fossum og understreker at grunnen til at man ser «outing» av navn og folkedomstoler på sosiale medier ..., er at man gang på gang ser at seksuell trakassering ikke får noen reelle konsekvenser» (3,5,32). Det virker ikke som det er nok at kildene sier meningene sine, men journalisten må presse ekstra på slik at leseren skal få med seg poengene som kommer.

6.3.4. Positive og negative ladede ord og setninger

I denne artikkelen kommer det frem mye positivt som kan skje når man først snakker ut om seksuell trakassering. Terjesen snakker om er noe som har sittet dypt lenge, noe som vil ut og frem, men hvor hun rett og slett ikke har turt å si ifra. «... *noe som brister*» (2,1,15) er myntet på en dam som brister, en metafor om at noe endelig har kommet ut som har ligget i skjul lenge. *Vitnesbyrd* (1,3,5) har nærmest en religiøs betydning og er en bekjennelse hvor hun får lettet på noe du har på hjertet. Som samfunn har vi allerede følt på at vi ikke tjener noe på å ikke snakke om temaet. #MeToo er også med å «... *bygger søsterskap ...*» (2,2,15) som også blir brukt som en *gjenkjennelse* (3,5,71), «... *at man ikke er alene og at man deler skjebne med andre*» (3,5,77). Videre brukes ord som *eufori* og *bejubler* (2,3,6) i sammenheng med at denne kampanjen skal endre alt og brukes som en *appell* (2,3,10). Skard bruker også sterke ord som gjør det lett å rives med i det hun sier. «*Jeg synes det er helt fantastisk. ... Omfanget og gjennomslaget er utrolig. Det er veldig inspirerende*» (3,2,67). Denne fremstillingen er med på å skape en felles forståelse for kampanjen og bygger et fellesskap for kvinner som kjenner seg igjen og som ønsker å bli tatt alvorlig og likestilt med menn.

Siden artikkelen setter krav om politiske tiltak blir rettssystemet og politikken satt i et negativt lys ved at vi har et *arbeidslivsproblem* (3,2,5) og at «... *rettssystemet (må) opprustes ...*» (3,2,18). Erna Solberg får kritikk for å være passiv når hun «... *sier vi må ta et oppgjør med holdningene i samfunnet vårt*» (3,1,83). Den borgerlige offentligheten som kommer til uttrykk er med på å skape debatten og sette politikerne i en rolle hvor de er tvunget til å handle. «*Jeg vil se den statsråden som framover tør å si om seksuell trakassering at 'du får ta det til domstolen da!'*» (3,5,16). Gjennom hele denne analysen har vi allerede sett mange aspekter av rettssystemet og politikken som får kritikk.

Menn blir karakterisert som *mannsgrisene* (1,1,4). #MeToo-kampanjen kan sies å være alt for fokusert på kvinner som ofre og menn som overgripere. Det er tydelig at denne artikkelen går i samme bane som de to foregående på dette feltet. Også bruken av mannlige kilder viser at denne problemstillingen hovedsakelig hører til hos kvinner. At bare én mannlige kilde blir brukt, som i tillegg er en sekundærkilde, er med å gi leseren denne oppfatningen. Denne fremstillingen av hele #MeToo-kampanjen er problematisk fordi den generaliserer menn inn i en rolle som overgripere, mens den generaliserer kvinner inn i rollen som offer.

Det er tydelig at journalisten har tatt seg noen friheter når det kommer til krydring av språket i denne artikkelen. Ordtaket *smi mens jernet er varmt* blir brukt på side to, men har fått en liten endring, «... *smi mens #metoo jernet er varmt ...*» (3,3,2). Fossum «... *smeller også i*

bordet med ...» (3,5,27) krav om lavterskeltilbud. Det brukes også ord som *krystallklar* (3,3,4) når Skrede kommer til oppropet sitt om mer makt til kvinner. Dette er tydeligvis et stort poeng hvor det ikke er godt nok å bruke ord som *forteller*, *sier* eller *skriver* som er mer nøytrale ord. Disse virkemidlene er med på å skape en mer positiv og humoristisk side av artikkelen.

6.3.5. Pronomen

Det er tydelig at de fleste kildene i denne artikkelen snakker om temaet som personlig og identifiserer seg med temaet gjennom bruk av ordet *jeg*. Terjesen sier «*Jeg ante jo ikke hvordan det kom til å føles etter jeg hadde trykket 'publiser' på Facebook. Men jeg følte en veldig lettelse*» (1,1,9), og hun sier senere at «*for meg personlig ble dette en forløser*» (1,1,9). Skards entusiasme for denne kampanjen kommer godt til syne i artikkelen. «*Jeg synes det er fantastisk. Det er som om sceneteppet endelig rives til side slik at folk får se virkeligheten. Omfanget og gjennomslaget er utrolig. Det er veldig inspirerende*» (3,2,58). Når vi setter denne i kontekst til «*Mer makt til kvinner, mer makt til kvinner, mer makt til kvinner!*» (3,3,5) hvor utropstegnet brukes så sender dette et veldig sterkt signal om hennes personlige interesse i kampanjen. Ved å identifisere seg med temaet skaper kildene og journalisten også enklere fellesskap med leseren for leseren dras inn i situasjonen på en helt annen måte enn hvis kildene holdt seg nøytrale.

Zizek er ikke like personlig, men hans sitater er hentet fra en annen kilde. Han bruker det inklusive *vi'et* når han sier «*vi må finne ut hvordan vi kan koble denne vekkelsen til igangsatte politiske og økonomiske kamper ...*» (3,1,17). Her maner han samfunnet til en forpliktelse for å gjøre noe mer ut av #MeToo-kampanjen. Bitsch bruker også *vi* som noe inklusivt. «*Faren er at vi risikerer å gjøre dette til et spørsmål om god versus dårlig moral*» (3,1,47), «*Vi vet jo at alle mulige former for vold er mer utbredt i land med mindre likestilling*» (3,1,62). Når det gjelder handlingsplan videre «*For det første må vi innramme dette som et arbeidslivsproblem og ha kjønnskonskvenssanalyser av for eksempel dereguleringen av arbeidslivet*» (3,2,4). Bruken av det inklusive *vi'et* gjør at leseren enklere stiller seg bak argumentasjonen.

Deretter så er det også bruk av nøytrale ord. Fossum sier «*Opplever man seksuell trakassering på arbeidsplassen i dag, må man anmelde og ta dette til retten. For annen type trakassering kan man klage til likestillingsnemda ...*» (3,5,28). Dette innslaget forteller konkret om handlingene rundt det å melde fra om seksuell trakassering på en mer kjønnsnøytral måte.

6.4 Sammendrag av kapittelet

I motsetning til de to andre artiklene har denne et mer fremtidsrettet perspektiv. Den er ikke fornøyd med bare hashtag-kampanjen, men er på utkikk etter noe som vil få større virkning innenfor samfunnet. Den er ambisiøs på en måte de to andre ikke er siden den krever noe ikke av det politiske systemet. Den tør å gå utenfor de konvensjonelle rammene og ta opp feminisme og kreve mer makt til kvinner. Dette er en sak hvor kvinnene dominerer, mens mannen kommer i andre rekke. Det er en stor representasjon av kvinner og kvinnelige identiteter gjennom politikere, forskere journalister og feminister hvor ingen legger skjul på deres identitet eller hvilken stor interesse de har av kvinnesaken. Kildene er flinke til å relatere seg til leserne gjennom bruken av ordet *vi* som igjen spiller på følelser og makt fra kildenes side. Dette er deres agenda som kommer frem og som står tydelig og strekt i minnet til leseren etterpå.

Fra et kjønns- og likestillingsperspektiv fokuserer den sterkt på kvinner, at kvinner burde få mer makt og stå mer likestilte med menn. Den forteller historien om hvordan kvinner har kjempet for den makten de har i samfunnet i dag, og hvordan regjeringen gjennom tiltak som ønsker å kutte i rettstilbudet til kvinner er med og ødelegger disse rettigheten. Åtte av ni kilder er kvinner som fremstilles som profesjonelle, suksessfulle kvinner som er i stand til å stå for egne valg, som har vært med å kjempe for likestilling og som kaller seg feminister.

Artikkelen skiller seg også ut fordi den tar frem forholdet ellers i verden som ikke har den samme likestillingspolitikken som vi har i Norge. I de landene hvor likestilling ikke har samme status som i Norge er det større sannsynlighet for at vold og seksuell trakassering foregår. I tillegg tar journalisten frem mange sentrale begreper av hva hun mener er problemet med samfunnet gjennom sin vinkling av saken, de kvinnelige kildene som hun bruker for å poengtere problemet og løsningen de legger frem for hva som må sees på for å skape en forskjell. I denne fremstillingen er menn nesten helt fraværende.

7. Drøftingskapittel

I denne avsluttende delen skal de tre analysekapitlene drøftes og problemstillingen besvares. Her skal det trekkes linjer fra både teori- og metodekapitlene til analysekapitlene for å komme med en helhetlig konklusjon av det som har blitt belyst i denne oppgaven. Problemstillingen spør hvordan mediediskursen av #MeToo-kampanjen fremstiller kjønn, likestilling og makt i norske medier? Gjennom en kritisk diskursanalyse har jeg nærlest tre artikler fra #MeToo-kampanjen om hvordan de forholder seg til kjønn og likestilling, og hvordan makt kommer til uttrykk gjennom medietekstene.

7.1 Kjønn og likestilling

Kjønn er veldig sentralt innenfor #MeToo-kampanjen som for det meste har handlet om hvordan kvinner blir behandlet som objekter og utsatt for seksuell trakassering. Kvinners rolle i mediene, om det er film, tv eller nyheter, har gjerne vært seksualisert eller kvinner har blitt satt inn i tradisjonelle roller som mor eller hjemmeværende, mens mannen ofte har fått presentere seg ut fra sin profesjon (Collins, 2011). Dette er noe som har endret seg drastisk som kommer godt frem i disse tre artiklene. Her blir kvinner brukt som kilder ut fra sin profesjon, om det er forskere, journalister, forfattere, politikere etc. De blir tatt på alvor og kan uttale seg seriøst ut fra hvilken samfunnsrolle de har og ikke den private rollen i hjemmet. I Norge er dette noe vi er vant med, men på verdensbasis er ikke dette noe selvsagt fenomen. Det at vi i Norge er i stand til å opprettholde kvinners betydning gjennom mediene kan føre til inspirasjon i andre kulturer og land som ikke kan undervurderes og derfor er det så viktig at kvinner blir brukt i mediene på denne måten.

Denne kampanjen har skapt et nettverk verden over hvor kvinner står sammen for å kjempe mot urett. Gjennom artiklene ser vi at det er vokst frem et søsterskap hvor kvinner står sammen på tvers av landegrensener og kulturelle bakgrunner. Det er en form for likestilling og ytringsfrihet å kunne uttale seg om denne typen problematikk i en sfære som gjør det mulig for oss som privatpersoner å kritisere maktpersoner og institusjoner som den borgerlige offentligheten gir oss mulighet til (Habermas, 1971). Det er teknologien og sosiale medier i samsvar med de tradisjonelle mediene som har gitt oss denne muligheten som har vært avgjørende for oppmerksomheten kampanjen har generert og nettverket som har blitt bygd (Enjolras et al., 2013). Sosiale medier spesielt tillater brukerne gjennom hashtag-kampanjer å fortelle sine problemer på egne premisser (Bonilla & Rosa, 2015). Det trekkes linjer til

feminisme og likestilling på 70-tallet som gjerne ville bruke disse formene for kommunikasjon og nettverksbygging hvis de hadde muligheten til det den gangen.

Et problem er at kampanjen har ført en veldig svart-hvit debatt når det kommer til hvem som er ofre for seksuell trakassering og hvem som er overgripere. Artikkene viser at mannen blir karakterisert som overgriper og kvinnen som offer. Disse tre artiklene har på hver sin måte vært med å forsterke dette inntrykket. Gjennom hvem som har fått uttalt seg i mediene og hvilke roller de spiller, til hvordan menn og kvinner har blitt karakterisert innad i artiklene. Dette kan føre til at mediene er med å forsterker dette inntrykket av menn og kvinner (Fairclough, 1995, s. 49). I artikkel én er den mannlige forskeren skeptisk til lukkede grupper på generelt grunnlag og er lite personlig investert i hvorfor kvinnene går sammen i disse gruppene. Brandtzæg representeres gjennom hans rolle som forsker. Bendixen i artikkel to representeres gjennom en forskerrolle og det at han tror noen kvinner ikke forstår forskjellen mellom seksuell trakassering og ubehagelig flørting. Han, i likhet med sin kollega i *Aftenpostens* artikkel, er ikke personlig investert i kampanjen, men kommer med egne synspunkter ut fra egen forskning og stiller seg kritisk til temaet i artiklene. Brandtzæg til bruken av lukkede rom på Facebook og Bendixen til hvordan menn har blitt behandlet i #MeToo-kampanjen. Det at mennene stiller seg kritisk og ikke kommer med noen andre vinklinger på saken er synd fordi det er dette mannssynet leseren sitter igjen med. Det er nok mange som gjerne vil se andre sider av hva det vil si å være mann innenfor #MeToo-kampanjen.

Noe av kritikken mot #MeToo-kampanjen stammer fra dens evne til kun å bli tatt alvorlig etter rike, hvite kvinner i Hollywood stod frem som overgripsofre (Zarkov & Davis, 2018). Kampanjen, som har eksistert siden 2006, har ikke blitt tatt alvorlig når det er snakk om minoriteter eller fattige fordi nyhetsverdien i disse sakene ikke var store nok, mens etter Weinstein har saken fått en helt annen dimensjon. Det at man da kan bruke Twitter til å stå frem på denne måten, der tradisjonelle medier ikke har maktet å ta opp kampen er fantastisk.

Likestilling handler ikke bare om menn og kvinner, og forskjellene som ligger i kjønn. Det handler også om rase og religion, minoriteter og majoriteter. #MeToo skal være en arena hvor alle som har vært utsatt for seksuell trakassering. Det er først langt i ettertid at muslimske kvinner har skapt sin egen hashtagg, og etterlyser flere plattformer for konservative, religiøse miljøer hvor terskelen er høy for å si ifra (Wernersen & Solvang, 2018). Disse miljøene er ikke disse representert i disse artiklene denne oppgaven tar for seg. Som nevnt tidligere så er det gjerne hvite kvinner med ressurser som står frem i mediene, mens i realiteten så er det fattige kvinner som er mest utsatt for seksuell trakassering (Justice, 2016). Disse artiklene tar ikke opp problemstillinger knyttet til verken minoriteter eller fattige. Disse artiklene er ikke med å viser

mangfoldet av kvinner som opplever seksuell trakassering. Selv om artikkel tre foreslår et lavterskeltilbud ligger det fortsatt i kortene at det er vanskelig for enkelte å skulle anmelde en sak. Det er krevende både fysisk og psykisk å skulle gå gjennom en slik prosess og ikke alle makter å gjøre det. Artikkel tre påpeker at likestilling og vold mot kvinner kobles sammen. Vi må ikke glemme at Norge er et land hvor likestilling og ytringsfrihet står høyt, som igjen gjør oss bedre i stand til å ta opp diskusjonen enn andre land hvor disse verdiene står lavere. Likestilling og ytringsfrihet legger mye av grunnlaget for diskusjonen som mediene er med og skaper, fordi mediene spiller en sentral rolle i og opprettholder disse verdiene.

7.2 Makt

Makten som ligger i sosiale medier er det vanskelig å fornekte og hashtag-kampanjer viser at grasrota har en mulighet gjennom bruk av Twitter og andre medier til å lage protester og bevegelser som går langt over nasjonale grenser. #Ferguson og #Occupy er andre kampanjer som har fått stor internasjonal utbredelse. Habermas versjon av den offentlige borgerlighet hadde sine begrensinger nettopp på disse teknologiske feltene som forskere nå mener er nærmest visket ut (Volkmer, 2014). Det vil ikke si at det ikke er andre problemer som har oppstått og et av dem er måten folk velger å uttale seg på internett, hvor netthets og personangrep har blitt det vanlige som er dilemmaet i artikkel to. Det har igjen fått konsekvenser for måten vi uttaler oss på i disse foraene hvor vi har beveget oss vekk fra offentlig diskusjon og inn i private, lukkede grupper. Problemet med denne utviklingen er at folk vegrer seg for å ta diskusjonen ut i det offentlig rom.

Det er blitt påpekt hvilken makt journalisten sitter på når hun velger ut kilder og vinkling. Nyhetsmediene, gjennom sin dagsordenfunksjon, forteller konsumentene mye om hva de skal ta interesse i, hva politikerne skal interessere seg i og #MeToo-kampanjen har vært en sentral del av dagsordenen til folk flest i mange måneder. Men ikke minst ligger makten også i hvordan journalisten velger å fremlegge sine saker, hvilke ideologier som kommer frem gjennom ord og uttrykk og hvilke kilder som journalisten velger å bruke, dette gjennom hva Fairclough kaller diskurspraksis (Fairclough, 1995, s. 48). Bakgrunnen for utvalget som nevnt i metodekapittelet lå i at temaene som har blitt tatt opp i artiklene var forskjellige. Den første tok for seg hvorfor kvinner deler sine historier i lukkede rom på Facebook, den andre tok for seg at vi må også sette oss inn i hvordan mennene har det og den tredje som ser saken fra et likestillings og feministisk perspektiv som krever politisk handling. Til tross for disse forskjellene, så er det noen fellestrekk som kan sies når det kommer til diskurspraksis. Det er

tre kvinnelige journalister, og kildene er for det meste kvinner. Av 18 kilder som er representert i disse artiklene så er kun tre menn, en fra hver artikkel. Det poengtere også at dette er saker som er veldig viktige for kvinner, at de er ansiktet utad for å støtte opp om hverandre og spille på hverandres sterke sider.

Det finnes en homogenitet i diskurspraksisen (Fairclough, 1995, s. 60) når det gjelder oppbygningen av artiklene som fremstilles gjennom innholdet i artiklene. Artikkel innholdet i artikkel to faller innenfor det Fairclough kaller kreativitet fordi den tør å ta en sjanse utenfor hva som er vanlig i de to andre artikkelen. Hvor de to andre har brukt mange av de samme typen kilder så har denne forholdt seg til kun to, hvor de to andre artiklene har samme innfallsvinkel så tør artikkel to å ta mennene i forsvar på en måte som får artikkelen til å fremstå annerledes og til tider ubehagelig å lese. Den står utenfor det vi i retorikken kaller aptum og passer ikke helt inn i konteksten rundt kampanjen. Innenfor en diskurs som tar kvinnene i forsvar og som sympatiserer med kvinnene så prøver denne å gjøre det motsatte, å vise frem at mennene ikke er så forferdelige som mediediskursen har gjort dem til. Det er viktig å se mer enn bare en side av saken og det er nettopp det denne artikkelen gjør.

Kildene stiller med sine egne agendaer (M. Broersma & Graham, 2012). Denne kommer best til uttrykk i de artiklene hvor kildene relatere seg personlig til saken og leseren. Det er der de får mest innflytelse. Artikkel én og tre skiller seg derfor ut og kildene innenfor artiklene gjør det samme. Forskerne ender derfor opp som de kildene som ikke er like overtalende i sine uttalelser som alle de andre. Artikkel to hvor kun forskere har blitt brukt som kilder stiller seg svakt innenfor dette temaet.

7.3 Mediediskursen og hovedfunn

Det er tydelig at mediene har en virkningsfull verdibetydning for hvordan #MeToo-kampanjen fremstilles. Mediene har klart å skape debatten rundt hvordan kvinner og menn fremstilles og hvordan makt blir brukt i å fortelle historier om seksuell trakassering. Mange vil nok lese det som kommer frem i mediene med et kritisk blikk og vil kunne stille seg kritisk til f.eks. kildebruk eller vinkling. Allikevel har mediene en funksjon som gjør dem i stand til å sende tanker og ideer ut i verden som har påvirkningskraft når det kommer til lesernes verdensforståelse. Gjennom språkbruk, kildene, vinklingen av sakene og utvelgelse av saker på trykk er mediene med og skaper den verdenen vi lever i, som igjen påvirker hvordan vi velger å forholde oss til verden rundt oss.

Med hashtag-kampanje er det vi som sitter på andre siden av denne mediediskursen som har hatt et ønske om å dra frem debatten. Den er ikke mediene selv, men privatpersoner som har opplevd seksuell trakassering personlig, som har satt dagsorden for kampanjen og også samfunnet for øvrig. Dette har de tradisjonelle mediene så spilt på og sett nyhetsverdien av. De tradisjonelle mediene jobber sammen med sosiale medier for å finne godt nyhetsstoff og Twitter brukes gjerne flittig til å finne informasjon (M. Broersma & Graham, 2013). Allikevel er det tydelig at mediene går etter de samme type kildene om det er i det virkelige liv eller i den digitale verden. Det er personer som allerede har makt og innflytelse (M. Broersma & Graham, 2012). Sosiale medier og grasrotbevegelser har en stor evne til å endre samfunnet gjennom nettverk og fellesskap. Denne kampanjen har vist at kvinner ikke er redde for å stå sammen for å endre måten samfunnet fungerer, på en skala som er enorm og verdensomspennende.

Hovedfunnene denne oppgaven har kommet frem til er for det første at kvinner har en større rolle og stemme i denne diskursen enn menn. Her er kvinner representert ut fra hvilke profesjonelle roller de har og hvordan de selv velger å definere seg, som feminister. Det gjør disse artiklene til sterke representasjoner for kvinner, for de som ikke tør stå frem og for unge kvinner og jenter som nå har noen å se opp til. Seksuell trakassering er noe som angår veldig mange kvinner, derfor er det ikke vanskelig å se at kvinner tar denne aktive rollen for å forbedre sine liv. Det skulle bare mangle at kvinner ikke står opp for egne rettigheter og bruker ytringsfriheten for det den er verdt. Hvis kvinner ikke selv står opp for sine rettigheter er det lite sannsynlig at andre vil at det ansvaret.

Det andre funnet gjelder likestillingen og bruken av kvinner og menn som kilder. Denne oppgaven har hele tiden koblet kjønn og likestilling sammen og gjør det også her. Likestilling handler om at kvinner og menn uansett deres bakgrunn har like rettigheter, like muligheter og like sanksjoner. Vi har allerede sett at kvinner har dominert denne debatten om seksuell trakassering, men har det gått på bekostning av mennenes stemme? Som kilder blir de holdt utenfor diskusjonene. Problemet er også måten menn blir fremstilt. Alle menn er ikke overgripere. Det er de enkeltindividene som faktisk trakasserer eller overgriper seg på andre som er problemet, om disse er kvinner eller menn spiller ingen rolle. Når menn og kvinner blir karakterisert som enten overgriper eller offer så gjør det noe med debatten som er ødeleggende. For det første så legger man handlinger over på personer som er uskyldige, men som får problemer med å forsvare seg fra disse handlingene. Den føringer for unge gutter og jenter om hva det vil si å være mann eller kvinner selv om dette ikke er sant. Det er mange flere menn der ute som blir trakassert enn de som har kommet frem i mediene så langt, men som ikke tør å si ifra fordi det å bli trakassert skjer bare med kvinner, ikke menn (Granbo, 2018). Denne

definisjonsmakten er det mediene sitter på og som de må forvalte på en god og respektfull måte. Det hjelper ikke ha en debatt om seksuell trakassering hvis den ene parten ikke får ta del i samtalen. Seksuell trakassering gjelder oss alle og skal vi bli kvitt problemet må alle være med å finne løsningen.

Det bare en type kvinne som uttaler seg. Det er de kvinnene som har noen form for makt gjennom yrke og utdanning. Det er ikke kvinner med minoritetsbakgrunner og jeg får heller ikke inntrykk av at dette er kvinner som har alminnelige jobber fra f.eks. dagligvare eller butikk. Det er journalister hvor jobbeskrivelsen er å holde samfunnet oppdatert som stiller seg kritisk til maktinstitusjoner og personer, det er forskere med lang utdanning og gode jobber og det er politikere. Disse er alle sterke kvinner med mange ressurser som er vant med å uttale seg som kommer også til uttrykk i disse artiklene.

For det tredje, den makten som ligger hos journalisten former de to foregående fenomenene. Som nevnt ovenfor er det mer naturlig å ha et kvinnefokus fordi det er hovedsakelig kvinner som har stått frem med sine historier og det er kvinner som har tatt opp kampen mot seksuell trakassering. Som leser av artiklene vil det også være naturlig for meg å tenke at journalistene, som også er kvinner, har tatt dette valget bevisst. Det kommer frem et underliggende oss mot dem mentalitet mellom kjønnene som kommer til uttrykk gjennom hvordan kildene blir representert og kommer til ordet, samt hvordan journalisten setter dem opp mot hverandre. Vi må heller ikke glemme at kildene selv har makt, til å definere seg og sette agendaen når de kommer i mediene. Gjennom ordbruk, kildebruk og forutsetninger som de har lagt til grunn for artiklene har journalistene vært med å skape det verdensbildet de vil skal komme frem.

Alle artiklene krever noe av oss, i artikkel én er ønsket om sympati eller empati med de kvinnelige ofrene, i artikkel to med de mannlige uskyldige ofrene som ble kastet i samme bås som overgriperne, mens artikkel tre krever politisk endring. Det er dette inntrykket lesere sitter igjen med etter alle kildene har sagt sitt og ut fra hvordan artiklene er bygd opp. At *Klassekampen* setter spørsmålstegn ved maktpersoner og det juridiske systemet gjør at de lever opp til sin rolle som den fjerde statsmakt og gir denne artikkelen en annen påvirkningsmulighet enn de to andre.

7.4 Videre forskning

Av videre forskning kan det være interessant å se på en større mengde tekster over en større periode for å kartlegge hvordan menn og kvinner uttaler seg i #MeToo-kampanjen. Hvilken

rolle har de to kjønnene til temaer om seksuell trakassering innenfor en rekke samfunnsarenaer som i politikken, i arbeidslivet etc. Det kan også være interessant å se i hvilken grad kvinner er blitt tatt med i det som kalles mer seriøs journalistikk som politikk og økonomi innenfor #MeToo-kampanjen. Det kan også være av interesse å se på en internasjonal plan hvordan Norge er i forhold til andre land, både i Europa og utenfor.

En annet felt som også kan være av interesse er å se om kampanjen faktisk har hatt en reell virkning og til hvilken grad, både innenfor arbeidslivet, men også hos folk generelt og om det har endret hvordan folk forholder seg til hverandre. Spesielt nå som trykket av saker i mediene har gått ned og vi ikke får en påminnelse hver gang vi blar opp en avis eller skrur på nyhetene.

Litteraturliste:

- Aftonbladet (2017). 171. Vittnesmålets epistemologiska skörhet [Nyheter og politikk]. *Lilla Drevet*. Hentet fra 22.3.18: <https://www.aftonbladet.se/kultur/a/9mlQ19/vittnesmalets-epistemologiska-skorhet>
- Arnesen, M. V. (2017, 21. november). Maren Anne Terjesen følte seg som en fange i TV2 på grunn av trakassering. *Journalisten*. Hentet fra 21.3.18: <https://journalisten.no/2017/11/sluttet-i-tv2-grunn-av-trakassering>
- Bahadur, N. (2017, 29. juni). 22 Sexist Things President Donald Trump Has Said About Women. *Self*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.self.com/story/sexist-president-donald-trump-comments>
- Birkvad, I. R. (2016, 27. mai). Mener feminismen har gått for langt. *Forskning.no*. Hentet fra 20.3.18: <https://forskning.no/2016/05/mener-feminismen-har-gatt-langt>
- Blaker, M., Westeng, K. & Brakstad, T. H. S. (2018). Nye tall om #metoo i Norge: 1,35 millioner nordmenn har opplevd seksuell trakassering: - Rystende. *Nettavisen*. Hentet fra 4.5.18: <https://www.nettavisen.no/nyheter/innenriks/135-millioner-nordmenn-har-opplevd-seksuell-trakassering---rystende/3423422030.html>
- Bonilla, Y. & Rosa, J. (2015). #Ferguson: Digital protest, hashtag ethnography, and the racial politics of social media in the United States. *American Ethnologist*, 42(1), 4-17. doi: 10.1111/amet.12112
- Broersma, M. & Graham, T. (2012). Social media as beat. *Journalism Practice*, 6(3), 403-419. doi: 10.1080/17512786.2012.663626
- Broersma, M. & Graham, T. (2013). Twitter as a news source. *Journalism Practice*, 7(4), 446-464. doi: 10.1080/17512786.2013.802481
- Brække, J. (2016, 17. mars). Inn som ny eier. *Klassekampen*. Hentet fra 4.5.18: <http://www.klassekampen.no/article/20160317/ARTICLE/160319966>
- Bucy, E. P. (2003). Media Credibility Reconsidered: Synergy Effects between On-Air and Online News. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 80(2), 247-264. doi: 10.1177/107769900308000202
- Collins, R. L. (2011). Content Analysis of Gender Roles in Media: Where Are We Now and Where Should We Go? *Sex Roles*, 64(3), 290-298. doi: 10.1007/s11199-010-9929-5

- Corcione, D. (2018). The Shitty Media Men List is the #MeToo of toxic newsrooms: a failure to protect non-male freelance workers. *Feminist Media Studies*, 18(3), 500-502. doi: DOI: 10.1080/14680777.2018.1456164
- Delebekk, N. (2017, 30. desember). 40 år med overgrep stanset etter #MeToo. *TV2*. Hentet fra 26.3.18: <https://www.tv2.no/a/9579883/>
- Desmond, R. & Danilewicz, A. (2010). Women Are On, But Not In, the News: Gender Roles in Local Television News. *Sex Roles*, 62(11), 822-829. doi: 10.1007/s11199-009-9686-5
- Editorial. (2017, 28. desember). A #MeToo moment for the poor and powerless. *Los Angeles Times*. Hentet fra 21.3.18: <http://www.latimes.com/opinion/editorials/la-ed-low-wage-sex-harassment-20171228-story.html>
- Enders, C. (2015, 5. august). Binders Full of Women Writers: can a secret Facebook group be inclusive? *The Guardian*. Hentet fra 08.3.18: <https://www.theguardian.com/world/2015/aug/05/binders-full-of-women-writers-secret-facebook-group>
- Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnson, K. & Wollebæk, D. (2013). *Liker - liker ikke : sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Edward Arnold.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse. Textual analysis for social research*. London: Routledge.
- Fairclough, N. (2015). *Language and Power* (3 utg.). Oxon: Routledge.
- Foreman, G. (2016). *The ethical journalist : making responsible decisions in the digital age*.
- Forsberg, M. E. (2017, 21. november). «Kan man ikke flørte heller nå?». *iFinnmark*. Hentet fra 16.3.18: <https://www.ifinnmark.no/debatt/metoo/fritid/kan-man-ikke-florte-heller-na/o/5-81-632441>
- Granbo, K. (2018, 23. januar). Holdt tett om seksuell trakassering i 20 år. *NRK*. Hentet fra 30.5.2018: <https://www.nrk.no/kultur/menn-holder-tett-om-seksuell-trakassering-1.13855572>
- Grønneberg, A. (2018, 23. januar). Netflix taper 320 millioner kroner på Kevin Spacey-skandalen. *Dagbladet*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.dagbladet.no/kultur/netflix-taper-320-millioner-kroner-pa-kevin-spacey-skandalen/69369951>

- Grønneberg, A., Marthinussen, L., Skaug, T. D. & Gamlem, M. (2017, 12. november). Varslet om seksuell trakassering i 24 meldinger. TV 2: - Kjenner til fem tilfeller. Hvis det er flere, vil vi vite om det. *Dagbladet*. Hentet fra 5.5.18: <https://www.dagbladet.no/kultur/varslet-om-seksuell-trakassering-i-24-meldinger-tv-2---kjenner-til-fem-tilfeller-hvis-det-er-flere-vil-vi-vite-om-det/68873886>
- Habermas, J. (1971). *Borgerlig offentlighet. En analyse av offentlighetens endrede strukturer* (E. Schwabe-Hansen, H. Høibraaten & J. Øien, Overs. 2. utg.). Finland: Hermann Luchterhand Verlag.
- Hansen, E. A. (2018, 12. februar). Rasende etter Trump-tweet om #metoo. *VG*. Hentet fra 12.3.18: <https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/m6r471/rasende-etter-trump-tweet-om-metoo>
- Hansen, E. B., Majid, S. & Misje, H. K. (2018, 20. januar). Marsjerer for kvinners rettigheter. *VG*. Hentet fra 30.5.2018: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/2134y4/marsjerer-for-kvinnens-rettigheter>
- Hohendahl, P. U. (1995). Recasting the Public Sphere. *October*, 73, 27-54. doi: 10.2307/779007
- Ighanian, C. G. (2018, 10. januar). Catherine Deneuve hardt ut mot #metoo-kampanjen. *VG*. Hentet fra 7.3.18: <https://www.vg.no/rampelys/film/i/5Vn8m1/catherine-deneuve-hardt-ut-mot-metoo-kampanjen>
- Jakobsen, S. E. (2014, 28. november). Feminismen er trendy – men ikke i norsk politikk. *Forskning.no*. Hentet fra 20.3.18: <https://forskning.no/2014/11/feminismen-er-trendy-men-ikke-i-norsk-politikk>
- Juris, J. S. (2012). Reflections of #Occupy Everywhere: Social media, public space, and emerging logics of aggregation. *American Ethnologist*, 39(2), 259-279. doi: 10.1111/j.1548-1425.2012.01362.x
- Justice, U. S. D. o. (2016). *Female Victims of Sexual Violence, 1994-2010*. (NCJ240655). Hentet fra <https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/fvsv9410.pdf>.
- Kantor, J. & Abrams, R. (2017, 10. oktober). Gwyneth Paltrow, Angelina Jolie and Others Say Weinstein Harassed Them. *New York Times*. Hentet fra 12.3.18: <https://www.nytimes.com/2017/10/10/us/gwyneth-paltrow-angelina-jolie-harvey-weinstein.html?action=click&contentCollection=Business%20Day&module=RelatedCoverage®ion=EndOfArticle&pgtype=article>
- Kantor, J. & Towhey, M. (2017, 5. oktober). Harvey Weinstein Paid Off Sexual Harassment Accusers for Decades. *The New York Times*. Hentet fra 12.3.18:

<https://www.nytimes.com/2017/10/05/us/harvey-weinstein-harassment-allegations.html>

- Kjeldsen, J. E. (2006). *Retorikk i vår tid : En innføring i moderne retorisk teori*. Oslo: Spartacus forlag AS.
- Kramer, M. (2015, 3. august). A list of every hidden journalism-related social media group I could find. *Pontyer*. Hentet fra 8.3.18: <https://www.poynter.org/news/list-every-hidden-journalism-related-social-media-group-i-could-find>
- Krieger, D. J. & Belliger, A. (2014). *Interpreting networks : hermeneutics, actor-network theory & new media*. Bielefeld: Transcript.
- Larsen, P. & Hausken, L. (1999). *Medievitenskap : B. 2 : Medier - tekstteori og tekstanalyse* (Vol. B. 2). Bergen: Fagbokforl.
- Lecheler, S. & Kruikemeier, S. (2016). Re-evaluating journalistic routines in a digital age: A review of research on the use of online sources. *New Media & Society*, 18(1), 156-171. doi: 10.1177/1461444815600412
- Leksikon, S. N. (2015). Politiken. Hentet 20.03.2018 fra <https://snl.no/Politiken>
- Lien, M. S. & Misje, H. K. (2017, 11. november). Kraftig oppgjør med seksuell trakassering i Medie-Norge: – Vi vet hvem dere er. *VG*. Hentet fra 20.3.18: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/metoo/kraftig-oppgjoer-med-seksuell-trakassering-i-medie-norge-vi-vet-hvem-dere-er/a/24184899/>
- Lilleslåtten, M. (2017, 13. desember). Seksuell trakassering handler om maskulin makt. *Kilden kjønnsforskning*. Hentet fra 31.3.18: <http://kjonnsforskning.no/nb/2017/12/seksuell-trakassering-handler-om-maskulin-makt>
- Lund, J. (2017, 23. november). Nå tror jeg mange menn begynner å få nok. #metoo. *Aftenposten*. Hentet fra 30.5.2018: <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/ngRr85/Na-tror-jeg-mange-menn-begynner-a-fa-nok-metoo>
- Lunde, M. G. (2015, 24. juli). Hemmelig kvinnekalas. *Dagens Næringsliv*. Hentet fra 8.3.18: <https://www.dn.no/etterBors/2014/05/01/Kommentar/hemmelig-kvinnekalas>
- Moon, S. J. & Hadley, P. (2014). Routinizing a New Technology in the Newsroom: Twitter as a News Source in Mainstream Media. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 58(2), 289-305. doi: 10.1080/08838151.2014.906435
- Norum, H. (2018, 11. januar). Slik har #metoo truffet norsk politikk. *NRK*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.nrk.no/norge/slik-har-metoo-truffet-norsk-politikk-1.13861278>

- NTB. (2018a, 12. januar). Erna beklager Høyre-svikt i oppfølging av varsler. *Dagbladet*. Hentet fra 10.4.18: <https://www.dagbladet.no/nyheter/erna-beklager-hoyre-svikt-i-oppfolging-av-varsler/69337415>
- NTB. (2018b, 1. februar). Metoo endrer russens knuteregler. *Aftenposten*. Hentet fra 4.5.18: <https://www.aftenposten.no/norge/i/p6W6xG/Metoo-endrer-russens-knuteregler>
- NTB. (2018c, 29. januar). Stavanger Frp vil utrede «juridisk abort», som lar mannen fraskrive seg alle rettigheter og plikter. *Dagbladet*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.dagbladet.no/nyheter/stavanger-frp-vil-utrede-juridisk-abort-som-lar-mannen-fraskrive-seg-alle-rettigheter-og-plikter/69390702>
- Olsson, S. V. & Zondag, M. H. W. (2018, 21. januar). – For vanskelig å ta opp metoo-saker. *NRK*. Hentet fra 20.3.18 https://www.nrk.no/kultur/_for-vanskelig-a-ta-opp-metoo-saker-1.13873152
- Olsson, S. V. & Zondag, M. H. W. (2018). Mener regjeringen har somlet i metoo-arbeidet. *NRK*. Hentet fra 04.5.18: <https://www.nrk.no/norge/mener-regjeringen-har-somlet-i-metoo-arbeidet-1.13878977>
- Oppegård, G. (2016, 10. august). GROVE FORDOMMER BLANT LEKDOMMERE I VOLDTEKTSSAKER: «Den tøvta der visste hva hun gikk til». *TV2*. Hentet fra 20.3.18: <https://www.tv2.no/a/8503599/>
- Papacharissi, Z. (2002). The virtual sphere. The internet as a public sphere. *New Media & Society*, 4(1), 9-27.
- Pengelly, M. (2017, 12. november). #MeToo: thousands march in LA as sexual misconduct allegations continue. *The Guardian*. Hentet fra 30.5.2018: <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/12/metoo-march-hollywood-sexual-assault-harassment>
- presseforbund, N. (2015). Vær varsom-plakaten. Hentet 20.03.2018 fra <http://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- Roppen, J. & Allern, S. (2010). Journalistikkens samfunnsoppdrag. I J. Roppen & S. Allern (Red.), *Journalistikkens samfunnsoppdrag*. Oslo: IJ-forlaget.
- Rønneberg, K. (2017, 8. desember). #metoo-kampanjen er ikke ny. Uttrykket ble skapt av denne kvinnen for et tiår siden. *Aftenposten*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.aftenposten.no/verden/i/ngaxpa/metoo-kampanjen-er-ikke-ny-Uttrykket-ble-skapt-av-denne-kvinnen-for-et-tiar-siden>
- Sajej, N. (2017, 1. desember). Alyssa Milano on the #MeToo movement: 'We're not going to stand for it any more'. *The Guardian*. Hentet fra 07.3.18:

<https://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse>

- Schwartz, J. (2011). Whose Voices Are Heard? Gender, Sexual Orientation, and Newspaper Sources. *Sex Roles*, 64(3), 265-275. doi: 10.1007/s11199-010-9825-z
- Scott, E. (2017, 7. desember). The marginalized voices of the #MeToo movement. *The Washington Post*. Hentet fra 21.3.18: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2017/12/07/the-marginalized-voices-of-the-metoo-movement/?utm_term=.7b7a4669b27d
- Senel, E. (2017, 17. desember). Sverige vil forby sex uten tydelig samtykke. *NRK*. Hentet fra 20.3.18: <https://www.nrk.no/urix/sverige-vil-forby-sex-uten-tydelig-samtykke-1.13829547>
- Simonsen, M. (2018, 22. januar). Politiet tar saken Høyre ikke mente var viktig nok til å bry Erna Solberg med. *Dagbladet*. Hentet fra 8.5.18: <https://www.dagbladet.no/kultur/politiet-tar-saken-hoyre-ikke-mente-var-viktig-nok-til-a-bry-erna-solberg-med/69367044>
- SINTEF. *Anvendt forskning, teknologi og innovasjon*. Hentet 29.5.2018 fra <https://www.sintef.no/om-sintef/>
- Skevik, E. (2017, 27. november). Lanserer ny plan: Slik vil de stoppe seksuell trakassering på jobb. *VG*. Hentet fra 1.4.18: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/metoo/lanserer-ny-plan-slik-vil-de-stoppe-seksuell-trakassering-paa-jobb/a/24196975/>
- Skjetne, O. L. & Ertesvåg, F. (2018, 18. januar). Siv Jensen til VG: Kan ikke huske møte om Leirstein-sms-er - avviser ikke at det har funnet sted. *VG*. Hentet fra 20.3.18: <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/Xw6pwr/siv-jensen-til-vg-kan-ikke-huske-moete-om-leirstein-sms-er-avviser-ikke-at-det-har-funnet-sted>
- Stensbak, H. (2018, 8. januar). Hvor var ledelseforskningen? *Aftenposten*, s. 2. Hentet fra 11.4.18: <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/wE8OX4/metoo-Hvor-var-ledelseforskningen--Helle-Stensbak>
- Stephansen, E. (2018, 2. mai). Kvinner skrev om metoo - menn skrev om Giske. *Nettavisen*. Hentet fra 30.5.2018: <https://www.nettavisen.no/meninger/erikstephansen/kvinner-skrev-om-metoo---menn-skrev-om-giske/3423478882.html>
- Sveen, H. H. (2018, 15. januar). Bagateller og #metoo. *Dagbladet*. Hentet fra 29.3.18: <https://www.dagbladet.no/kultur/bagateller-og-metoo/69342782>
- Tollefsen, J. T. (2017, 28. desember). Ap i full krangel om Giske. *Klassekampen*. Hentet fra 31.3.18: <http://www.klassekampen.no/article/20171228/ARTICLE/171229959>

- Tveiten, O. (2009). *Storyland*. Kristiansand: IJ-forlag.
- Veberg, A. (2017a, 23. oktober). Frykter gapestokk-kultur etter #metoo-avsløringene. *Aftenposten*. Hentet fra 7.3.18: <https://www.aftenposten.no/kultur/i/8bPqG/Frykter-gapestokk-kultur-etter-metoo-avsloringene>
- Veberg, A. (2017b, 23. oktober). – Jenter tåler dårlige sjekketriks, men #metoo handler ikke om fomlete flørting. *Aftenposten*. Hentet fra 16.3.18: <https://www.aftenposten.no/kultur/i/R3BO5/-Jenter-taler-darlige-sjekketriks-men-metoo-handler-ikke-om-fomlete-florting>
- Volkmer, I. (2014). *The global public sphere : public communication in the age of reflective interdependence*. Cambridge: Polity.
- Wernersen, C. & Solvang, T. M. (2018, 23. februar). Etterlyser flere muslimske kvinner i #metoo-debatten. *NRK*. Hentet fra 19.3.18: <https://www.nrk.no/norge/etterlyser-flere-muslimske-kvinner-i-metoo-debatten-1.13931404>
- Willsher, K. (2018, 15. januar). Catherine Deneuve apologises to sex attack victims after #MeToo controversy. *The Guardian*. Hentet fra 10.4.18: <https://www.theguardian.com/film/2018/jan/15/catherine-deneuve-speaks-out-over-metoo-controversy>
- Zarkov, D. & Davis, K. (2018). Ambiguities and dilemmas around #MeToo: #ForHowLong and #WhereTo? *European Journal of Women's Studies*, 25(1), 3-9. doi: 10.1177/1350506817749436
- Zizek, S. (2017, 22. november). Žižek: #MeToo kan blive et epokegørende skridt mod lighed ... hvis ikke vi snubler i offerrollen. *Information*. Hentet fra 22.3.18: <https://www.information.dk/debat/2017/11/zizek-metoo-kan-epokegoerende-skridt-lighed-snubler-offerrollen>
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O. & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4 utg.). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

- Det er åpenbart et behov for slike grupper, sier Maria Gossé som startet «Den Selskabelige», en lukket diskusjonsgruppe for kvinner på Facebook.
FOTO: TOM KOLSTAD

Metoo-oppropene oppsto i lukkede Facebook-grupper.

Derfor delte kvinnene sine historier i lukkede rom

CAROLINE ENGE

Lukkede Facebook-grupper har fått kritikk for å være ensporede ekkokamre og ekskluderende «kvinnelas». Men #metoo-oppropene ville ikke oppstått uten dem.

En desemberkveld i fjor får leder av det svenske ungdomspartiet Grøn Ungdom, Sandra Fogelberg, en SMS. «Vi skal ikke starte et metoo-opprop blant politikerne?», spør partifelle Aida Badeli Rohani.

Fogelberg oppretter en Facebook-gruppe med navnet «I maktens korridorer» og inviterer kvinner hun kjenner som driver med politikk. På få minutter melder flere hundre seg inn, og forteller om sine opplevelser. To dager senere har de mer enn 5000 medlemmer og 250 historier, blant annet om grove overgrep og voldtekter.

– Det vokste veldig raskt. Vi startet en tråd hvor man kunne skrive under på oppropet, og opprettet et dokument slik at folk kunne fortelle anonymt om de ville, sier Fogelberg.

Likevel fortalte mange om private, ubehagelige opplevelser under fullt navn. Til 5000 mer eller mindre ukjente lesere.

– Gruppen har betydd utrolig mye. Mange skriver at det er første gang de forteller historien sin. Jeg tror det har vært lettere å dele i et slikt forum hvor man vet at alle vil en vel, sier Fogelberg.

Slike fora er det mange av.

Oppropene startet på Facebook
#Nårmusikkenstilner, #stilleforoptak, #systemdown, #nårdansensstopper, #metooakademia og #ikkeforhandling er bare noen av de norske metoo-oppropene som kom i fjor høst. Felles for de fleste av dem er at det startet med en hemmelig gruppe på Facebook.

Noen oppsto kun for å lage et opprop og er nå deaktivert eller slettet. Andre er blitt til nye grupper og kvinnenettverk.

– Det handler ikke om å hate menn eller å kalle alle menn overgripere, men at det føles tryggere å dele i lukkede grupper der menn ikke er til stede, nettopp fordi det

Sunniva Andreassen på Dagsnytt 18. FOTO: SKJERM BILDE

Sunniva Andreassen takket «Den Selskabelige» for støtten da hun sto frem som varsler. FOTO: SKJERM DUMP

i disse tilfellene handler om kvinner som har opplevd overgrep fra menn, sier Miranda Moen.

Hun er en av lederne for oppropet #nårmusikkenstilner. Den opprinnelige Facebook-gruppen er nå slettet for å bevare anonymiteten til dem som delte sine historier. Men fellesskapet er videreført i en annen lukket gruppe for

» Det handler ikke om å hate menn eller å kalle alle menn overgripere, men at det føles tryggere å dele i lukkede grupper der menn ikke er til stede, nettopp fordi det i disse tilfellene handler om kvinner som har opplevd overgrep fra menn

Miranda Moen, en av lederne for oppropet #nårmusikkenstilner

kvinner som jobber med musikk og kultur.

Trenger «safe spaces»

Mer eller mindre eksklusive kvinnegrupper på Facebook har lenge vært et fenomen. I 2015 skrev The Guardian om kvinnettverket *Binders Full of Women Writers*, som ble «avslørt» da den amerikanske journalisten Melody Kramer publiserte en liste over alle de skjulte gruppene for folk i mediebransjen hun kunne finne på sosiale medier.

Gruppen ble kritisert for hemmelighet og ekskludering. Kramer understreket likevel at hun mener at lukkede grupper, eller «safe spaces», er nødvendige.

Flere diskuterer lukket

Petter Bae Brandtzæg ved SINTEF har forsket på bruk av sosiale medier i flere land. Han sier det er en utvikling mot flere lukkede grupper og private diskusjoner i sosiale medier.

Facebook har satset veldig på gruppeformatet, fordi de ser at det er et sted hvor folk deler mer

fritt. Det er blitt færre åpne statusoppdateringer, og mye av diskusjonen på Facebook er flyttet til grupper.

Noe av forklaringen er, ifølge Brandtzæg, at det er tryggere å diskutere med folk man allerede er enig med. Forskningsprosjektet «Status for ytringsfriheten i Norge» viser at 40 prosent av oss aldri ytrer noe i sosiale medier av frykt for å bli misforstått eller satt i bås.

Brandtzæg har også studert innvandringskritiske Facebook-grupper. Han mener det er flere likhetstrekk ved at diskusjonene i lukkede grupper ofte kan bli ensporede og unanserte.

– Det blir fort en slags ekkokammer-effekt hvor man streber mot harmoni innad i gruppen, og det blir lite rom for kritikk og nyanser. Alle med innvendinger fryses effektivt ut.

Jeg har snakket med involverte i #metoo-grupper som har beskrevet tendenser som minner om gruppetrekning. Gruppen tar litt av, og de som har motforestillinger, orker ikke å ta diskusjonen, sier Brandtzæg.

– **Hadde ikke stått frem uten dere** «Du er bra PR-kåt. Du kan no kje ha opplevd mykje her i denne verden når du må stå frem med at du har vært på en helt vanlig fest med Giske ...»

Dette er en av meldingene som dukket opp i innboksen til tidligere AUF-medlem Sunniva Andreassen i begynnelsen av februar.

– Med en gang man åpner munnen i det offentlige rom, kommer det mye hets og personangrep. Det var blant annet derfor jeg vegrer meg så lenge for å stå frem, sier Andreassen.

Så gjorde hun det likevel.

Andreassen ble den andre varsleren mot tidligere nestleder i Arbeiderpartiet Trond Giske som sto frem. Varslingssakene hadde lenge vært diskutert i den lukkede gruppen «Den selskabelige» hvor hun er medlem.

– Jeg ville ikke stått frem kun i gruppen og ikke offentlig. Det er ikke en sånn type trygghet. Men jeg skjønnte etter hvert på diskusjonen at mange der ville stilt seg bak meg, og det betyr mye. Da følte jeg at jeg ikke var alene, sier hun.

Dagsnytt 18-intervjuet med Andreassen ble raskt delt i gruppen. Dette er noen av kommentarene: «Kjempegodt og modig intervju med Sunniva Andreassen i Dagsnytt 18 i dag! Jeg ble stolt av både henne og alt vi har fått til med #metoo så langt.»

«Så det nettopp og håpet noen hadde skrytt av deg her inne. Det var et bra intervju og synes du utrykte deg godt!»

«Så utrolig stødig, tydelig og godt! Takk!»

Andreassen takket:

«Uten den innsikten og forståelsen jeg har tilegnet meg fra dere, hadde jeg aldri hatt guts til å ta denne kampen. Å vite at jeg ikke kjemper kampen alene betyr alt!!!»

Ansvarsfølelse

Det er ikke første gang «Den Selskabelige» får tilbakemelding fra et medlem som turte å skrive kronikk eller delta i debatt nettopp på grunn av den lukkede gruppen.

– Det er åpenbart et behov for slike grupper. Man føler at man får støtte og kan dele ting man ikke deler andre steder, sier Maria Gossé.

Hun startet gruppen i 2012, da med navnet «Den Selskabelige Diskusjonsforening» som «et sted å utforske hva det vil si å være kvinne i dag, sammen med andre kvinner».

De drøyt 7000 medlemmene diskuterte alt fra 8. mars-paroler til OL-grener. Lengre før metoo-bevegelsen startet hadde kvinner også fortalt om overgrep og seksuell trakassering her.

– Det er et slags fellesskap. Vi er heldige i den forstand at det er mange som føler eierskap og ansvar for det som legges ut i gruppen. Det som deles blir kommentert. Det er ikke sånn at man deler noe personlig, og så er det ingen som bryr seg, det kan jo skje med en vanlig Facebook-status, sier Gossé.

I gruppens retningslinjer heter det at den er lukket «fordi vi ønsker at folk skal tørre å være personlige og tenke høyt uten å være redd for å bli latterliggjort. Vær obs på at gruppen juridisk sett er sett på som et offentlig sted.»

– Hemmelig kvinnekalas

For noen år siden raste debatten om lukkede diskusjonsgrupper etter at blogger og tidligere DN-journalist Mina Ghabel Lunde kritiserte nettopp «Den Selskabelige Diskusjonsforening» for å omtale enkeltpersoner uten at disse fikk mulighet til å forsvare seg selv.

Lunde kalte gruppen et «hemmelig kvinnekalas» hvor man kan «tillegge menn hensikter uten at de kommer inn og korrigerer og ødelegger moroa».

Maria Gossé understreker at usaklige personangrep eller hets ikke er tillatt, og at de er ekstra nøye med at privatpersoner ikke henges ut i gruppen.

Lunde mener det er latterlig at man trenger egne diskusjonsgrupper for kvinner i 2018.

– Metoo handler om noe annet, det er konkrete hendelser som har vært vanskelig å si ifra om. Da gir det mening å gå sammen med andre som har opplevd det samme. Men jeg er fortsatt kritisk til grupper som «Den selskabelige» hvor man diskuterer alt mulig, og det eneste kriteriet for å være med, er kjønn. Jeg tror ikke det er sånn vi oppnår likestilling, sier hun.

Vedlegg 2 – NRK

- Kanskje på tide at vi forstår mennene

NRK. 13.01.2018 21:30

Tiril Mettesdatter Solvang Journalist

Trakassering eller ubehagelig flørting? NRK-undersøkelse viser at flere tilfeller av seksuell trakassering forekommer i «gråsonen». Ekspertene mener det handler om mistolkning av seksuelle signaler.

- Menn og kvinner tolker seksuelle situasjoner ulikt. Jeg er bekymret for at noen kvinner kan sette likhetstegn mellom ubehagelig flørting og seksuell trakassering.

Dette sier Mons Bendixen, sosialpsykolog og førsteamanuensis ved Psykologisk Institutt ved NTNU.

Den kjente kampanjen MeToo, har det siste halvåret avslørt både grove og mindre grove tilfeller av seksuell trakassering i norsk arbeidsliv.

Flere begynner kanskje å gå lei av debatten, men på bussen, i middagsselskap eller på jobb, er det likevel vanskelig å unngå diskusjonen og spørsmålene som enda holdes varme.

«Hvor går grensen for hva som er greit og ikke greit?»

«Skal man ikke kunne flørte med hverandre lenger?»

«Skal jeg ikke kunne fortelle en dame at hun ser sexy ut?»

Gråsoneflørting

I en spørreundersøkelse utført av Norstat for NRK, oppgir 237 av 791 spurte kvinner, at de har opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet i jobbsammenheng.

184 av disse sier de aldri har meldt fra om det, der 70 prosent sier årsaken er at hendelsen ikke var «alvorlig nok».

NRK har spurt rundt tusen personer fra ulike bransjer i

Norge.

Disse er «hotell og restaurant», «helse og omsorg», «politi og sikkerhet», «kultur og kunst», «varehandel/butikk», «økonomi, regnskap og finans» og «olje/gass/on-offshore/maritim».

Utvalget er derfor ikke representativt, men svarene kan brukes som indikasjon på ulike forhold som gjelder uønsket seksuell oppmerksomhet i arbeidslivet.

Les mer om undersøkelsen i bunnen av saken.

En dårlig flørt?

Sosialpsykolog Mons Bendixen har tidligere forsket på blant annet seksuell trakassering, mistolkning av seksuelle signaler og seksuell anger.

Vedlegg 2, side 1

Han mener noen av tilfellene hvor kvinner i undersøkelsen ikke har meldt fra, kan dreie seg om at de har opplevd ubehagelig flørting - Ikke nødvendigvis seksuell trakassering.

- Seksuell trakassering kan oppstå som en konflikt mellom kjønnene. Vi vet at mannens seksuelle psykologi varierer fra kvinnens. Mannen får lettere seksuelle fantasier, synes oftere det er greit å ha tilfeldig sex og sier oftere «ja» til sex enn kvinner hvis de får sjansen.

Hos de fleste kvinner, skal derimot ganske mye være på plass før de går til sengs med noen, ifølge sosialpsykologen.

- Psykologien er knyttet til at konsekvensen av å ha sex er annerledes for kvinner. De kan blant annet bli gravid og få barn. Dette er ikke et problem for mennene, som prinsipielt kan investere lite i et barn. Dette er noe som gjør at de lettere tar initiativ til sex enn kvinner, forklarer Bendixen.

- Er ikke det litt gammeldags å si det?

- Det finnes flere kvinner som er veldig «på», men ser vi på hvilket kjønn i gruppe som gjør det mest, er det likevel menn. For hver gang en kvinne tar initiativ, tar en mann i gjennomsnitt initiativ to eller tre ganger. Studier viser at dette også gjelder også i etablerte forhold, sier han.

Oftest ligger det ikke noe fiendtlig bak at en mann tar initiativet til noe som for en kvinne, kan virke som en trakasserende handling.

Han feiltolker kanskje rett og slett bare hva som er kvinnens ønske og intensjon, og gjør et feil fremstøt, forklarer Bendixen.

- Vi har gjennom hele MeToo-debatten satt oss inn i hvordan kvinnene opplever det. Dette har vært veldig viktig, men nå er det kanskje på tide å forstå hvordan mennene opplever dette. Jeg tror det er mange kvinner

som ikke tenker gjennom at kjønnenes seksuelle psykologi er forskjellig. De vil gjerne at den skal være lik, men det er den ikke, sier han.

Bendixen understreker at trakasseringen ikke bare skjer av «klønete menn» som mistolker. Det finnes også dem som oppfører seg hensynsløst og ufølsomt ovenfor andres grenser og behov.

Følsomme kvinner?

Bendixen er spesielt opptatt av hvordan kvinner og menn vurderer seksuelle situasjoner forskjellig. Hans tidligere forskning viser at kvinner kan oppleve flere situasjoner som trakasserende enn menn.

- Det er gjort flere studier på hvordan menn og kvinner vurderer ulike handlinger som trakasserende eller ikke. Her er det tydelig at kvinner rangerer et bredere spekter som trakasserende enn hva menn gjør, sier Bendixen.

Såkalt «flørteatferd» i jobbsammenheng, er noe som oftere oppleves som trakasserende for kvinner enn menn.

Når det kommer til handlinger som involverer seksuell tvang, er begge kjønnene ganske enige i at dette er trakasserende.

- Kvinner føler det som mer trakasserende enn menn å for eksempel bli mast med på date, å få seksuelle kommentarer, eller annen fysisk, seksuell kontakt. Hvorfor det er slik vet vi ikke med sikkerhet. Det kan være basert på erfaringer, sosialisering eller biologi, understreker Bendixen.

Resultater fra NRKs spørreundersøkelse, viser likheter til det Bendixen snakker om.

Upassende kommentarer på kropp og utseende, eller med seksuelt innhold, er oppgitt som den vanligste typen uønsket seksuell oppmerksomhet de spurte kvinnene utsettes for.

Mennene som er spurt, oppgir berøring eller

Vedlegg 2, side 2

klemming, samt beføling av andre kroppsdeler, som den vanligste typen uønsket seksuell oppmerksomhet.

- Vi har også gjort forskning på verbalt nedsettende uttrykk, og funnene er interessante. Vi spurte både mannlige og kvinnelige studenter om hvor krenkende ulike typer nedverdiggende kommentarer var for kvinner og menn. Her var det en enighet hos begge kjønn i at det var verst for kvinner, sier Bendixen.

Kvinner i samme forskningsprosjekt vurderte også uttrykkene generelt som mer krenkende enn hva menn gjorde, understreker forskeren.

- Avviser med omsorg

Dette er Bente Træen. Hun er professor i helsepsykologi ved Universitetet i Oslo, og har forsket på menneskers seksualvaner.

Hun forklarer at kvinners tankegang og opplevelse av en «gråsonesituasjon» gjerne annerledes en for mannen.

Hun er enig med Bendixen i at noen kvinner kan blande ubehagelig flørting og seksuell trakassering, men mener at det handler om en underkommunikasjon av seksuelle ønsker.

- Kvinner kan være utydelige på å avvise mannen når han flørter. Gjennom forskningen min har jeg sett flere tilfeller hvor kvinner avviser med omsorg, fordi hun ikke vil såre mannen, sier hun.

Træen skaper et scenario hvor en mann gjentatte ganger kommer bort til en kvinne for å skape kontakt. Hun snur seg diskret bort og ser en annen vei for å avvise ham, men for mannen er det ikke like lett å tolke signalet.

- Disse situasjonene kan utvikle seg til å bli ganske ubehagelige. Mannen forstår gjerne ikke avslaget og fortsetter, mens kvinnen blir mer og mer frustrert og til slutt sint, og skjønner ikke hvorfor han ikke tyder signalene hennes.

Det er her følelsen av trakassering kan oppstå.

- Ofte er signalene hennes nonverbale. Hun snur seg, slår ned blikket eller prøver å forlate situasjonen. Er det en mann som ikke kan «spillet», er det ikke gitt at han tolker disse indirekte avvisningssignalene, sier hun.

Træen legger til at det ikke bare er frykten for å såre, men også frykten for at mannen kan bli sint eller ubehagelig, som gjør kvinnene redde for å avvise på en direkte og tydelig måte.

- Men hva skal man gjøre da?

- Jeg tror en løsning er at vi må tørre å være mer direkte med hverandre. Kvinnen må tørre å være tydelig og si: «Kan du slutte med det der? Jeg synes det var ubehagelig.» Da får mannen en klar beskjed. Fortsetter han likevel er det jo klart trakassering, sier Træen.

Mener det ikke handler om makt

Både Træen og Bendixen mener at det er «det seksuelle» som er motivet når det gjelder seksuell trakassering.

Gjennom høstens debatter rundt temaet, har derimot makt og maktmisbruk hatt et sentralt fokus. Det har blitt skrevet og diskutert om ledere som utnytter posisjonene sine i arbeidslivet, og hvordan seksuell trakassering kan bli brukt som maktkampmiddel.

Dette er noe begge forskerne har reagert på, og gjort seg noen tanker om.

- Snakker man om motivasjonen for seksuell trakassering, er den åpenbart seksuell. Mannen trakasserer ikke for å styrke sin maktposisjon - han benytter denne posisjonen til å oppnå noe seksuelt, sier Bendixen.

Videre legger han til hvordan makt ikke bare betyr at du sitter i en lederposisjon.

Vedlegg 2, side 3

- Det ligger også mye makt i å være attraktiv, fysisk eller på andre måter. Det er mange som har lyst på deg, og du kan velge blant disse. Dette er det samme, der makten blir et middel man bruker for å oppnå et mål. Tar man bort seksualiteten i det er det helt meningsløst, sier han.

Træen har også vært inne på samme tanke.

- Når MeToo så ofte blir nevnt i samme åndedrag som maktkamp, så risikerer vi også en bagatellisering av fenomenet. Når de to begrepene ikke skilles, så maskerer vi kampanjen, og man blir slukt opp av andre tankespor, sier Træen.

Hun understreker også andre maktforhold enn hvilken stilling du har på jobben.

- Det kan være alt fra hvor pen du er, til alder, erfaring eller kanskje et godt sosialt nettverk som gjør deg populær, sier hun.

Image-text:

Foto: Tom Bob Peru Arnsen / NRK

Extra-info:

NRKs spørreundersøkelse om uønsket seksuell oppmerksomhet

NRK har i kjølvannet av MeToo-kampanjen foretatt en spørreundersøkelse gjennom Norstat, om uønsket seksuell oppmerksomhet i norsk arbeidsliv.

Til sammen er 1326 personer spurt fra ulike bransjer i Norge.

NRK understreker at svarene ikke er representative til å kunne konstatere fakta, men tallene kan brukes som en indikasjon på ulike forhold som gjelder uønsket seksuell oppmerksomhet i norsk arbeidsliv.

Bransjene som ble plukket ut var «hotell og

restaurant», «helse og omsorg», «politi og sikkerhet», «kultur og kunst», «varehandel/butikk», «økonomi, regnskap og finans» og «olje/gass/on-offshore/maritim».

791 kvinner og 535 menn svarte på undersøkelsen.

På spørsmål om respondenten var blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb:

237 kvinner svarte «ja», det vil si 30 prosent av antall spurte kvinner

59 menn svarte «ja», det vil si 11 prosent av antall spurte menn

Bransjene med høyest forekomst av uønsket seksuell oppmerksomhet er:

«Hotell og restaurant»: Her oppga 39 prosent av 122 spurte at de var blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb

«Kunst og kultur»: Her oppga 32 prosent av 148 spurte at de var blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb

«Helse og omsorg»: Her oppga 21 prosent av 282 spurte at de var blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb

«Politi og sikkerhet»: Her oppga 21 prosent av 100 spurte at de var blitt utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på jobb

På spørsmål om hva som var den vanligste formen for uønsket seksuell oppmerksomhet, svarte:

Flesteparten av kvinnene, 71 prosent, at det var «kommentarer med upassende fokus på utseende/kropp eller med seksuelt innhold»

Flesteparten av mennene, 50 prosent, at de opplevde var «berøring eller klemming»

På spørsmål om hvilke jobbsammenhenger respondentene ble utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet i, svarte:

66 prosent av kvinnene at det var mens de «utførte vanlige arbeidsoppgaver»

39 prosent av kvinnene at det var «under sosiale sammenhenger»

48 prosent av mennene at det var «under sosiale sammenhenger»

47 prosent av mennene at det var mens de «utførte vanlige arbeidsoppgaver»

På spørsmål om respondentene hadde meldt fra om opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet, svarte:

78 prosent av kvinnene «nei», og 22 prosent av kvinnene «ja»

91 prosent av mennene «nei», og 9 prosent av mennene «ja»

Av dem som ikke meldte fra, oppga flertallet at årsaken var fordi det ikke var «alvorlig nok». Dette svarte 69 prosent av kvinnene, og 64 prosent av mennene.

Av dem som meldte fra, svarte:

26 prosent av kvinnene og 40 prosent av mennene, at «det fikk formelle konsekvenser for vedkommende»

36 prosent av kvinnene og 20 prosent av mennene, at «ledelsen ga uttrykk for at det var uakseptabelt og at det ble tatt grep»

23 prosent av kvinnene og 40 prosent av mennene, at «ledelsen lyttet, men gjorde ingenting»

Kilder: Norstat/NRK

© NRK

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Se webartikkelen på <http://ret.nu/FBr3cGMI>

Vedlegg 3 – Klassekampen

POLITIKK, TAKK: Hege Skjeie, Marte Michelet, Marta Breen og Anne Bitsch støtter alle #metoo-kampanjen,

Er det fare for at politikken drukne

Hva nå,

Holder det å «luften ut» seksuell trakassering og kaste ut mannsgrisene? Nei, mener flere feministprofiler som etterlyser politisk handling.

Av Yngvild Gotaas Torvik

– Jeg ante jo ikke hvordan det kom til å føles etter jeg hadde trykket «publiser» på Facebook. Men jeg følte en veldig lettelse. Det var som å få sol

FAKTA

Seksuell trakassering:

- Debatten om seksuell trakassering har blusset opp i kjølvannet av overgrepssakene mot Hollywood-produsent Harvey Weinstein.
- I Sverige er flere overgrepssaklagde menn blitt navngitt i både sosiale og etablerte medier.
- I Norge har flere hundre kvinnelige musikere og skuespillere skrevet under på opprop mot seksuell trakassering og overgrep.
- I forbindelse med oppropene har Aftenposten publisert en rekke anonymiserte vitnemål om erfaringer med trakassering.

inn i et dypt og mørkt rom i sinnet.

Maren Anne Terjesen hadde en lysende karriere som nyhetsanker i TV 2 foran seg. Så sluttet hun plutselig i jobben. Etter at historier om seksuell trakassering i kanalen nylig ble kjent som følge av #metoo-opprøret, valgte Terjesen å også dele sin historie.

Det var ikke sant, det at hun takket for seg og flyttet «på grunn av alt regnet i Bergen», som Se og Hør meldte

da ankeret la TV 2-karrieren på is. Den virkelige årsaken var vedvarende seksuell trakassering.

I Terjesens eget vitnesbyrd og i et intervju med nettstedet Journalisten forteller hun om trakassering fra en høytstående leder. En sjef som stadig ringte og fortalte at han satt og masturberte, som strøk henne over ryggen da han gikk forbi, spurte om det fantes sensitive videoopptak av henne og som fikk holde på

FOTO: MARTE CHRISTENSEN/NTA SCANDIX, ANNIKEN C. MOHR, MONICA I ARSEN BEGSTEN OG SIDAIG BORNHØR BODD

men etterlyser politiske tiltak som følge av den verdensomspennende kampanjen.

r i havet av personlige vitnemål?

#metoo?

uten at noe skjedde. I 18 år holdt hun det for seg selv. Inntil nå.

– For meg personlig ble dette en forløser. Det at andre åpnet seg, gjorde at jeg endelig var kom til et punkt hvor jeg også kunne lette børen fra mine skuldre, sier Terjesen.

Oppgjør «en gang for alle»

– Det er åpenbart at #metoo virker ekstremt forløsende, som Terjesen forteller. Nå ser vi at det er noe som brister. Og det er stort.

Journalist og forfatter Marte Michelet, for anledningen på telefon fra Sverige, har fulgt nøye med på kampanjen fra vårt naboland i øst. I Sverige ligger man, tradisjonen tro, akkurat et hode foran oss her hjemme når det kommer til likestillingsspørsmål.

Etter at svenske jurister samlet hele 4450 underskrif-

«Faren er at vi risikerer å gjøre dette til et spørsmål om god versus dårlig moral!»

ANNE BITSCH

ter i sin bransjekritiske kampanje #medvilkenrätt og svenske skuespillere dro i gang oppropet #tysnadtagning, har norske kvinnelige skuespillere og musikere fulgt etter – og flere ventes å komme.

Michelet understreker at hun utvilsomt ser at #metoo-kampanjen har vært ekstremt virkningsfull og sier oppropene «har vært fantastiske med tanke på å belyse problemets omfang og bygge søsterskap».

– Samtidig tenker jeg at kampen mot seksuelle overgrep og kvinneundertrykking er en svært langsiktig kamp. Og særlig i Sverige nå finnes det en slags eufori som bejubler at «når gjør vi slutt på dette en gang for alle», liksom. Jeg forstår hvorfor man ordlegger seg slik i en appell. Men seksuell undertrykking mot kvinner er selvfølgelig ikke over med dette, sier hun.

– På en måte minner #metoo om den arabiske våren med den sterke troen på å bruke sosiale medier for å oppnå sosial forandring. Samtidig er det veldig langt fra at et problem synliggjøres til at det blir slutt på problemet. Det er virkelig ikke det samme.

Klikk og følelser

Michelet er tydelig på at hun ikke vil undergrave

Vedlegg 3, side 2

➔ kraften i at kvinner gjennom å dele sine historier synliggjør problemet og omfanget av seksuell vold og trakassering. Men hun savner fokus på politiske krav i #metoo-oppropet.

Det samme gjør filosofen Slavoj Žižek, som i den danske avisa Politiken adværer mot at «det revolusjonære potensialet» i den vekkelsen #metoo er, «risikerer å gå tapt i de tidstypiske offerloggikkene».

Vi må «finne ut av hvordan vi kan koble denne vekkelsen til igangsatte politiske og økonomiske kamper. Den må ikke forvandle seg til enda et eksempel på at politisk legitimering funderes i subjektets offerstatus», skriver Žižek.

Også i Sverige ble denne diskusjonen nylig løftet fram av den framtrepende feministen og tegneseriskaparen Liv Strömqvist. I Aftonbladets satiriske podkast «Lilla Drevet», diskuterte hun i går ulempene ved trenden med å bruke vitnesbyrd som kilde til kunnskap i politikk, undervisning og journalistikk.

En strategi bygget på å angripe sosial urettferdighet gjennom å appellere til folks følelser, koblet sammen med «klikkøkonomien» i sosiale medier, fortjener et kritisk blikk, mener hun. Publisering av vitnesbyrd blir ikke nødvendigvis til varig endring.

Et spørsmål om moral?

– Faren er at vi risikerer å gjøre dette til et spørsmål om god versus dårlig moral. Seksuell trakassering og overgrep handler så klart også om dårlig moral og oppdragelse, men det handler ikke bare om det, sier Anne Bitsch, voldtektforsker og ansatt ved senter for tverrfaglige kjønnsstudier ved Universitetet i Oslo.

– Vi vet jo at alle mulige former for vold er mer utbredt i land med mindre likestilling. Vold mot kvinner og seksuell trakassering skjer overalt i hele verden, men i land med en aktiv likestillingspolitikk og med mindre sosial og økonomisk ulikhet, har dette dårligere vekstbetingelser, sier Bitsch.

I høst ga hun ut boka «Går du nå, er du ikke lenger min datter». Også Bitsch mener det ikke holder å «lufte ut» og «renske opp» i dårlig holdninger.

– Erna Solberg sier vi må ta et oppgjør med holdninger i samfunnet vårt. Da blir #metoo begrenset til et normativt plan. Når regjeringen samtidig foreslår å kutte i rettshjelpstilbud til kvinner og konsekvent vil utvide mulighetene for midlertidig ansettelse, blir det litt som å gi med den ene hånda og ta med den andre.

#Metoo må ikke eskalere i «outing» av enkeltpersoner og folkeeddomstoler, argumenterer

Bitsch. Hun mener det må stilles politiske krav.

– For det første må vi innramme dette som et arbeidslivsproblem og ha kjønnskonsekvensanalyser av for eksempel dereguleringen av arbeidslivet. For midlertidig ansatte er terskelen for å melde fra om trakassering trolig langt høyere, sier hun.

– For det andre rommer #metoo et bredt spekter av problemer, fra brysom seksuell oppmerksomhet til grove overgrep. Angående det siste må hele rettssystemet opprustes, særlig etterforskningen av overgrep og voldtekt. Når det gjelder den «mildere» enden av skalaen, må vi jobbe for generell bevisstgjøring og anerkjenne på jobb at seksuell trakassering er et problem. Ikke alt hører hjemme i en domstol, sier Bitsch.

En jubel fra 1970-tallet

Marte Michelet konstaterer at «70-tallsfeministene garantert hadde benyttet seg av de sosiale medie-redskapene denne kampanjen har brukt, hadde de hatt muligheten».

– #Metoo-metoden er interessant om man ser den i lys av at det i dag er 50 år siden slagordet «det personlige er politisk» dukket opp. Også da handlet det om viktigheten av bevisstgjøring, sier Michelet.

En telefon til Torild Skard, en av feministpionerene i nyere, norsk kvinnehistorie – med bakgrunn som stortingspolitiker for SV, toppverv i Unicef, pådriver for etableringen av Norges kvinnelobby og en hel rekke andre titler, kan bekrefte Michelets teori.

Den norske kvinnebevegelsen på 1970-tallet ville sann-

synligvis jublet for emneknaggene og eksponeringen vi ser med #metoo.

– Jeg synes det er helt fantastisk. Det er som om sceneteppet endelig rives til side slik at folk får se virkeligheten. Omfanget og gjennomslaget er utrolig. Det er veldig inspirerende, sier Skard.

– Så er det klart at jeg tenker «jammen, jammen – hva blir det nå av dette», innrømmer Skard oppe i begeistringen.

80-åringen har vært med på både oppturer og nedture for kvinnebevegelsen gjennom årene.

Løfter konkrete krav

Skard forteller at «tilsløringen av virkeligheten» er noe av det som har bekymret henne mest i likestillings spørsmålet de seinere årene.

– Tilsløringen i Norge er gjennomført. Berit Ås viste oss hvordan denne hersketeleknikken virker. Politikerne be nekter problemene. Når Hege Skjeie og likestillingsutvalget konkluderte at likestillingspolitikken i Norge hadde spilt fallitt, bare legges det til side og vi fortsetter som før, sier Skard og plasserer ansvaret hos både den rødgrønne og den blåblå regjeringen.

På spørsmålet om hvilke

TRAKK SEG: 18 år etter at Maren Anne Terjesen la nyhetsankerkarrieren i TV 2 på is, snakker hun ut om seksuell trakassering.

FOTO: ADAM READ

SAMLET: Fett-redaktør Hetta Lingaas Fossum og tidligere SV-politiker Torild Skard lar seg begeistre av omfanget av #metoo.

FOTO: CHRISTOPHER OLSSON

politiske krav kvinnebevegelsen må stille for å smi mens #metoo-jernet er varmt, er Skard krystallklar.

– Mer makt til kvinner,

mer makt til kvinner, mer makt til kvinner!

Allerede nevnte Hege Skjeie, professor i statsvitenskap og tidligere leder for li-

kestillingsutvalget, deler entusiasmen med Skard. #Metoo har snudd opp ned på maktstrukturer som hviler på taushet, mener hun.

– Jeg har jobbet for å endre offentlig likestillingspolitikk. Den har et oppsiktsvekkende dårlig vern mot seksuell trakassering. I mer enn fem år har storting og regjering latt være å ta tak og sluppet unna med det, sier Skjeie.

– Men det er ikke mulig lenger. Jeg vil se den statsråden som framover tør å si om seksuell trakassering at «du får ta det til domstolen, da»!

Skjeie peker særlig på ett konkret politisk tiltak man bør kjempe for: Å få på plass et lavterskeltilbud for håndheving av forbud mot seksuell trakassering. Det er et krav som redaktør for det feministiske tidsskriftet Fett, Hedda Lingaas Fossum, også smeller i bordet med.

– Opplever man seksuell trakassering på arbeidsplassen i dag, må man anmelde og ta det til retten. For annen type trakassering kan man klage til likestillingsnemnda, men seksuell trakassering er interessant nok den eneste formen for trakassering som er unntatt nemnda fordi det er «for belastende å bli beskyldt for det», sier Fossum og understreker at grunnen til at man ser «outing» av navn og folkeeddomstoler på sosiale medier som følge av seksuell trakassering, er at man gang på gang ser at seksuell trakassering ikke får reelle konsekvenser.

– Det koker ned til at vi må få å plass og styrke allerede eksisterende tiltak, sier Fossum.

Feminist og forfatter Marta Breen løfter fram et annet aspekt: forebygging.

– Når et opprør vokser seg så stort, tvinger resultatene seg fram. Det kanskje viktigste konkrete kravet tror jeg bør være at kropp, seksualitet og grensesetting kommer inn som et fag i skolen, sier Breen.

Kraften i gjenkjennelsen

Tidligere nyhetsanker Maren Anne Terjesen forteller at hun har fått enormt mye respons etter hun delte sin historie om trakassering på sin tidligere arbeidsplass.

– Jeg ser at veldig mye av det handler om gjenkjennelse, forteller Terjesen.

– Hvor viktig er det å kjenne seg igjen i historiene som andre deler, tror du?

– Ekstremt viktig. Det er viktig å vite at man ikke er alene og at man deler skjebne med andre.

Men den tidligere TV 2-profilen er tydelig på at kampanjen må følges opp med konkrete politiske krav.

– Kvotering er ett eksempel. Å tilrettelegge for bedre varslingsmuligheter internt er også viktig, i tråd med en tydeligere arbeidsmiljølov. Og vi må få en mye strengere rettspraksis mot seksuell trakassering, sier Terjesen.

– #Metoo skal ikke stoppe med historiene. Denne flommen kommer til å forsette. For vi er nødt til å få til en endring.

yngvildt@klassekampen.no